

YESU KERISI YI BENGÖ NIVESA SĒN MATAI KEVU

Yesu Kerisi Yi Degwa
(Lk 3:23-38)

¹ Yesu Kerisi yi degwa lo sĕnĕ: Yesu saga sĕn Davit* yi mewis, geDavit saga sĕn Abraham yi mewis.

² Abraham ƙo Isaak, gIsaak ƙo Yakop, geYakop saga sĕn ƙo Yuda losho ari lo.

³ GeYuda ƙo Peres luho avĕhnö Sera, geluho ataj Tamar.

GePeres ƙo Hesron.

Ga, Hesron ƙo Ram.

⁴ Ga, Ram ƙo Aminadap, gAminadap ƙo Nason, geNason ƙo Salmon.

⁵ GeSalmon ƙo Boas, gata Rahap.

GeBoas ƙo Obet, gata Rut.

Ga, Obet ƙo Yese, ⁶ geYese ƙo Mehö-los-bengö Davit, geDavit ƙo Solomon, gata sĕn Uria venĕ wirek lo.

⁷ Loga, Solomon ƙo Rehoboam, geRehoboam ƙo Abiya, gAbiya ƙo Asa.

⁸ Ga, Asa ƙo Yosapat, geYosapat ƙo Yoram, geYoram ƙo Usia.

⁹ Ga, Usia ƙo Yotam, geYotam ƙo Ahas ga, Ahas ƙo Hesekia.

¹⁰ Ga, Hesekia ƙo Manase, geManase ƙo Amos, gAmos ƙo Yosia.

- 11 GeYosia ko Yekonia losho ari lo, lob loḵ buk saga alam Babulon* deduu alam Israel vahi medeḵo sir ya denedo hir nyëḡ.
- 12 Deya denedo nyëḡ böp Babulon* lom Yekonia ko nalu Sealtiel.
- Lob Sealtiel ko Serubabel, 13 lob Serubabel ko Abiut, gAbiut ko Eliakim, gEliakim ko Asor.
- 14 GAsor ko Sadok, geSadok ko Akim, gAkim ko Eliut.
- 15 GEliut ko Eleasar, gEleasar ko Matan, geMatan ko Yakop ngwë.
- 16 GeYakop sënë ko Yosep sën Maria regga, lob Maria saga sën ko Yesu, sën denenër bë Kerisi* lo.
- 17 Nebë saga lob sir pin Abraham yi mewis sir, beyam verup loḵ Davit saga, besir yu nemadluho-bevidek-lubeluu. Gevu Davit beyam verup loḵ buk sën deḵo sir ya denedo nyëḡ böp Babulon*, saga sir yu nemadluho-bevidek-lubeluu. Lob vu buk sën deḵo sir ya denedo nyëḡ böp Babulon* beverup loḵ Kerisi*, og sir yu nemadluho-bevidek-lubeluu nebë saga ving.

Maria Ko Yesu Kerisi
(Lk 2:1-7)

- 18 Yesu ata ko yi lo degwa nebë sënë: Deggooin ata Maria raḵ in jaḵ vu Yosep, rëḵ luho yö nahën denedo, log Maria nalu loḵ raḵ Anon Vabuung.
- 19 Yosep sën deggooin raḵ bë natu regga lo, yi mehö netetuu aggata niröp, lob su bë rëḵ nanër avëh yi gagek nimumsën rangah vu alam pin rë. Gaḵ vongin bë bepul Maria vunsën. 20 Yosep nahën kwa nevo nebë sënë, loḵ Mehöböp yi angër yam vu yi loḵ pesepsën benër vu bë, “Davit* yi mewis

Yosep-e! Gwengo! Su nim dëlin Maria! Gaḵ gweko nõk natu venëm. Hurmahen sën loḵ nare ayo lo, saga Anon Vabuung vong vu yi. ²¹ Rëḵ geḵo nalu aguu lom genanër arë nabë Yesu. In rëḵ geḵo yi alam vër in hir nipaya nyëvewen.”

²² Ngaa pin sënë anon raḵ yoh vu gagek sën Mehöböp vong verup mehö-nenër-gagek-rangahsën Yesaya avi lo nebë:

²³ “Ham gwengo rë! Rëḵ avëh avö nalu doḵ, lom geḵo nalu aguu. Lob rëḵ genanër arë nabë Emanuel.”

Arë sënë degwa nebë ‘Anutu nedo ving hil’.

²⁴ Lob Yosep ggëp mepesep ggovek gekedi raḵ, lom vong yoh vu sën Mehöböp yi angër nër vu yi lo. Ya beḵo avëh netu venë, ²⁵ rëḵ su neya aggata ving yi rë, gema rot, beya verup loḵ buk sën venë ḵo nalu aguu lo. Lob tahi ggev raḵ nebë Yesu.

2

Alam Los Kwaj Böp Vu Alam-yu-ngwë Yam Delë Yesu

¹ Maria ḵo Yesu vu Betlehem ggëp Yudea loḵ buk sën Herot* tu mehö-los-bengö menedo. Ḵo ggovek, lom alam kwaj böp la vu nyëg mala neverup bedeyam Yerusalem medeloḵ tepëḵ bë, ² “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hurmahen mewis sën lo tena? He halë yi betuheng verup ggëp sën nyëg mala neverup, lom he yam in bë gaḵo arë jak.”

³ Mehö-los-bengö Herot* ngo hir gagek saga, lob lëk anon, balam Yerusalem pin delëk ving. ⁴ Lob tahi alam-deneko-seriveng hir ggev los alam-horek-yi pin ya vu yi beloḵ tepëḵ in sir bë, “Kerisi* ata geḵo yi gëp tena?” ⁵ Lob denër yah bë, “Ata geḵo yi gëp

Betlehem vu distrik Yudea, in mehö-nenër-gägek-rangahsën kevu gägek meneggëp nebë:

⁶ ‘Hong Bethlehem vu nyëg Yuda,
su getu nyëg Yuda yi beggang-bu mahen
tamusën rë, gaḵ gekwesuu.

In ggev böp ti rëḵ berup doḵ hong,
lob gëgin salam Israel.’ ”

⁷ Herot* ngo nebë saga lob vun yi metahi alam
los kwaj böp saga yam, beloḵ tepëḵ in sir in bë jaḵ
ni niröp nabë betuheng saga verup loḵ buk tena.

⁸ Log vong sir ya Bethlehem genër vu sir bë, “Ham
na sero hurmahen saga niwëek ata, lob bë ham
natöḵ vu yi, og ham gwëḵo gägek nom vu sa, in
senök gaḵo arë jaḵ geving.”

⁹ Dengo mehö-los-bengö yi gägek saga ggovek log
deya. Lob betuheng sën delë neggëp nyëg mala
neverup lo, muḡin beya nare ya valeḵ nyëg sën
hurmahen neggëp loḵ lo. ¹⁰ Delë betuheng lom
kwaj vesa rot. ¹¹ Lob deloḵ ya beggang ayo bedelë
hurmahen luho ata Maria, lob deyun lusej vu los
deḵo yi raḵ. Gedeggoo kupeḵ la loḵ hir keröng
yoh vu sir bedevo vu yi. Goor, geḵele niḵegwi
reggu nivesa sën denenër arëj nebë praginsëj* los
mur*. ¹² Log Anutu vo pesepsën vu sir loḵ buk bë
su nah deberup vu Herot*, lom deyoh aggata ngwë
medeyah medeya bej.

Yosep Ḷo Venë Lu Nalu Raḵ Medeluk Medeya Ejep

¹³ Deya ggovek, log Mehöböḵp yi angër ti yam
vu Yosep benër vu yi loḵ pesepsën bë, “Kwedi
gwëḵo hurmahen luho ata jaḵ, megebeya megena
Ejep. In Herot* vongin sero hurmahen bengis

yi nadiik.” ¹⁴ Lob Yosep kedi meko hurmahen luho ata rak loḵ buk beya Ejep. ¹⁵ Lob ya denedo sagu rot beya verup loḵ buk sën Herot* diik. Devong nebë saga lob gagek sën Mehöböp vong verup mehö-nenër-gagek-rangahsën avi lo anon rak nebë:

“Sa tahi nalug vu Ejep yam.”

Herot* Sis Hurmahen Ngahiseḵe Medediik

¹⁶ Rëḵ Herot* rak ni bë alam los kwaj böp saga dekuung in yi, lob ahë sengën pangsën rot, bevong alam la deya Betlehem los nyëg mahen mahen sën neggëp dus vu lo, bedesis hurmahen maluh pin bedediik. Sir sën ataj nahën neko sir lo rot, beya verup loḵ sën hir ngebek netu luu rak lo, yoh vu buk sën alam los kwaj böp denër vu Herot* bë delë betuheng nyëdahis lo. ¹⁷ Lom mehö-nenër-gagek-rangahsën Yeremia yi gagek sën kevu meneggëp lo anon rak. Sënë nebë:

¹⁸ “Aye ti dedun vu nyëg Rama.

Nesu los nengeek böpata.

Rakel nesu in nalu lo,

medenahubin yi, rëḵ ma gesu yoh vu rë.

In nalu lo su denedo rë, gaḵ malaj ma.”

Yosep Lööho Venë Lu Nalu Vu Ejep Medeyom

¹⁹ Herot* diik ggovek, lom mëm Mehöböp yi angër ti yam tato yi vu Yosep ggëp Ejep loḵ pe-sepsën, ²⁰ menër vu yi bë, “Kwedi gweko hurmahen luho ata jak megenah Israel hir dob. In alam sën bë dengis hurmahen lo dediik.”

²¹ Lob Yosep kedi meko hurmahen luho ata rak, beyah Israel hir dob. ²² Rëḵ ngo bë Arkelaus loḵ

yah ama Herot* ben betu alam Yudea hir mehō-los-bengö lob ggöneng in yi besu ya sagu rē. Rēk Anutu vo pesepsën vu Yosep in tato aggata vu yi, lob ya los distrik Galilea. ²³ Ya nedo nyëg ti arë nebë Nasaret. Lom alam-denenër-gägek-rangahsën hir gägek lo anon raḵ. Sën denër bë: “Rēk denanër yi nabë yi Nasaret ti.”

3

Mehö-neripek-alam Jon Nër Gägek (Mk 1:2-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

¹ Vu buk saga mehö-neripek-alam Jon verup nedo nyëg-yumeris ggëp Yudea hir dob, benenër gägek bë, ² “Ham gwegin ham in Nyëg-yagek-yi vongin anon jaḵ.” ³ Jon saga sën Anutu vong gägek raḵ yi verup mehö-nenër-gägek-rangahsën Yesaya avi nebë:

“Mehöti aye neraḵ loḵ nyëg-yumeris bë,
‘Ham bolinin Mehöböp yi aggata,
meham sesor begëp niröp.’”

⁴ Jon sënë neröp röpröp ading sën denevasu raḵ kamër niviis lo, genevëh kabî neggëp balo. Genegga sepaak los nenum beggoh netu yi nos. ⁵ Lob alam Yerusalem losho alam nyëg Yudea pin, galam pin sën denedo dus vu bël Yordan lo deneya vu yi. ⁶ Bedenër hir ngaa nipaya rangah geJon neripek sir luḵ bël Yordan. ⁷ Loḵ Jon lé bë alam Parisai* los alam Sadukai* ngahi deyam vu yi in bë dejipek bël geving, lom nër vu sir bë, “Nyël nalu ham! Re nër vu ham bë ham beya in nyëvewen sën rēḵ natöḵ vu ham vu buk tamusën agi? ⁸ Ham

gwevongŋŋaa niröp noh vu sën ham wërin ayomin lo, in tato nabë ham wërin ham yönon. ⁹ Ham su kwamin bo megweko gagek jak nah menanër nabë Abraham yi mewis ham. Gaḵ sa nanër vu ham nabë Anutu yoh vu bë gevongŋŋ gelongŋŋ sënë denatu Abraham yi mewis. ¹⁰ Yönon, in koov nevu nevalek kele geḡa meneggëp vorot, in kele pin sën su denesis anoj nivesa rë lo, saga rëḵ dengap bedegetë jak na nengwah.

¹¹ Sa naripek ham rak bël mu, in bë ham gwërin ham. Gaḵ mehö los niwëek ti kesuu sa rëḵ tamu in sa menam, lob sa su mehö niḡ vesa yoh vu in bë sa natu yi hur ti menakah vaha suu vër rë. Mehö sënë rëḵ basuh ham begevongŋŋ Anon Vabuung vu ham vahi gegevongŋŋ benengwah ga ham vahi. ¹² Jom yi savor loḵ ya nema vorot in tetëhin kale kale na in yi wit* ḡahis, gengupin jak na jök-wit-yi. Gaḵ kale kale saga, og rëḵ besi jak na nengwah sën medo netum degwata lo.”

Jon Ripek Yesu

(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

¹³ Nebë sënë lob Yesu vu Galilea meluḵ meya bël Yordan vu Jon, in bë Jon jipek yi. ¹⁴ Rëḵ Jon nërin yi bë, “Bë ḡejipek sa og mëm nivesa, ma nebë va sën ḡeyam vu sa-ë?” ¹⁵ Rëḵ Yesu nër yah vu yi bë, “Genakoḵ galu dahun hil gesepa doḵ Anutu yi aggata nabë sënë rë loḵ mëm.” Lob Jon yogekin yi ḡagek beripek yi.

¹⁶ Yesu ripek bël ḡgovek ḡeraḵ yom roneḵ, lob pevis beyagek tateḵin yi, ḡelë Anutu yi Anon Vabuung ni nebë soḵ nuung ti beluḵ yam nare rak yi.

17 Log gagek ti yam vu yagek bë, “Yik sa nalug sënë sën sahëg neving yi los halë yi nivesa lo!”

4

Satan Pelëpin Yesu Vu Nyëg-yumeris (Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

1 Ggovek saga log Anon Vabuung li Yesu rak meya nyëg-yumeris in Satan pelëpin yi. 2 Yesu su gga nos rë genedo meris buk gerangah mehödahis luu, lom diikahë. 3 Lob mehö-pelëpinsën-ala ya menër vu yi bë, “Bë Anutu nalu hong, og genanër gelöng sënë denatu brët!” 4 Rëk Yesu nër yah vu bë, “Gagek neggëp lok Anutu-yi-ka-piya bë:

‘Nos mu su yoh vu bë gevong bemehönon demedo vesaj rë, gaq yik gagek pin sën neverup rak Anutu avi lo nejom ahon ving.’ ”

5 Lok Satan ko yi beluho deya nyëg vabuung Yerusalem, beko yi rak ya dub-vabuung-böp yu vavunë, log nër vu yi bë, 6 “Bë Anutu Nalu hong, og gwetë hong na dob, in gagek neggëp lok Anutu-yi-ka-piya bë:

‘Rëk gevong yi angër lo nam degegin hong nivesa.’
Log gagek ngwë nër bë:

‘Rëk detabuu hong dok nemaj gesu rëk gengis vaham jak gelöng rë.’ ”

7 Lok Yesu nër yah vu yi bë, “Gagek ngwë neggëp lok Anutu-yi-ka-piya ving nebë:

‘Su geseggi Mehöböp sën hong Anutu.’ ”

8 Lok tum Satan ko yi meluho deya kedu ading ti, beya tato nyëg dob pin los mehönon pin gehir ngaa nivesa vesa pin vu yi, 9 log nër vu bë, “Bë gengun lup vu sa los gwëko sarëg jak, og sëk dëein ngaa los

arë arë pin sënë nöḱ vu hong!” ¹⁰ Rëḱ Yesu nër yah vu bë, “Satan! Gweḱo hong jaḱ megena! Gäḱek neggëp loḱ Anutu-yi-ḱapiya nebë: ‘Yiḱ gwëḱo Mehöböḱ sënë hong Anutu lo jaḱ, beḱegürek yi yö timu babu!’ ”

¹¹ Lob Satan vëya in Yesu meya, gangër yam deneloḱ vu yi.

*Yesu Vong Huk Muginsën Vu Galilea
(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)*

¹² Deduu Mehö-neripeḱ-alam Jon ahon beya nedo ḱarabus, beYesu ngo bengö lom tah yi yah distrik Galilea. ¹³ Loḱ vuu Nasaret gëya nedo Kapernaum sënë neggëp ngäḱḱee böḱ Galilea nenga beneggëp ya los alam Sebulon los Naptali hir dob lo. ¹⁴ Ya saga lob gäḱek sënë mehö-nenër-gäḱek-rangahsënë Yesaya nër lo anon raḱ nebë:

¹⁵ “Alam Sebulon los alam Naptali hir dob, ggëp aggata sënë neya los ngäḱḱee Galilea vu bël Yordan nenga vahi sagu. GeGalilea hir dob vahi sënë alam dahis yam denedo loḱ lo.

¹⁶ Nengwah-tumsënë böḱpata jëḱ raḱ alam sënë denedo loḱ malakenu ayo lo! Denedo loḱ nyëḱ malakenu sagi bebë denadiḱ bemalaj nama na, loḱ Rangah raḱ in sir!”

¹⁷ Vu buk saga Yesu ḱo yi huk raḱ benër gäḱek rangah bë, “Ham gwëḱin ham! In Nyëḱ-yäḱek-yi vongin anon jaḱ.”

*Yesu Ggoin Yi Hur Maluh Lubeluu Raḱ
(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)*

¹⁸ Yesu neyoh ngaggee böp Galilea nenga, lom tök vu Simon sën denenër arë ngwë nebə Pita lo luho ari Andreas, geluho medo denetë lek luk ya ngaggee in bë degeko gël, in yik luho yö hir huk sagi. ¹⁹ Lob Yesu nër vu luho bë, “Melu nam sepa sa natu sa hur besa tahu meluu in melu gweko mehönon denam vu sa nabë sën melu neko gël agi.” ²⁰ Lob pevis beluho devuu hir lek गया desepa yi melöoho deya.

²¹ Lööho deya beya deverup, lob lë mehöti luho ari, Yakobus luho ari Jon sën Sebedi nalu luho. Luho rak denedo yağ ving amaj Sebedi, medenejoo hir lek vepulsën yah. Loğ Yesu tahi luho, ²² lob luho devuu amaj los yağ ya pevis गया desepa yi.

*Yesu Nër Gagek Loğ Dub-supinsën-yi
(Lk 6:17-19)*

²³ Log Yesu yoh vu distrik Galilea pin benër gagek vu alam loğ dub-supinsën-yi. Nër Bengö Nivesa rak Anutu-yi-nyëğ, gevong balam hir niraksën aggagga pin nivesa rak. ²⁴ Lob Yesu bengö ya meyoh vu distrik Suria pin, lom deko alam sën nij rak aggagga los alam sën nij nesang lo, galam sën memö nipaya nevong sir lo, galam sën bedo nevesi sir lo, galam sën sekëj neselöngin lo pin, medeya vu yi mevong benijvesa nerak. ²⁵ Lob alam ngahisekë vu distrik Galilea los Beggang-bu-nemadluho gevu nyëğ böp Yerusalem los distrik Yudea pin, gevu bel Yordan vahi yi, bedesepa yi medeya.

5

Yesu Nër Gagek Ggëp Kedu

¹ Yesu lë alam ngahisekë denesupin sir, lom rak
ya kedu ti meto nedo, geyi hur maluh deya vu yi,
² lom tatekin gagek vu sir nebë sënë:

*Yesu Nër Mehönon Nebë Sënë Sën Kwaj Vesa
(Lk 6:20-23)*

- ³ “Alam sën deraḱ ni bë su nijvesa rë lo, kwaj vesa,
in detu Anutu-yi-alam berëḱ demedo nivesa
doḱ yi nyëḱ.
- ⁴ Alam sën ayoj maggin in ngaa nipaya sën nedo
dob lo, kwaj vesa,
in Anutu rëḱ gevong mayoj nivesa.
- ⁵ Alam sën denedahun arëj lo, kwaj vesa,
in rëḱ dob ala sir.
- ⁶ Alam sën ahëj ving rot bë degevong ngaa niröp
mu nebë sën alam dediikahëj in nos lo, kwaj
vesa,
in Anutu rëḱ gevong banon jaḱ benajom sir
ahon.
- ⁷ Alam sën kwaj paya in alam vahi bedeneloḱ vu
sir lo, kwaj vesa,
in Anutu rëḱ gevong doḱ nah vu sir nabë.
- ⁸ Alam sën ayoj neggëp niröp rot lo, kwaj vesa,
in rëḱ degelë Anutu.
- ⁹ Alam sën denevong in bë dedahun begö na lo,
kwaj vesa,
in Anutu rëḱ nanër nabë nalu sir.
- ¹⁰ Alam sën deneko maggin in denesepa loḱ ngaa
niröp los yohvu lo, kwaj vesa,
in detu Anutu-yi-alam berëḱ demedo nivesa
doḱ yi nyëḱ.
- ¹¹ Alam rëḱ depelë ham gedegevong rii jaḱ ham
gedenanër gagek nipaya kuungsën aggagga jaḱ
ham in denelë bë sa alam ham, rëḱ mu mëm

ham kwamin vesa. ¹² Ham ayomin nivesa bek-wamin vesa anon, in ham nyëvewen rëk gëp yagek, in denevong nebë saga vu alam-denenër-gagek-rangahsën wirek.”

Yesu Nër Gagek Peggirinsën Raḵ Mamireng Los Rangah

(Mk 9:50; Lk 14:34-35)

¹³ “Ham nebë dob sënë yi mamireng. Rëk mamireng bë nimök jaḵ, og rëk hil gevong benengën jaḵ nah nabë va? Mamireng nebë saga hen huk ma, om hil getë na balam debakë duk dob. ¹⁴ Geham nebë dob sënë yi rangah. Nyëg ti bë medo jaḵ kedu, og su yoh vu bë bun yi rë. ¹⁵ Gemehöti su netaggi loḵ ram menetung ggevek ya dëg ayo rë. Ma rot. Gaḵ mu netung raḵ nedo reek vavunë in bë natum jaḵ alam pin sën denedo beggang ayo lo. ¹⁶ Om ham najëh jaḵ alam pin malaj nabë saga, lob rëk degelë ngaa nivesa sën ham nevong lo, lob rëk degeḵo ham Amamin sën nedo yagek lo arë jaḵ.”

Yesu Nër Gagek Raḵ Horek

¹⁷ “Ham su kwamin bo nabë seyam in dahun Moses yi horek los alam-denenër-gagek-rangahsën hir gagek na. Gaḵ ma. Sa su yam in bë dahun na rë, gaḵ seyam in bë tatekin degwa begevong banon jaḵ. ¹⁸ Sa nanër vu ham yönon nabë Anutu su rëk dëëin gagek metes teka, ma nyë dus ti sën neggëp loḵ horek-ë, begeto megëp rë. Gaḵ yö rëk gëp nabë sënë rot, bena berup doḵ buk sën yagek los dob nama na, gAnutu yi gagek pin anon jaḵ rë. ¹⁹ Om bë mehöti keyëh gagek dus ti doḵ horek sënë betahu alam bedevong noh

vu sën nër lo, og Anutu rëk nanër yi gëp Nyëg-yagek-yi nabë mehö tamusën verök-yi. Gaḵ alam sën denesepa loḵ horek sënë bedenetateḵin vu alam medenero lo, og rëk Anutu nanër sir vu Nyëg-yagek-yi nabë sir böp. ²⁰ Om sa nanër vu ham nabë: Bë ham su sepa doḵ Anutu yi horek bekwesuu alam-horek-yi los alam Parisai* rë, og ham su yoh vu bë rëk doḵ na Nyëg-yagek-yi rë.”

*Yesu Nër Gagek Raḵ Ngaa Ahë-sengën-yi
(Lk 12:57-59)*

²¹ “Ham ngo gagek sën neggëp vu alam hib wirek lo ggovek nebë, ‘Su gengis mehönon denadiik’. Mehöti bë ngis mehö ngwë menadiik, og rëk geḵo nyëvewen doḵ nah. ²² Gaḵ sa, og sa nanër vu ham nabë: Mehöti bë ahë sengën vu ari, og rëk geḵo nyëvewen doḵ nah. Log bë mehöti nanër gagek nipaya jaḵ ari, og rëk bare kaunsor mala in debo nyëvewen vu yi doḵ nah. Log mehöti bë nanër ngwë nabë, ‘Kwam ma!’ og rëk duk na nengwah vu Nyëg-nipaya megeḵo nyëvewen doḵ nah.

²³ Nebë saga lob bë gweḵo hong seriveng in gwetung jaḵ na jepö gëp dub vabuung, loḵ kwam bo nabë melu arim ham gagek ti neggëp, ²⁴ og gwevuu hong seriveng bemedo jepö degwa, gegena vu arim bemelu semu gagek govek rë, loḵ mëm genom gwetung hong seriveng vu Anutu. ²⁵ Mehöti bë gevong gagek vu hong, lob melu nahën neyök aggata, meneya vu jaas sën nengo gagek lo, og gepevis bemelu semu gagek doḵ ti. In rëk getung hong doḵ na jaas nema, lob jaas getung hong doḵ na ahëvavu nemaj, lob ahëvavu degetung hong doḵ na ḵarabus. ²⁶ Sa nanër vu hong yönon

nabë su rëk gwetah hong vër in karabus pevis rë, gak rëk gemedo rot bena berup dok buk sën hong nyëvewen govek na los dahis lo.”

Yesu Nër Bë Su Gwevong Baggëb

²⁷ “Ham ngo gagek sënë neggëp wirek nebë, ‘Su gwevong baggëb’. ²⁸ Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Bë maluh ti gelë avëh ti bayo gurekin yi, og saga nebë nevong baggëb vu avëh saga lox ayo ggovek ya.

²⁹ Om nabë malam gahis vesa gevong bengaa nipaya kepë hong, og maam geselupek vër megwetë na. Nabë navim len timu mala nama, og mëm nivesa, in su degetë navim pin dok na Nyëg-nengwah-yi. ³⁰ Log nabë nemam vesa vong bengaa nipaya kepë hong, og maam kwetöv megwetë na. Nabë navim len timu mala nama, og mëm nivesa, in su degetë navim pin dok na Nyëg-nengwah-yi.”

*Yesu Nër Bë Maluh Los Venëj Su Debepul Sir
(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)*

³¹ “Alam hib wirek hir gagek ngwë neggëp nebë, ‘Nabë mehöti nidëlin venë, og bo kapiya-vepulsën-yi vu yi’. ³² Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Avëh ti su nevong baggëb rë rëk regga nidëlin yi, og mehö saga vong bevenë vong baggëb, om degwa neggëp vu yi. Gemehöti bë geko avëh sën regga nilëlin yi lo, og mehö saga vong baggëb vu avëh sënë.”

Yesu Nër Bë Su Genanër Yönon Vavunë

³³ “Log ham ngo gagek ngwë neggëp vu alam hib wirek nebë, ‘Nabë ham nanër gagek los nanër yönon vavunë geving, og ham su gwekuung jak,

gak ham gwevong noh vu gëp Anutu mala'. ³⁴ Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Ham su nanër yönon vavunë. Ma rot. Geham su tato yagek in alam dejak ham gagek ni nabë yönon! Gak yö nama rot, in gagek saga luho yönon vavunë neggëp ti. In yagek saga og yik vong bë Anutu yi sëa sën nedo rak lo. ³⁵ Geham su tato dob in alam dejak ham gagek ni nabë yönon, gak yö nama rot, in gagek saga luho yönon vavunë neggëp ti. Gedob og yik vong bë Anutu yi sëa mahen sën nebë vaha rak lo. Geham su tato nyëg böp Yerusalem in alam dejak ham gagek ni nabë yönon! Gak yö nama rot, in gagek saga luho yönon vavunë neggëp ti. GeYerusalem saga og yik Mehöböp-los-bengö yi nyëg. ³⁶ Gesu getato yum in alam dejak hong gagek ni nabë yönon, gak yö nama rot, in gagek saga luho yönon vavunë neggëp ti. In su geyoh vu bë gwevong yum viis ti natu veroo ma veriik jak rë. ³⁷ Om nabë gengogekin ngaa, og gengogekin niröp, rëk mu nabë kwam bo nabë 'Ma!', og genanër rangah nabë 'Ma!' Beyik ggovek. Gak bë ham nanër yönon vavunë geving, og sagak Mehö Nipaya yi ngaa."

*Yesu Nër Bë Su Gebo Dok Nipaya Nyëvewen
(Lk 6:29-30)*

³⁸ "Ham ngo gagek sënë neggëp wirek nebë, 'Bë mehöti selupek malam vër, og geselupek hen vahi dok nah, genabë mehöti getur nevum vër, og gwetur hen ti dok nah'. ³⁹ Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Mehöti bë gevong paya vu ham, og ham su bo dok nah vu yi. Ti bë petap hong dok nengam vesa, og gepeggirin nengam këj bepetap geving. ⁴⁰ Genabë mehöti vongin bë geko hong na

vu jaas sën gengo gagek lo, in nakah hong röpröp vër, og gebo hong röpröp-ayööng-yi vu yi geving. ⁴¹ Genabë mehö los arë ti nanër vu hong nabë gweko yi kupek bemelu na aggata dus ti rë, og gweko megena dus ngwë geving. ⁴² Nabë mehöti ketag ngaa ti vu hong, og gebo vu. Gemehöti bë ketag nabë geko hong ngaa ti mena rëk geko nom, og su gweruu demim vu yi.”

Yesu Nër Bë Hil Ahëd Geving Alam Sën Denelë Hil Paya Lo

(Lk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Ham ngo gagek sënë neggëp wirek nebë, ‘Ham ahëmin geving ham alam, geham ngis begö vu alam sën denesis begö vu ham lo’. ⁴⁴ Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Ham ahëmin geving alam sën denesis begö vu ham lo, geham najom jak in alam sën denedeginengin ngaa maggin rak ham lo. ⁴⁵ Ham gwevong nabë saga in tato nabë ham Amamin sën nedo yagek lo nalu ham. Yi sën nevong beyi hes netum rak alam nij paya los alam nijvesa pin, genevong hob neto vu alam yohvu los alam sevök sevök lo. ⁴⁶ Bë ham ahëmin geving alam sën ahëj neving ham lo mu, og ham su rëk gweko nyëvewen jak rë. Ma! In ngaa nebë saga og yik alam nij paya pin lo denevong. ⁴⁷ Genabë ham ngo bengwëng in ham arimin lo mu, og yik alam dahis pin denevong nebë saga medenedo, om ham vong ngaa böp tena kesuu sir-a? ⁴⁸ Om ham ngo medo yö niröp anon, nabë sën ham Amamin vu yagek yö nedo niröp anon.”

6

Yesu Nër Bë Gedok Vu Mehönon

¹ “Ham gwegin ham. Ham su gwevong ham ngaa nivesa vesa jak alam malaj medegelë. Bë ham gwevong nabë saga, og ham Amamin sën nedo yagek lo su rëk gevong nyëvewen vu ham rë. ² Bë gedok vu alam sën denerak vu in ngaa lo, og su gwevong mehönon degevë avuuk los degeko kapah medenamugin log getamu nabë alam kwaj luu sën denevong loḱ dub-supinsën-yi los aggata in bë alam degeko arëj jak lo. Sa nanër vu ham yönon nabë deko hir nyëvewen ggovek ya rak saga, gak su rëk denatök vu nyëvewen ngwë vu tamusën rë. ³ Nabë gedok vu alam-kupek-masën, og nemam këj su jak ngaa sën nemam vesa nevong lo ni, ⁴ gak gedok vu sir yö gëp vunsën. GAmam vu yagek nerak ngaa sën neggëp vunsën lo ni, om rëk bo dok nah nyëvewen vu hong.”

Yesu Tatekin Bë Hil Najom Jak Nabë Sënë (Lk 11:2-4)

⁵ “Log nabë ham najom jak, og ham su gwevong nabë alam kwaj luu rë. Ahëj neving pangsën bë denajom jak dok dub-supinsën-yi ayo los aggata böp nenga ketu, in alam degelë sir. Sa nanër vu ham yönon nabë deko hir nyëvewen ggovek ya rak saga, gak su rëk denatök jak nyëvewen ngwë vu tamusën rë. ⁶ Gak bë genajom jak, og gedok na beggang ayo begehii veluung avi, log mëm genajom jak vu Amam sën nedo loḱ nyëg vunsën saga. Amam saga nedo yagek menelë ngaa pin sën neggëp vunsën lo, om rëk bo dok nah nyëvewen vu hong. ⁷ Log bë ham najom jak, og ham su

nanër gagek meris meris mu nabë alam dahis. Denekuung bë denanër gagek ngahisekë, og mëm Anutu rëk gengo sir. ⁸ Ham su gwevong nabë sënë. Gaḵ ham Amamin vu yagek raḵ ngaa pin sën ham neraḵ vu in lo ni. Yönon, ham ngo nahën geham su kwetag vu yi rë, log yö raḵ ni vorot. ⁹ Om ham najom jaḵ nabë sënë:

‘He Amamin sën nedo yagek,

mehönon debo vabuung in arëm.

¹⁰ Genam genatu he Mehöböp noh vu nyëg pin, gemehönon pin degevong noh vu kwam gëp dob nabë sën angër denevong ggëp yagek lo.

¹¹ Gebo nos vu he vu pehi sënë.

¹² Lob gedahun he ngaa nipaya na nabë sën he nedahun ngaa nipaya sën mehönon denevong vu he lo ya.

¹³ Su gweli he na vu pelëpinsën, gaḵ mu gweko he vër in ngaa nipaya pin.

(In hong Nyëg og Nyëg anon, gehong Anutu los niwëek, garëm og böpata rot kesuu ngaa pin, neggëp degwata los degwata. Yönon!)’

¹⁴ Kë! Nabë ham dahun mehönon hir ngaa nipaya na, og rëk ham Amamin vu yagek dahun ham ngaa nipaya na geving nabë saga. ¹⁵ Gaḵ nabë ham su dahun mehönon hir ngaa nipaya na rë, og ham Amamin vu yagek su rëk dahun ham ngaa nipaya na rë gerëk nama.”

Yesu Nër Gagek Raḵ Sën Ayej Ggërin Nos

¹⁶ “Bë ham ayemin gërin nos geham su gwa rë, og ham su malamin seluh nabë alam kwaj luu sën malaj neseluh in bë alam dejaḵ ni nabë ayej ggërin

nos lo. Sa nanër vu ham yönön nabë deko hir nyëvewen ggovek ya rak saga, gaḵ su rëḵ denatök jaḵ nyëvewen ngwë vu tamusën rë. ¹⁷ Gaḵ bë ayem gërin nos, og gwetung wël* jaḵ yum, gegejipek malam, ¹⁸ in alam su dejaḵ ni nabë ayem ggërin nos. GAMam sën nedo vunsën lo yö timu jaḵ ni. Amam vu yaḡek nelë ngaa sën neggëp vunsën lo, om rëḵ bo dok nah nyëvewen vu hong.”

*Yesu Nër Gagek Rak Kupek Nivesa
(Lk 12:33-34)*

¹⁹ “Ham su ngupin ham kupek nivesa vesa vu dob sënë. In vu dob sënë og ngaa nemoneḵ los jeluj nelok benipaya nerak, galam hodeḵ denekevoh wes geneggodeḵ ya. ²⁰ Gaḵ ham ngupin ham ngaa nivesa vu yaḡek. In vu yaḡek og ngaa su nemoneḵ rë, gejeluj su nelok menipaya nerak rë, galam hodeḵ su denekevoh wes gedeneḡodeḵ ya rë. ²¹ Nyëḡ sën ham supin ham kupek menedo lok lo, og ham su rëḵ kwamin birekin nyëḡ saga rë.”

*Yesu Nër Bë Malam Tu Navim Yi Rangah
(Lk 11:34-36)*

²² “Malam tu navim yi ram. Bë malam natum in ngaa nivesa, og rangah rëḵ gegwang na navim pin los dahis. ²³ Gaḵ nabë malam natum in ngaa nipaya, og rëḵ navim pin malakenu dok. Log ayom malakenu bë pemëḡin rangah na, og rëḵ malakenu natu böpata jaḵ.”

*Yesu Nër Gagek Rak Ala Luu, Anutu Los Kupek
(Lk 16:31)*

²⁴ “Hur ti su yoh vu bë gevong huk vu ala luu dok ti rë. In rëḵ nidëlin ngwë, gahë geving ngwë, ma rëḵ ayo napiik vu ngwë genitebö in ngwë. Ham su

yoh vu bë gwevong huk vu Anutu los monë doḱ ti rë.”

*Yesu Nër Bë Hil Su Newad Jaḱ los Kwad Na Ngahi
(Lk 12:22-31)*

²⁵ “Om sën sa bë nanër vu ham nabë ham su newamin jaḱ in ham medoḱ tepëḱ nabë, ‘Hil rëḱ aga va? Ma hil rëḱ nanum va?’ Geham su newamin jaḱ in navimin nabë, ‘Hil rëḱ kebu navid jaḱ va?’ In hil anod kesuu nos gehil navid kesuu tob. ²⁶ Ham kwamin bo soḱ sën denevëeng medeneyoh yageḱ babu lo rë. Su denehin nos gahis rë, gesu denerur anon bedenesupin raḱ ya beggang rë, rëḱ ham Amamin vu yageḱ nevet sir. Gaḱ ham mehönon, og ham kwesuu soḱ sënë. ²⁷ Nabë ham ti kwa bo nabë geḱo yi buk sën medo mala vesa lo seggi berup na teka geving, og maḱ yoh vu bë rëḱ gevong-a? Ma! ²⁸ Om ham su newamin jaḱ in tob! Ham kwamin bo sesik talohek sën nekweḱ pahup ayo lo rë. Su denevong huk los denevasu tob rë, ²⁹ log sa nanër vu ham nabë wirek Solomon* los yi vunek-vunek niḱapiik neggërin yi, rëḱ ti su nivesa nebë sesik sënë rë. ³⁰ Yönon, Anutu negin nivesa vos sën nare gwëbeng, gerëḱ dekesik neheng bedebesi jaḱ na nengwah. Om nebë va sën ham su ayomin neya timu vu Anutu rë-ë? Ham jaḱ ni nabë Anutu rëḱ gegin ham geving bekesuu saga. ³¹ Om ham su newamin jaḱ menanër nabë, ‘He rëḱ aga va? Ma nanum va? Ma ajöp va?’ ³² In alam dahis vu dob yiḱ kwaj nevo ngaa pin sënë pangsën bë denatöḱ vu. Gaḱ ham Amamin vu yageḱ raḱ ngaa pin sën ham neraḱ vu in lo ni ggovek ya. ³³ Om ham

malamin sepa Anutu namugin nabë nam gegin ham geham gwevong ngaa niröp noh vu kwa, loḵ mëm ngaa pin saga og rëḵ gevong vu ham geving. ³⁴ Ham su kwamin bo ngaa maggin neheng yi benewamin jaḵ pehi. Gaḵ ngaa neheng yi, og neheng rëḵ ham kwamin bo. Ngaa maggin neggëp loḵ buk pin, om ham kwamin bo buk ti ti yö yi maggin doḵ buk saga lo beggovek.”

7

Yesu Nër Bë Su Geseggi Mehö Ngwë Hir Gagek Degwa

(Lk 6:37-38, 41-42)

¹ “Ham su seggi mehö ngwë doḵ ayomin nabë mehö nipaya, in lob Anutu su seggi ham benanër ham nabë ham alam nimin paya. ² In Anutu rëḵ seggi ham gagek nabë sën ham neseggi mehö ngwë hir gagek lo. Gerëḵ gevong doḵ nah vu ham nabë sën ham nevong vu mehö ngwë lo. ³ Ma nebë va sën genelë ḵale mahen teka sën negga raḵ arim mala lo, log su genelë gang dus ti sën neggëp loḵ malam aga rë-ë? ⁴ Ma nebë va sën genër vu arim bë, ‘Köök gesa hevong ḵale vër in malam gahis rë.’ Gwelë rë, gang dus ti neggëp loḵ ngo malam gahis. ⁵ Hong mehö kwam luu! Gwevong gang dus ti saga vër in malam govek rë, loḵ mëm rëḵ gwelë ngaa mahen teka sën neggëp loḵ arim mala aga nivesa megebo vër.

⁶ Ham su gwevong Anutu yi ngaa vabuung vu anöö! Geham su gwetë ham ngaa vuneksën sën ham nebago raḵ monë böp lo na vu böök. In rëḵ debakë duk dob jaḵ vahaj, log depekwë medega ham.”

Yesu Nër Gagek Rak Sën Hil Ketag Ngaa Vu Anutu
(Lk 11:9-13)

⁷ “Bë ham kwetag ngaa vu Anutu og rëk bo vu ham, bë ham sero ngaa, og ham rëk natök jak, bë ham pepa jak reping, og Anutu rëk tahinin vu ham. ⁸ In alam sën deneketag ngaa vu Anutu lo, og nevo vu sir, log alam sën denesero ngaa lo, og denetök rak, galam sën denepepa rak reping lo, og netahinin vu sir.

⁹ Bë ham ti nalu ketag nos vu ama, og rëk bo gelöng vu yi? Ma! ¹⁰ Log bë mehöti nalu ketag yi in gël ti, og ama rëk bo nyël ti vu yi? Ma rot! ¹¹ Ham alam nimin paya vu dob sënë, rëk ham kwamin nevo nalumin lo menevong ngaa nivesa vu sir, om ham jak ni borot nabë ham Amamin sën nedo yagek lo nevong ngaa nivesa rot kesuu ham, om rëk gevong ngaa nivesa vesa vu alam sën deneketag vu yi lo. ¹² Ngaa pin sën ham ahëmin neving bë alam degevong vu ham lo, og ham gwevong vu sir namugin. Horek los alam denenër-gagek-rangahsën hir gagek lo degwa nebë sënë.”

Yesu Nër Gagek Rak Sën Hil Adok Na Aggata Mahen Mala-tumsën-yi
(Lk 13:24)

¹³ “Ham dok na aggata avi mahen in aggata sënë neya Nyëg Mala-tumsën-yi. Gak aggata sën neya Nyëg Nipaya lo, og böpata beneggëp tatekinsën, lob alam ngahisekë deneyoh ya saga rot. ¹⁴ Gak aggata sën neya Nyëg Mala-tumsën-yi lo, og mahen teka, behuk böp, lob alam ti ti mu denetök rak medenelok ya.”

Yesu Nër Bë Hil Gegin Hil Vu Alam-Gagek-Kuungsën
(Lk 6:43-44)

¹⁵ “Ham gwegin ham vu alam-gagek-kuungsën. In alam saga nebë mehönnon dekebu sir rak sipsip navij gedeneloḵ yök vu ham in bë ham gwekuung nabë sir alam nijvesa. Rëḵ mu ayoj peggo nipaya nebë anöö bemën sën vongin dega ham. ¹⁶ Ham ngo rëḵ jak nij jak hir huk sën degevong lo. In mehöti su nerur vud anon rak aggis niggin ti jes rë, gemehöti su nerur mori anon rak jajap rë gema. ¹⁷ Kele nivesa pin yö nesis anon nivesa, gekele nipaya yö nesis anon nipaya. ¹⁸ Kele nivesa su yoh vu bë ngis anon nipaya rë, gekele nipaya su yoh vu bë ngis anon nivesa rë. ¹⁹ Kele pin sën su nesis anon nivesa rë lo, og denevuv medenetë rak ya nengwah. ²⁰ Om ham gwelë alam-gagek-kuungsën hir huk, beham jak nij nabë saga.”

Yesu Rëḵ Nanër Vu Alam La Nabë Su Rak Nij Rë

²¹ “Alam pin sën ayej neloḵ sa bë ‘Mehöböp! Mehöböp!’ lo, saga sir pin su rëḵ dedoḵ na Nyëg-yagek-yi medenatu Anutu-yi-alam rë, gaḵ yik alam sën denesepa loḵ Amaḡ yi gagek lo sën rëḵ dedoḵ na Nyëg-yagek-yi medenatu yi alam. ²² Vu Buk-tamusën og alam ngahiseḵë rëḵ ayej doḵ sa nabë, ‘Mehöböp! Mehöböp! He nër gagek rangah rak arëm, los hetii memö to deya in mehönnon rak arëm, gehe hevong ngaa böp ngahiseḵë rak arëm!’ ²³ Rëḵ ma gesëḵ nanër vu sir nabë, ‘Sa su rak ham nimin rë. Ham alam nimin paya, ham jak na nenga in sa!’ ”

*Yesu Nër Gagek Peggirinsën Raḵ Beggang Luu
(Lk 6:47-49)*

²⁴ “Alam sën degengo sa gagek bedesepa doḵ lo, og sir nebë mehö los kwa sën lev yi beggang raḵ nedo gelöng böp. ²⁵ Lob hob to raḵ mebël vaar böp gesang böp vë beggang saga, rëḵ su kevoḵ ya rë, in beggang saga yi mudeng luḵ ya gelöng meving ahon niwëëḵ. ²⁶ Gaḵ alam pin sën degengo sa gagek pin rëḵ su desepa doḵ rë lo, og sir nebë mehö kwa masën, sën lev yi beggang raḵ nedo raggër. ²⁷ Lob hob to raḵ, mebël vaar böp, gesang böp vë beggang saga, lob kevoḵ pevis bekevoḵ ya veröḵ yi in raggër niyes.”

²⁸ Yesu nër gagek sënë ggovek, lob alam yu böpata saga delëḵ bavij töḵ in yi gagek, ²⁹ in su nenër vu sir nebë alam-horek-yi lo rë. Gaḵ nenër nebë mehö los niwëëḵ ti.

8

*Yesu Vong Mehö Nisevuuk Benivesa Raḵ
(Mk 1:40-44; Lk 5:12-14)*

¹ Yesu vu kedu meluḵ meya, lob alam ngahiseḵë detamuin yi. ² Lob mehöti los nisevuuk yam dus vu yi bepetev meneggëp loḵ vaha genër bë, “Mehöböp! Nabë ahëm geving og geyoh vu bë gwevong mesa niḡ veseek jak!” ³ Lom Yesu bë nema raḵ yi genër bë, “Sahëḡ ving! Om nim veseek jak!” Lob yik sevuuk saga mehor ya pevis. ⁴ Lob Yesu nër vu yi bë, “Gwegin hong! Su gena genanër ngaa sënë vu mehö la. Gaḵ mëm gena getato hong vu mehö-neḵo-seriveng gegwetung seriveng noḵ vu sën Moses nër wirek bë hil gevong lo, in alam pin dejak ni nabë nim veseek raḵ.”

*Yesu Vong Rom Ti Sën Negin Alam-begö-yi Lo Yi
Hur Nivesa Rak
(Lk 7:1-10)*

⁵ Yesu loḵ ya Kapernaum, lob alam-begö-yi vu Rom yu ti yoh vu mehödahis nemadvahi hir ggev nedo, lob ya vu yi meketag bë doḵ vu yi. ⁶ Ketag bë, “Mehöböp! Sa hur nirak meneggëp beggang ayo; seḵ selöngin benesang pangsen rot.” ⁷ Lom Yesu nër bë, “Sëḵ nök gevong benivesa jak.” ⁸ Rëḵ mehö negin alam-begö-yi nër yah bë, “Mehöböp, sa su mehö nig vesa yoh vu bë gedoḵ na sa beggang rë. Om yikḵ genanër jak avim mu gesa hur nivesa jak. ⁹ Gaḵ yikḵ sa mehö los nig wëek ti ving. Sa nahurek sa alaḡ sën negin sa menevo huk vu sa lo babu, log sengo salam-begö-yi sën sa nehegin sir lo deneggurek sa babuḡ ving nebë saga. Bë sa nanër vu sir ti nabë, ‘Gena!’ og rëḵ na, gesa nanër vu ngwë nabë, ‘Genam!’ og rëḵ nam. Gesa nanër vu sa hur nabë, ‘Gwevong ngaa sënè!’ og rëḵ gevong. Om yikḵ genanër jak avim mu og yikḵ yoh vu.”

¹⁰ Yesu ngo, lom ranga nema genër vu alam sën denetamuin yi lo bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë sa su töḵ vu Israel ti gayo neyam timu vu sa nebë sënë rë. ¹¹ Gesa nanër vu ham nabë alam ngahiseḵë vu nyëḡ mala neverup los nema-suseḵ ya yö rëḵ dena bemedo dega nos doḵ Nyëḡ-yageḵ-yi geving Abraham lööho Isaak lu Yakop. ¹² Gaḵ alam Yuda og Anutu rëḵ getii vahi na nyëḡ malakenu dobnë medengu medegeköö nyëḡ, gesu rëḵ dedoḵ na demedo Nyëḡ-yageḵ-yi rë. ¹³ Lob Yesu nër vu mehö negin alam-begö-yi bë, “Genah megena böm, gerëḵ anon jak vu hong noh vu hong gageḵ sën gevong ving agi.” Lob nahën nenër

log mehö negin alam-begö-yi lo yi hur nivesa rak pevis.

*Yesu Vong BePita Ggen Avëh Nivesa Rak
(Mk 1:29-31; Lk 4:38-39)*

¹⁴ Yesu rak ya Pita yi beggang, lob lë Pita ggen avëh nivanë meneggëp beggang ayo. ¹⁵ Lom Yesu jom loḵ nema, lob nikul ya gekedi rak menevong nos vu Yesu.

*Yesu Vong Alam Ngahiseḵë Nijvesa Rak
(Mk 1:32-34; Lk 4:40-41)*

¹⁶ Log sehuksën lom deḵo alam ngahiseḵë sën memö denegwang ya sir lo medeyam vu yi, lob tii memö rak avi mu meto deya, gevong balam hir niraksën aggagga pin nivesa rak. ¹⁷ Vong ngaa sënë lob mehö-nenër-gägeḵ-rangahsën Yesaya yi gägeḵ anon rak. Sën nër nebë:

“Yö ti vo hil niraksën vër,
geḵo hil nivanë aggagga rak yah yi.”

*Gägeḵ Rak Sën Hil Tamuin Yesu
(Lk 9:57-62)*

¹⁸ Yesu lë alam ngahiseḵë yam detetup yi, lob nër vu yi hur maluh bë dejak yag medena ngaggee böp nenga vahi. ¹⁹ Lob alam-horeḵ-yi ti ya vu yi menër bë, “Tatovaha! Nyëḵ pin sën gena lo, og sëḵ sepa hong bena geving.” ²⁰ Rëḵ Yesu nër yah vu bë, “Anöösik lej neggëp, gesoḵ newisej nedo, gaḵ Mehönon Nalu og ben sën gëp doḵ lo ma!” ²¹ Log yi hur maluh lo ngwë nër bë, “Mehöböḵ! Amaḵ nadiiḵ besedev rë, loḵ mëm senök tamuin hong.” ²² Loḵ Yesu nër yah vu bë, “Getamuin sa, galam-diiksën yö rëḵ dedev hir heljëng.”

*Yesu Vong Sang Los Ngaggee Bahë Yes Rak
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)*

²³ Yesu rak ya nedo yag geyi hur maluh derak ya ving. ²⁴ Derak meto deya ngaggee vuheng, lob pevis besang yam böp bevong ngaggee sis bevongin dahun yag. Rëk Yesuk ggëp yiing. ²⁵ Lok yi hur maluh ya deggee vu yi gedenër bë, “Mehöböp! Gedok vu hil! Hil hevongin nadiik bemalad nama!” ²⁶ Lok nër yah vu sir bë, “Ham newamin nerak in-a? Ham su ayomin neyam timu vu sa yönon rë!” Nër bë saga log kedi petupek rak sang los ngaggee, lob ahë yes rak bededun ma geneggëp. ²⁷ Lom sir pin delëk mederanga nemaj gedenër bë, “Mehö sënë nebë va? Om sën sang los ngaggee dengo aye-ë!”

*Yesu Tii Memö Ya In Mehö Luu
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)*

²⁸ Lok tum Yesu ya verup Gadara hir nyëg vu ngaggee nenga vahi, lob tök rak mehö luu, geluho vu waak sën denebë mehönnon sekëj lok lo avi medetök to. Memö nedo lok luho beluho nij wëek ata, lob alam deneggönengin luho gesu deneyoh aggata saga rë. ²⁹ Lob luho pevis bedengeek bë, “Anutu Nalu hong! Bë gwevong va vu he? Buk yö nahën, log geyam sënë in bë gebo vanë vu he namugin-a?” ³⁰ Lob böök yu ti vare deneruuk rak kedu sënë medenare ading teka. ³¹ Lob memö deketag vu Yesu bë, “Nabë gwetii he na, og gwevong he na madok na böök yu ti sagu!”

³² Lob Yesu nër vu sir bë, “Ham na!” Nebë saga lob to deya meya delok ya böök, lob böök pin saga deserög niwëek beya depesöng ya nyëg

vaha degwa ti, bedeluk ya ngaggee berehöö sir pin bemalaj maya verök yi.

³³ Log alam sën denegin böök lo deveya medeya nyëg böp beya denër gagek pin rangah vu hir alam, los memö yi gagek ving. ³⁴ Lom alam pin vu nyëg saga deyah medeya denesero Yesu. Detök vu yi lom deketag vu yi bë gevuu hir nyëg gena.

9

Yesu Vong Mehö Nema Los Vaha Nipaya Nivesa Rak

(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

¹ Yesu rak yah yag beyah los ngaggee nenga vahi betök ya yi nyëg. ² Lob mehö la devaku mehöti sekë selöngin rak reek medeya vu yi. Yesu lë bë ayoj neya timu vu yi, lom nër vu mehö sekë selönginsën bë, “Nalug-e! Ayom sepöp jak! In sa dahun hong ngaa nipaya ya.”

³ Lob tum alam-horek-yi vahi dengo bekwaj nevo lok ayoj bë, “Mehö sënë ko yi rak besevök Anutu!” ⁴ Rëk Yesu rak ngaa sën kwaj nevo lok ayoj lo ni, lom nër vu sir bë, “Ham kwamin nevo gagek nipaya nebë sënë lok ham ayomin in va? ⁵ Ham kwamin nevo gagek sën senër bë, ‘Sa dahun hong ngaa nipaya ya’ agi lo bë anon ma? In re yoh vu bë gelë nabë dahun ya yönon-a? Rëk mu mëm nabë sa nanër vu yi nabë, ‘Kwedi jak megena’, og mëm ham rëk jak ni nabë sa nanër gagek los anon. ⁶ Om sa bë ham jak ni nabë Mehönon Nalu niwëek yoh vu bë dahun ngaa nipaya na vu dob—”; log peggin menër vu mehö sekë selönginsën bë, “Kwedi gwëko hong reek jak megenah böm!” ⁷ Lob

mehö lo kedi raḡ meyah ben. ⁸ Galam delë ngaa sënë lom deggöneng rot, gedeko Anutu arë raḡ in vong niwëek nebë sënë vu mehönon in bë dedok vu mehönon vahi.

Yesu Tahi Matai
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

⁹ Lob Yesu kedi raḡ vu saga meya, lom lë mehöti nedo raḡ beggang-takës-yi, arë nebë Matai. Lom nër vu yi bë, “Genam getamuin sa!” Lob Matai kedi raḡ meya tamuin yi.

¹⁰ Loḡ tum Yesu medo negga nos loḡ Matai ben, lob alam-deneko-takës* losho alam-nijpaya ngahisekë yam denedo medenegga nos ving losho yi hur maluh. ¹¹ Alam Parisai* la delë nebë saga lom denër vu yi hur maluh bë, “Nebë va sën ham tatovaha negga nos ving alam-deneko-takës* losho alam-nijpaya-ë?”

¹² Rëḡ Yesu ngo hir gägek menër yah vu sir bë, “Alam nijvesa su deneya vu dokta rë, gaḡ alam nijraksën mu yö deneya vu. ¹³ Om ham nah bek-wamin bo gägek sën neggëp loḡ Anutu-yi-ḡapiya lo degwa rë. Sën nenër bë: ‘Sa su hevongin bë gako seriveng sën ham nevesi vu sa lo rë.’ Gaḡ sahëḡ ving bë ham kwamin paya in alam beham dok vu sir. In sa su yam in bë tahi alam yohvu rë, gaḡ seyam in bë tahi alam sën ngaa nipaya neggëp vu sir lo.”

Tepëḡ Raḡ Alam Sën Su Ayej Neggërin Nos Rë
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

¹⁴ Lob buk ngwë lom mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh deya vu Yesu medelok tepëḡ in yi bë, “He los alam Parisai* ayemin neggërin nos buk

ngahisekë gehe su naha rë, log hong hur maluh og su denevong rë in va?”

¹⁵ Loḵ Yesu peḡḡirin ḡageḡ rak mehō sën neḡo avëh lo benër yah bë, “Ham kwamin bo rë, nabë mehōti medo geving yi alam geluho avëh ti denajom nemaj. Bë nabë sënë og yi alam sënë su rëḡ ayoj maggin medengu rë. Rëḡ mëm buk sën debo mehō sën geḡo avëh lo vër, besu medo geving yi alam rë, og mëm yi alam rëḡ ayoj maggin gayej ḡërin nos doḡ buk saga.

¹⁶ Log mehōti su neḡo tob mewis sën su deneripeḡ rë lo len ti meneduu tob muḡeng sën nekweek lo rak rë. Nabë gevonḡ nabë saga, og rëḡ deḡipeḡ lob tob mewis sënë najul menom, getob muḡeng sënë rëḡ nakweek ḡökin belen böpata rot. ¹⁷ Gemehōti su netöö wain* mewis loḡ memëḡnavi muḡeng rë. Bë gevonḡ nabë sënë og rëḡ wain ngol navi muḡeng sën bebepul gekeseh geto mena meris, gememëḡnavi nipaya jaḡ geving. Gaḡ mëm denatöö wain* mewis doḡ na memëḡnavi mewis, og mëm luho rëḡ demedo nivesa doḡ ti.”

Ggev Nalu Avëh Vesa Loḡ Gavëh Ngwë Nivesa Rak

(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸ Yesu nahën nenër ḡageḡ sënë vu sir, lob alam Yuda hir dub-supinsën-yi ala ti yam vu Yesu beyun lus vu yi log nër bë, “Sa nalug avëh nahën nediik ḡwëbengko, om ḡenam ḡwebë nemam jaḡ yi in vesa doḡ nah.” ¹⁹ Lob Yesu kedi tamuin yi beya, lob yi hur maluh kedi deya ving yi.

²⁰ Log avëh ti niköḡ neyam ata yoh vu nḡebek nemadluho-mevideḡ-luu, lob verup ḡḡëp Yesu

demi bebë nema rak Yesu yi tob nyë. ²¹ In kwa nevo ggëp ayo nebë, “Bë sa gebë nemağ jak yi tob mu, og sêk niğ vesa jak.” ²² Lom Yesu ggërin melë avëh lom nër vu yi bë, “Nalug-e, kwam vesa! In ayom yam timu vu sa lob vong benimvesa rak.” Lob pevis bavëh nivesa rak.

²³ Lob Yesu ya verup dub ala lo yi beggang. Lom ngo alam denevë gevëëğ apel heljeng yi los denevong dedun böp, loğ nër vu sir bë, ²⁴ “Ham jak na! Avëh mahen su diik rë, gağ mu neggëp yiing!” Rëk denöp rak yi. ²⁵ Lob Yesu tii sir beto deyah dobnë, gelok ya bejom loğ avëh mahen nema bekedi rak. ²⁶ Lob gagek lo bengö ya meyoh vu nyëğ saga pin meya.

Yesu Vong Kënod Luu Gengengöleng Ti Menij Vesa Rak

²⁷ Log Yesu kedi vu nyëğ saga meya, lom mehö luu malaj kënod detamuin yi, bedetahi bë, “Davit* yi Mewis-e! Kwam gevongin aluu!” ²⁸ Yesu ya verup loğ ya beggang ayo, loğ luho deyam vu yi, lob loğ tepëk in luho bë, “Melu vong ving bë seyoh vu bë gevong melu malamin nivesa jak, ma ma?” Loğ luho deyoğek bë, “Ëë-ë, Mehöböp. Geyoh vu.” ²⁹ Lob Yesu bë nema rak luho malaj genër bë, “Om anon jak noh vu sën melu ayomin nam vu sa agi!” ³⁰ Lob luho malaj tum yah, log Yesu vo koo in luho bë, “Melu su na nanër ngaa sënë vu mehö la.” ³¹ Rëk ma geluho to deya lob denër Yesu bengö ya meyoh vu nyëğ saga pin.

³² Luho to deneya log alam deko mehöti verup, sën su yoh vu bë bengweng rë in memö kwangengöleng-yi nedo loğ yi. ³³ Lob Yesu tii memö

saga to meya log mēm nevwengwäng. Lob alam ngahisekë saga kwaj ya ngahi mederanga nemaj gedenër bē, “Wirek hil su halë ngaa ti nebë sënë ggëp Israel rë!” ³⁴ Rëk alam Parisai* denër bē, “Netii memö to deneya rak memö alaj niwëäk.”

Yesu Kwa Vongin Alam

³⁵ Lob Yesu ya meyoh vu nyëg böp los mahen pin, betatekin gagek vu sir loḵ hir dub-supinsēn-yi ayo yoh vu nyëg. Benër Bengö Nivesa rak Anutu-yi-nyëg, gevong alam los niraksën aggagga gengaa maggin sën neggëp navij lo pin benijvesa rak. ³⁶ Lë alam ngahisekë saga, lom kwa vongin sir. In medo deneketul loḵ gedenedo paya rot nebë sipsip sën alaj main sir lo. ³⁷ Nebë saga lob peggirin gagek menër vu yi hur maluh bē, “Nos ngahisekë anon loḵ menedo huk anon, rëk alam sën deketöv medengupin lo su ngahi rë. ³⁸ Om ham kwetaḡ vu huk ala nabë gevong yi hur na debo yi nos medengupin nom!”

10

Yesu Ggooin Yi Hur Nemađuho-bevidek-luu Rak

(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

¹ Yesu tahi yi hur maluh nemađuho-bevidek-luu yam bevo niwëäk vu sir bē degetii memö geto dena los degevong balam sën niraksën aggagga pin töḵ vu sir lo nijvesa jak, jak arë. ² Sinarë nemađuho-bevidek-luu sënë arëj sënë: Mehö muḡinsën Simon (sën denenër arë ngwë nebë Pita) log ari Andreas, geYakobus luho ari Jon sën Sebedi nalu luho, ³ lob Pilip geBartolomai, Tomas

geMatai, sën yi mehö-neko-takës*. Log Yakobus ngwë sën Alpeus nalu, geTadaius. ⁴ Log Simon sën yi mehö-neruuk-alam-Rom, luho Yudas Iskariot sën rëk nanër Yesu tato vu alam-begö-yi lo.

Yesu Vong Horek Vu Yi Hur Maluh Gevong Sir Ya Huk
(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

⁵ Lob Yesu vong yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu sënë ya, log nër gagek vu sir ving bë, “Ham su na vu alam-yu-ngwë. Geham su dok na alam Samaria* hir nyëg. ⁶ Gaḵ ham na vu sipsip Israel sën deneketul loḵ bevongin malaj nama lo. ⁷ Ham na nanër vu sir nabë sënë: ‘Nyëg-yagek-yi vongin anon jaḵ!’ ⁸ Ham gwevong balam nijraksën nijvesa jaḵ, geham gwevong beheljëng vesaj dok. Ham gwevong balam nij sevuuk nij veseek jaḵ, geham gwetii memö geto dena in alam. Sevo nig wëek yök vu ham nyëmasën gemonë ma, om ham gwevong meris vu sir geham su gweko monë jaḵ. ⁹ Ham su gweko monë goor ma seriva, ma monë kök sepa dok ham keggis. ¹⁰ Geham su gweje vahek sepa mena aggata, beham su gweko röpröp luu luu, beham su gweko suu ngwë geving, beham su natohin atoheng. Gaḵ yö nama rot! In alam sën ham nanër gagek vu sir gedok vu sir lo rëk dedok vu ham medebo nos lu ngaa vu ham. ¹¹ Sën ham na nyëg böp ti ma beggang-bu mahen ti lo, og ham dok tepëk in alam nijvesa in degegin ham, lob mëm ham medo geving sir rot beham na jaḵ.

¹² Lob nabë ham dok na beggang ti ayo, og ham nanër gagek semusën vu alam saga. ¹³ Nabë sir

alam nijvesa, og ham gagek semusën rëk na vu sir. Gaḵ nabë sir alam nij paya, og ham gagek semusën rëk pekwë menom vu ham. ¹⁴ Log nabë mehö la su degegin ham nivesa gëp hir beggang ma hir nyëg rë, besu degengo ham gagek rë, og ham tetëhin kebus in ham vahamin in dejak ni nabë devong paya, gegwevuu beggang ma nyëg saga geham na. ¹⁵ Sa nanër vu ham yönon nabë, vu Buk-tamusën, sën Anutu gengo mehönon hir gagek lo, og rëk alam vu nyëg saga denatök vu nyëvewen böpata rot kesuu Sodom los Gomora.”

*Maggin Aggagga Rëk Berup
(Mk 13:9-13; Lk 21:12-27)*

¹⁶ “Ham gwengö rë, sa nehevong ham ya nebë sën sipsip deneloḵ ya anöö bemën avij. Om ham kwamin bo namugin begwevong ham ngaa los kwamin nabë sën hil nanër nyël bë denevong ngaa los kwaj lo. Geham malamin yes nabë sën hil nanër nuung bë malaj yes lo. ¹⁷ Ham gwegin ham in mehönon. In rëk degeko ham na gagek vu kaunsor bedebeek ham doḵ hir dub-supinsën-yi. ¹⁸ Log rëk degeko ham na bare doḵ kiap böp los alam-los-bengöj böp lo malaj, in salam ham, lob ham rëk nanër sa rangah vu sir gevu alam dahis. ¹⁹ Nabë degeko ham na gagek, og ham su newamin jak nabë, ‘Maḵ hil rëk nanër gagek nah nabë va? Ma hil rëk nanër gagek re?’ Gaḵ doḵ buk saga og Anutu yö rëk gevong gagek sën ham nanër vu sir lo vu ham. ²⁰ In ham su ngo rëk nanër gagek saga rë, gaḵ ham Amamin yi Anon Vabuung yö rëk nanër gagek berup ham avimin. ²¹ Alam rëk degevong arij lo doḵ na alam-begö-yi nemaj bedengis sir

medenadiik. Log amaj rëk degevong nabë saga vu naluj. Log hurmahen rëk degelë amaj lu ataj paya medenanër sir rangah bedengis sir medenadiik.

²² Lob rëk alam pin degelë ham paya in salam ham. Gak alam sën denajom sir ahon rot, bena berup dok buk sën denadiik lo, saga rëk Anutu geko sir nom vu yi. ²³ Lob nabë degevong paya vu ham vu nyëg la, og ham beya mena nyëg ngwë. Sa nanër vu ham yönon nabë ham nahën gesu rëk semu huk na gëp nyëg Israel pin rë, log Mehönon Nalu rëk nom. ²⁴ Hur maluh ti su kesuu yi tato-vaha rë, log hur-huk-meris-yi ti su kesuu ala rë. ²⁵ Nabë hur maluh arëj böp jak nabë hir tatovaha, og ggovek. Genabë hur-huk-meris-yi arëj böp jak nabë alaj, og yoh vu. Nabë denanër Belsebul* jak beggang ala, og rëk denanër yi hur nabë saga los denanër ggev nipaya la jak sir geving.”

*Mehönon Degönengin Anutu
(Lk 12:2-7)*

²⁶ “Om ham su gönengin mehönon. Ngaa pin sën neggëp vunsën gwëbeng rëk natök nam rangah vu tamusën. Gengaa pin sën debom meneggëp lok gobeng gwëbeng agi, og nahub rëk alam pin dejak ni. ²⁷ Gagek sën sa nanër vu ham vunsën lo, og ham nanër na rangah. Gegagek sën sa nepatereng lok ya ham nengamin lo, saga ham bare jak telig getahi na rangah. ²⁸ Ham su gönengin alam sën dengis ham navimin mu menadiik lo, in su deyoh vu bë rëk dengis ham anomin geving rë. Gak mëm ham göneng in Mehö sën yoh vu bë kevoh ham navimin los anomin dok Nyëg-nengwah-yi lo. ²⁹ Ham yoh vu bë bago sok mahen luu jak toea

timu, rëḵ soḵ saga ti su rëḵ mala nama vunsën geham Amamin dugin rë. ³⁰ Gaḵ ham og Anutu tevin ham yumin viis pin los dahis beneraḵ ni. ³¹ Om ham su gönengin ham, in kwa nevo ham kesuu soḵ ngahiseḵë menegin ham.”

*Hil Nanër Rangah Nabë Yesu Yi Alam Hil
(Lk 12:8-9)*

³² “Mehöti bë nanër yi rangah vu mehönon nabë sa alam yi, og sëḵ nanër yi rangah nabë saga vu Amaḡ sën nedo yaḡek lo. ³³ Log bë mehöti dah sarëḡ vun in mehönon nabë su sa alam yi rë, og sëḵ dah arë vun in Amaḡ sën nedo yaḡek lo.”

*Yesu Yam In Begö Berup
(Lk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ “Ham su gwekuung nabë seyam in gevong mamer vu dob. Ma! Sa su yam in mamer rë, gaḵ seyam in begö berup. ³⁵ Seyam in gevong gaḡek-begö-yi berup galam degelë sir paya in sa los sa gaḡek.

Mehönon losho amaj ahëj sengën vu sir.

Log avëh losho ataj ahëj sengën vu sir,

gavëh atov losho ggej denapëëng sir,

³⁶ galam sën denedo raḵ beggang timu lo depemëgin sir.

³⁷ Mehöti bë ahë geving ama ma ata rot kesuu sa, og su yoh vu bë rëḵ natu sa alam rë. Log bë mehöti ahë geving nalu maluh ma avëh kesuu sa, og su yoh vu bë rëḵ natu sa alam rë. ³⁸ Log mehöti bë su bër yi kelepeko* jaḵ metamuin sa rë, og su yoh vu bë rëḵ natu sa alam rë. ³⁹ Mehöti bë kwa bo yi, og su rëḵ medo mala-tumsën rë. Gaḵ mehöti bë

kwa bo sa gekwa birek in yi, og rëk medo mala-tumsën.”

Alam Sën Rëk Degeko Nyëvewen Lo
(Mk 9:41)

⁴⁰ “Mehöti bë gevong nivesa vu ham, og vong nivesa vu sa. Gemehöti bë gevong nivesa vu sa, og vong nivesa vu Mehö sën vong sa meseyam lo ving. ⁴¹ Mehöti bë geکو mehö-nenër-gägek-rangahsën ti jak in yi mehö-nenër-gägek-rangahsën, og luhoho rëk degeko hir nyëvewen gëp ti. Gemehöti bë geکو mehö niröp ti jak in yi mehö niröp, og luhoho rëk degeko hir nyëvewen gëp ti. ⁴² Log mehöti bë geکو bël kul mebo vu sa mehö meris ti menanum in rak ni bë sa hur, og sa nanër vu ham yönön nabë, mehö sënë yi nyë vewen neggëp vu yägek.”

11

Mehö-neripek-alam Jon Vong Yi Hur Maluh Deya Vu Yesu
(Lk 7:18-35)

¹ Yesu nër gägek saga vu yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu ggovek, log kedi rak beya beggang-bu sën deneggëp dus vu nyëg saga in bë tatekin gägek vu sir.

² Log Mehö-neripek-alam Jon nedo karabus gengo ngaa böp sën Kerisi* nevong lo bengö, lob vong yi hur maluh la deya vu Yesu in bë dedok tepëk in yi nabë, ³ “Mağ hong mehö sën Jon nër bengöm bë rëk genam lo sënë, ma he rëk medo gëgin yi rë?”

⁴ Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Ham nah mena nanër ngaa sën ham ngo los ham lë lo vu Jon nabë,

⁵ alam malaj kenod denelë nyëg ggökin, galam vahaj paya deneya aggata, galam nij seuuk nij veseek neraḵ galam nengaj mir denengo gägek, galam sën denediik lo vesaj nelok yah, log alam sën denedo paya in ngaa navij yi lo denengo Bengö Nivesa. ⁶ Mehöti sën su kwa luu luu in sa rë lo, og kwa vesa!”

Yesu Vong Tepëk Raḵ Ngaa Ngahisekë In Jon

⁷ Lob Jon yi hur maluh deyah loḵ mëm Yesu yom nër Jon degwa vu alam yu böpata saga nebë, “Wirek ham ya nyëg-yumeris in bë ham gwelë mehö nebë va? Ham bë gwelë ayöong neko dee menekepë yah geneyom-a? ⁸ Ma ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Ham bë gwelë mehöti neröp tob niyes mala ngeri ngeri? Ma! Alam sën deneröp tob niyes nebë saga, og denedo alam-los-bengöj bej. ⁹ Ma ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Mehö-nenër-gägek-rangahsën ti? Eë, om mëm sa nanër vu ham nabë mëm yi mehö-nenër-gägek-rangahsën bekesuu alam-denenër-gägek-rangahsën lo pin. ¹⁰ Yik mehö saga sën dekevu gägek raḵ yi loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë:

‘Gwengo rë! Sëḵ gevong sa hur ti namugin,
mena negetongin aggata in hong!’

¹¹ Sa nanër vu ham yönon nabë Mehö-neripek-alam Jon arë böp rot kesuu alam pin sën ataj neko sir vu dob agi. Rëḵ mu alam sën denesepa loḵ sa bedenetu Anutu-yi-alam lo pin, og rëḵ dekesuu Jon. ¹² Loḵ buk sën Mehö-neripek-alam Jon yam dob lo, lob ngaa maggin vongin bë kepë Nyëg-yagek-yi beyam verup gwëbeng, galam nijpaya denesis begö vu Nyëg-yagek-yi niwëek ata benij

wëek rot in bë deduḵ na medegeko. ¹³ Gagek pin sën alam-denenër-gägek-rangahsën dekevu lo los horek pin, neggëp in mala negët Jon sënë. ¹⁴ Lob ham bë jaḵ ni nabë saga, og ham gwevong geving mehö sënë lo nabë Elia sën denenër bë rëḵ nom lo. ¹⁵ Mehöti bë nenga neggëp, og gengo sa gägek. ¹⁶ Ma sëḵ tateḵin ham alam buk sënë jaḵ va? Ham nebë hurmahen sën ggëp deneggök telig bedene-tahi hurmahen vahi bë:

¹⁷ ‘He nasis ggageng rëḵ ma
geham su nelöö rë.

Gehe nasu kwamin paya paya,
rëḵ ham su nesu menepengah ham rë.’

¹⁸ In Mehö-neripek-alam Jon yam, lob su negga nos los nenum wain rë, rëḵ ham nër yi nebë, ‘Memö nelok vu yi!’ ¹⁹ Lob Mehönon Nalu yam benegga los nenum, lob ham nër yi bë, ‘Ham gwelë mehö sënë! Mehö ahëta los nenum wain pangsën, alam-deneḵo-takës* losho alam nijpaya hir mehö yi!’ Rëḵ mu nabë hil galë Anutu yi huk og hil ajaḵ ni nabë yi mehö los kwa.”

*Yesu Kwa Pesivin Alam Sën Su Denevong Ving Rë
(Lk 10:13-15)*

²⁰ Log Yesu vong gägek raḵ nyëg vahi sën nevong ngaa böp ngahiseḵë loḵ rëḵ su deneggërin sir yah vu Anutu rë lo nebë, ²¹ “Wöp-o! Ham Korasin! Gëp in ham! Ham Betsaida! Gëp in ham! Bë mehöti gevong ngaa böp gëp alam Ture los Sidon hir nyëg nabë sën sa hevong loḵ ham nyëg agi, og rëḵ ayoj maggin in devong ngaa nipaya medegërin sir nom, medegeyeh vahek duum gededev tamut jak sir gedemedo doḵ vevew degwa. ²² Om sa

nanër vu ham nabë, dok Buk-nyëvewen-yi, og ham rëk gweko maggin böpata rot kesuu alam Ture los Sidon. ²³ Geham alam Kapernaum, ham bë kwerë ham jak na vavunë? Ma! Rëk ham duk na Nyëg-nengwah-yi. Bë mehöti gevong ngaa böp gëp Sodom nabë sën sa hevong ggëp ham nyëg lo, og rëk Sodom nahën medo rot beberup dok buk sënë. ²⁴ Om sa nanër vu ham nabë dok Buk-nyëvewen-yi, og ham rëk gweko maggin böpata rot kesuu Sodom hir maggin!”

*Yesu Nër Bë, “Ham Nam Vu Sa Mesewah”
(Lk 10:21-22)*

²⁵ Vu buk saga Yesu jom rak bë, “O Amag! Hong Mehöböp vu yagek los dob. Sahëg nivesa rot vu hong in ngaa pin sënë neggëp vunsën in alam los kwaj, gak getato vu alam sën su deluk dub böp rë lo. ²⁶ Yönon Amag! In yik ngo kwam nevo bë gwevong nabë saga in nivesa.” ²⁷ Log nër ving bë, “Amag vo ngaa pin lok yam sa nemag ggovek ya. Gemehöti su rak Nalu ni rë, gak Ama yö timu rak ni. Gemehöti su rak Ama ni rë, gak yik Nalu yö timu rak ni. Galam sën Nalu tato Ama vu sir lo, og derak ni ving. ²⁸ Ham sën nekwerë ngaa maggin, beham nevimengin menedo lo, ham pin nam vu sa, in sa gako maggin vër in ham geham sewah. ²⁹ Ham natu sa hur, beham gweko kwa vu sa. In sa mehö malag yes, gesa su nehako sa rak lok ayog rë, lob ham ayomin rëk geto megëp revuh. ³⁰ Kë! Huk sën sebo vu ham lö saga su rëk deginengin ham rë, gengaa maggin sën sëk gevong vu ham in ham kwerë lo, saga yik sepëp!”

12

*Tepëk Raḱ Buk-sewahsën-yi** (Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

¹ Buk-sewahsën-yi* ti lob Yesu losho yi hur maluh deyoh ya huk wit* ti ayo, lob yi hur maluh derur nos sënë anon mededah in dediikahëj. ² Lok alam Parisai* delë lob denër vu Yesu bë, “Gelë! Hong hur maluh dekeyëh horek Buk-sewahsën-yi*!” ³ Rëḱ loḱ tepëk yah vu sir bë, “Maḱ ham su tevin gägek sën Davit diikahë wirek lo rë? ⁴ Diikahë lob losho alam sën denesepa yi lo de-loḱ ya Anutu yi dub bedegga brët vabuung sën denetung netu seriveng benedo ggëp Anutu mala lo. Nos sën alam meris nebë Davit su deyoh vu bë dega rë lo, gaḱ alam-deneḱo-seriveng mu yö denegga, (rëḱ mu dediikahëj lom degga lob saga su devong paya rë). ⁵ Log maḱ ham su raḱ gägek sën neggëp loḱ horek lo ni rë? Sënë nebë alam-deneḱo-seriveng denevong huk loḱ dub ayo loḱ Buk-sewahsën-yi* lob dekeyëh horek ving nebë saga, rëḱ su devong paya rë. ⁶ Rëḱ sa nanër vu ham nabë ngaa sën nedo agi, sën böpata kesuu dub-vabuung-böp. ⁷ Bë ham jaḱ gägek sën neggëp loḱ Anutu-yi-ḱapiya lo ni, og ham su rëḱ bo maggin vu sir rë. Gägek sënë nebë: ‘Sa su nehevongin bë gaḱo seriveng sën ham nevesi vu sa lo rë, gaḱ sahëḱ neving bë ham kwamin paya in alam beham doḱ vu sir.’ Om su devong paya rë. ⁸ In Mehönon Nalu tu Buk-sewahsën-yi* ala.”

Yesu Vong Mehö Nema Nipaya Nivesa Raḱ (Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹ Yesu vu nyëg saga beya melok ya alam Parisai* saga hir dub-supinsën-yi. ¹⁰ Lob mehö sekë beloinsën ti nedo. Lom alam la bë denanër gagek jak Yesu, lob delok tepëk in yi bë, “Mağ yoh vu bë hil gevong alam nijraksën nijvesa jak doğ Buk-sewahsën-yi* ma ma?” ¹¹ Loğ Yesu nër yah vu sir bë, “Bë ham ti yi sipsip perurek timu, lob duk söv doğ Buk-sewahsën-yi*, og mağ mehö saga su rëk najom jak nom vavunë rë? Gağ rëk najom jak nom! ¹² Rëk mu mehönon dekesuu sipsip yönon. Om sën hil ayoh vu bë adok vu mehönon doğ Buk-sewahsën-yi*.” ¹³ Log nër vu mehö sënë bë, “Getelo sekëm nam!” Lom telo sekë ya, lob nivesa rak nebë vahi. ¹⁴ Lob alam Parisai* to deyah dobnë medesupin sir medevengwëng rak aggata bë dengis Yesu menadiik.

Anutu Yi Mehö-huk-yi Yesu

¹⁵ Loğ Yesu rak ni, lob vuu nyëg saga geya. Lob alam ngahisekë detamuin yi, lob vong alam nijraksën pin benijvesa rak. ¹⁶ Log vo koo vu sir bë su denanër yi rangah, ¹⁷ lob gagek sën wirek Anutu nër verup mehö-nenër-gagek-rangahsën Yesaya avi lo anon rak. ¹⁸ Nebë:

“Sa hur sënë, sehoo in yi rak,
sahëg neving yi, gesa halë yi nivesa kesuu
alam vahi pin.

Rëk sa getung sa Anon Vabuung jak yi,
lob rëk tatekin sa gagek anon degwa vu alam-
yu-ngwë.

¹⁹ Losho mehönon su rëk denanër sir rë, gesu rëk
gengeek rë,
gesu rëk degengo gegevong paang gëp telig rë.

- ²⁰ Gagwëk sën keyëh meneggëp neko ahon lo, og sa hur su rëk keyëh na verök yi rë.
 Log ram yi wik sën ggëp nelëlek teka lo, og sa hur su rëk napuv na verök yi rë.
 Rëk medo gevong huk in rot begagek niröpsën anon jak bekesuu ngaa nipaya pin.
- ²¹ Lob alam-yu-ngwë rëk medo debo kwaj in yi nabë rëk doḷ vu sir.”

*Denër Bë Yesu Vong Huk Raḷ Satan Niwëëk
 (Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)*

²² Lob deḷo mehöti yam vu yi. Memö nedo loḷ yi bemala kenod los su yoh vu bë bengwëng rë. Lob Yesu vong benivesa raḷ, betum nevengwëng genelë nyëg. ²³ Lob alam yu böpata saga delëk anon bedenër bë, “Mehö sënëk maḷ yik Davit* yi mewis sën lo?” ²⁴ Rëk alam Parisai* denḷo, lob denër bë, “Netii memö to deneya raḷ memö alaj Belsebul* niwëëk.” ²⁵ Rëk Yesu raḷ ayoj ni, lob nër vu sir bë, “Nabë alam dob timu debasuh sir bedengis sir, og dob saga rëk nabumeng na. Log nabë nyëg böp ti ma alam degwa ti debasuh sir na yu luu bedengis sir, og rëk nyëg ma alam degwa ti saga su rëk demedo rë. ²⁶ Om nabë Satan getii yi hur memö geto dena, og losho yi hur rëk debasuh sir, lom yi nyëg rëk medo niwëëk nabë va? ²⁷ Rëk mu nabë Belsebul* neloḷ vu sa yönon besa nehetii memö to deneya, og maḷ re neloḷ vu ham alam besën denetii memö to deneya agi? Om ham alam saga degengö ham gagek sagi medeseggi rë. ²⁸ Gaḷ bë Anutu yi Anon Vabuung loḷ vu sa, besa hetii memö beto deneya, og ham jak ni nabë Anutu yam vu ham ggovek ya in bë gegin ham. ²⁹ Mehöti su

yoh vu bë dok na Mehö Nipaya los niwëek saga yi beggang mebo yi kupek pin vër rë. Nabë naduu mehö niwëek saga govek, og mëm godek yi kupek pin sën nedo loḵ yi beggang ayo lo. ³⁰ Mehöti sën su sa alam yi rë lo, og nesis begö vu sa. Gemehöti sën su nelok vu sa menesupin sipsip ving rë lo, og netii sir meya denepalët lok. ³¹ Om sa nanër vu ham nabë Anutu yoh vu bë dahun mehönon hir ngaa nipaya los gägek pelësën pin sën denevong lo na. Gaḵ gägek pelësën sën denenër raḵ Anon Vabuung lo, og su rëḵ Anutu dahun na rë.

³² Log mehöti bë nanër gägek nipaya ti jaḵ Mehönon Nalu, og rëḵ Anutu dahun yi nipaya sënë na. Gaḵ nabë mehöti nanër gägek nipaya ti jaḵ Anon Vabuung, og su rëḵ Anutu dahun yi nipaya sënë na rë. Gaḵ rëḵ nama, vu gwëbeng gevu tamusën geving.”

*Kele Nipaya Nevuuk Anon Nipaya
(Lk 6:43-45)*

³³ “Nabë ham baroh kele nivesa, og yö rëḵ ngis anon nivesa. Nabë ham baroh kele nipaya, og yö rëḵ ngis anon nipaya. In hil nehalë kele anon rëḵ mëm hil naraḵ ni nebë kele nivesa ma nipaya. ³⁴ Nyël nalu ham! Ham su yoh vu bë nanër gägek nivesa rë, in ham alam nimin paya. Yönon, ham nenër gägek verup avimin yoh vu ngaa sën ham kwamin nevo loḵ ayomin lo. ³⁵ Om mehö nivesa neḵo ngaa nivesa vër loḵ ngaa nivesa sën nesupin meneggëp loḵ ayo lo, menenër yam rangah, log mehö nipaya neḵo ngaa nipaya vër loḵ ngaa nipaya sën nesupin meneggëp loḵ ayo lo, menenër yam rangah. ³⁶ Om sën sa nanër vu ham nabë

gagak jeggin jeggin pin sën alam denenër lo, og rëk Anutu gevong nyëvewen dok nah vu sir dok buk sën gengo alam pin hir gakëk lo. ³⁷ In hong gakëk rëk nanër hong nabë hong mehö nim vesa ma rëk nanër hong nabë hong mehö nim paya.”

*Alam La Deketag Vu Yesu Bë Degelë Ngaa Böp
(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)*

³⁸ Nër saga ggovek lob alam-horek-yi la los alam Parisai* la denër vu yi bë, “Tatovaha, he hevongin bë gwevong ngaa böp ti behe galë.”

³⁹ Lom nër yah vu sir bë, “Ham alam sën nedo dob-ë, ham alam nimin paya. Ham nebë avëh baggëb, om sën ham nekwetag bë ham gwelë ngaa böp. Rëk mu sa su rëk gevong ngaa böp vu ham rë. Gaḵ sëḵ gevong ngaa böp nabë sën mehö-nenër-gagak-rangahsën Yona yi ngaa böp lo mu vu ham beggovek. ⁴⁰ Wirek Yona neggëp loḵ gël böp ayo yoh vu rangah löö gebuk löö, lom Mehönon Nalu rëḵ gëp dok dob ayo noh vu rangah löö gebuk löö nabë saga. ⁴¹ Log vu Buk-tamusën og Anutu rëḵ seggi mehönon hir gakëk, lob rëḵ alam Nineve kedi debare medenanër gakëk jaḵ alam vu buk sënë nabë denevong ngaa nipaya. In alam Nineve dengo Yona aye bedeggërin sir yah vu Anutu. Gaḵ Mehö sën nedo agi kesuu Yona, rëḵ ham su wërin ham rë. ⁴² Log vu Buk-tamusën og Anutu rëḵ seggi mehönon hir gakëk, lob rëḵ avëh-los-bengö vu dob nyë sën sang-neverup lo kedi bare menanër gakëk jaḵ alam vu buk sënë nabë denevong ngaa nipaya. In avëh-los-bengö sënë yam vu dob nyë in bë gengo Solomon* yi gakëk los kwa böp. Gaḵ Mehö sën

nedo agi og kesuu Solomon*, rëḵ ham su ngo aye rë.”

Memö Yom Ggökin
(Lk 11:24-26)

⁴³ “Memö nipaya sën to meya in mehönon ti lo, og to meya medo neyoh nyëḡ nivevo benesero nyëḡ len ti in bë sewah doḵ, rëḵ su netöḵ raḵ rë. ⁴⁴ Lom nër bë, ‘Maam saḵ nah mena galë beggang sën sa nado loḵ wirek lo rë!’ Lob yah verup rëḵ nelë bë desekee beggang sën lo bedevunëḵ vu benedo meris. ⁴⁵ Lob rengö yi beyah ḵo memö nemadvahi-bevidek-luu sën denevong ngaa nipaya rot medenekesuu yi lo, beyom denedo loḵ beggang sënë. Lob mehö sën nedo paya wirek lo mëm nedo paya ya veröḵ yi rot. Om ngaa nipaya nabë sënë rëḵ natöḵ vu alam nij paya sën denedo gwëbeng agi nabë saga.”

Yesu Ata Lo Ari Lo
(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

⁴⁶ Yesu nahën nenër gägek nebë sënë vu alam, log ata gari lo yam denare dobnë in bë losho debengwëḡ. ⁴⁷ Lob mehöti nër vu bë, “Gelë, atam losho arim lo yam denare dobnë in bë ham los bengwëḡ.” ⁴⁸ Lob Yesu nër gägek yah vu mehö sënë bë, “Satag re? Gesarig re lo?” ⁴⁹ Lob tato yi hur lo raḵ nema genër bë, “Gwelë! Atag lo arig lo sënë. ⁵⁰ Alam sën denesepa loḵ Amag vu yaḡek kwa lo, og sir saga mëm detu sarig lo, savëhnög lo, satag lo!”

13

Mehö Netetëhin Nos Gahis Vu Huk (Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Vu buk saga Yesu vu beggang ayo meto meya dobnë, beya nedo dus vu ngaggee böp nenga. ² Loḵ alam yu böpata deya vu yi, lob Yesu raḵ ya nedo yaḡ ti, galam pin denare ngaggee nenga. ³ Log nër gägek peggirinsën ngahiseḵë vu sir bë, “Ham gwengo rë! Mehö netetëhin nos ḡahis ti to meya huk anon in bë tetëhin yi nos ḡahis.

⁴ Netetëhin nos ḡahis, lob vahi to nedo loḵ aggata sën neyoh huk vuheng lo, lom soḵ yam degga pevis. ⁵ Log ḡahis la to meraḵ nedo dob mahen teka sën raḵ neggëp ḡelöng vavunë lo, om kip pevis in dob mahen teka mu, ⁶ lob hes tum bebev raḵ lom meran ya, in ḡega su luḵ ya dob ḡebinë rë. ⁷ Log ḡahis vahi to meloḵ ya nedo vos niggin ḡgin ayo, lob vos niggin ḡgin sënë kip merig meḡḡök nos bevong paya. ⁸ Log ḡahis la to meluḵ ya nedo dob jeji, lob rig basis anon nivesa. La sis anon mehödahis nemadvahi, gela sis anon mehödahis löö, gela sis anon mehödahis ti benemadluho. ⁹ Mehöti bë nenga neggëp, og genḡo ḡägek sënë.”

Yesu Nër Gägek Peggirinsën Degwa Rangah (Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

¹⁰ Lob yi hur maluh ya deloḵ tepëḵ in yi bë, “Genër ḡägek pin netu ḡägek peggirinsën vu sir in va?” ¹¹ Loḵ nër yah vu sir bë, “In Anutu tateḵin Nyëḡ-yägek-yi yi ḡägek vunsën degwa vu ham, ḡaḵ su tateḵin vu alam sënë rë. ¹² Mehöti sën neraḵ ḡägek degwa ni lo, og rëḵ jaḵ la degwa ni geving rot, gemehöti sën su neraḵ ḡägek degwa ni rë lo,

og rëk kwa birekin teka sën nerak ni lo benama na verök yi. ¹³ Senër gagek peggirinsën vu sir in bë rëk degelë mu gesu dejak ni rë, log degengo mu gesu denatök jak gagek degwa rë. ¹⁴ Om mehö-nenër-gagek-rangahsën Yesaya yi gagek anon rak, sën nër nebë:

‘Ham nengamin rëk gengo, rëk ham kwamin su rëk natök jak rë.

Ham malamin rëk gelë, rëk ham su rëk jak degwa ni rë.’

¹⁵ GeYesaya nër rak sir ving bë:

‘Nabë saga, in alam sënë ayoj niwëäk, medemir nengaj gedekebu malaj in bë malaj rëk gelë genengaj rëk gengo, lob dejak ni medegërin sir lob sa gevong benijvesa jak.’

¹⁶ Gak mu hamek kwamin vesa in ham malamin nelë sa los ham nengamin nengo sayeg. ¹⁷ Sa nanër vu ham yönon nabë: Wirek alam-denenër-gagek-rangahsën los alam yohvu ngahisekë dene-tung malaj in bë degelë ngaa sën ham nelë agi, rëk su denelë rë. Log denebë nengaj in bë degengo gagek sën ham nengo agi, rëk su denengo rë.”

Gagek Peggirinsën Rak Mehö Netetëhin Gahis Lo Yi Degwa

(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

¹⁸ “Om ham gwengo gagek peggirinsën rak mehö netetëhin gahis lo degwa rë. ¹⁹ Alam sën denengo Nyëg-yagek-yi yi gagek rëk su kwaj netök rak degwa rë lo, og sir nebë gahis sën to nedo loğ aggata, in Mehö Nipaya lo yam neseapos gagek lo vër in ayoj. ²⁰ Log gahis sën to nedo rak gelöng vavunë lo, nebë alam sën denngo gagek medeko

raḵ pevis mekwaj vesa in. ²¹ Rëḵ mu sir nebë nos gëga sën neraḵ vu gelöng lo, lob su denedo hus ading rë. Bë ngaa maggin ti natök jaḵ sir, ma mehö la denanër sir in desepa loḵ sa gägek, og rëḵ dedëein na pevis. ²² Log gahis sën to meloḵ ya vos niggin ggin ayo lo, nebë alam sën denengo gägek, loḵ newaj neraḵ in ngaa dob yi lo. Gahëj ving monë lu ngaa rot ggök ya gägek, lom diiḵ gesu sis anon rë. ²³ Log gahis sën to meluḵ ya dob jeji lo nebë alam sën dengo gägek bedetök raḵ degwa bedenevong ving bedenevong banon raḵ lo. La denesis anon mehödahis nemadvahi, gela denesis anon mehödahis löö, gela denesis anon mehödahis ti benemadluho.”

Gägek Peggirinsën Raḵ Vos Nipaya Kip Loḵ Huk

²⁴ Loḵ nër gägek peggirinsën ngwë ggökin vu sir bë, “Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë mehönon ti tetëhin nos gahis nivesa loḵ yi huk. ²⁵ Lob neggëp yiing buk, log mehö sën nelë yi paya lo, tetëhin vos nipaya gahis ggök ya nos gahis lo vavunë geneya. ²⁶ Lob gahis lo kip meböp raḵ ggovek bebë ngis anon, loḵ delë vos nipaya lo kip merivin loḵ ving. ²⁷ Lob yi hur ya denër vu yi bë, ‘Mehö böp, maḵ getetëhin gahis nivesa loḵ hong huk, log vos nipaya sën kip agu yam vu tena?’ ²⁸ Loḵ nër vu sir bë, ‘Mehö sën nelë sa paya lo vong ngaa sënë!’ Lom yi hur deloḵ tepëḵ in yi bë, ‘Om he na bepul vos sënë na?’ ²⁹ Rëḵ nër yah bë, ‘Ma! Bë ham bepul vos na, og maḵ ham rëḵ bepul nos la geving. ³⁰ Om ham naköök geluho desarömin sir medebare gebuk sën hil abo nos anon lo rë. Lob doḵ buk saga og sëḵ nanër vu alam sën debo nos

anon lo nabë dengap vos nipaya jak bun namugin bena degetë jak na nengwah, log mëm dengupin nos anon jak na sa jök.’ ”

Gagek Peggirinsën Raḡ Gahis Mahen Teka
(Mk 4:31-32; Lk 13:18-21)

³¹ Loḡ Yesu nër gagek peggirinsën ngwë vu sir ggökin bë, “Sën Nyëḡ-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë mastet* gahis sën mehöti ḡo meya mehin loḡ yi huk. ³² Nos ḡahis saga mahen teka genos ḡahis pin kesuu, rëḡ tum nekip lob böp neraḡ beneke-suu nos pin geya netu kele, besok sën denevëëng medeneya agi yam denejegwi newisej loḡ nema.”

³³ Log nër gagek peggirinsën ngwë vu sir nebë, “Sën Nyëḡ-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë yüst* sën nevonḡ bebrët nerig lo. Avëh ti ḡo meya sarömin ving parawa ketuḡ löö loḡ ḡabum, lom yüst* köd parawa pin sënë merig.”

Yesu Nër Gagek Peggirinsën
(Mk 4:33-34)

³⁴ Yesu nër gagek peggirinsën pin saga gesu nër ti rangah rë, gaḡ nër tu gagek peggirinsën mu vu alam yu böpata saga. ³⁵ In mehö-nenër-ḡagek-rangahsën Yesaya yi gagek sënë anon jak. Sën nebë:

‘Sëḡ nanër vu sir jak gagek peggirinsën.

Gesëḡ nanër gagek sën nevun yi loḡ buk sën Anutu tung yagek los dob meneggëp rot meverup gwëbeng agi vu sir.’

Gagek Peggirinsën Raḡ Vos Nipaya Lo Degwa

³⁶ Yesu nër ggovek, log vuu alam yu böpata saga ya, gelok yah beggang ayo, lob yi hur maluh ya delok tepëḡ in yi bë, “Genanër gagek peggirinsën

sën vos nipaya kip loḵ huk anon lo degwa rangah vu he rë.”

³⁷ Lob nër yah vu sir bë, “Mehö sën nevaroh nos gahis nivesa saga og Mehönon Nalu. ³⁸ Gedob pin sënë nebë huk, genos gahis nivesa saga nebë alam sën detu Anutu yi hur, gevos nipaya saga nebë Mehö Nipaya Satan yi hur lo. ³⁹ Log mehö netetëhin vos nipaya gahis lo, saga Satan. Log buk sën dengupin nos lo, saga og buk sën dob los yagek nama na lo. Galam sën dengupin nos lo, sakaḵ angër lo. ⁴⁰ Log sën dengupin vos nipaya mena debesi pin jak nengwah lo, og yik rëḵ degevonḡ nabë sënë doḵ Buk-tamusën. ⁴¹ Doḵ buk saga Mehönon Nalu rëḵ gevonḡ yi angër na dengupin alam nij paya pin sën depelëpin alam-vonḡvingsën-yi lo geving alam pin sën denevonḡ ngaa nipaya lo, bedegeḵo sir vër in Anutu-yi-Nyëḡ. ⁴² Lob rëḵ degetë sir doḵ na nengwah, bedengu los degeköö nyëj. ⁴³ Lob vu buk saga Anutu-yi-alam rëḵ denajëh nabë hes gëp Amaj-yi-Nyëḡ. Mehöti bë nenga neggëp og genḡo gagek sënë!”

Gagek Peggirinsën Raḵ Mehö Nesero Yi Monë Lok Huk Anon

⁴⁴ “Log sën Nyëḡ-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë kupek nivesa sën mehöti vun meneggëp loḵ dob bemehö ngwë töḵ vu, log vun yah ggökin. Kwa vesa rot geya nevong yi ngaa pin balam debago beḵo monë raḵ pin, lom yah bago dob len ti sënë betu yi ngaa.”

Gagek Peggirinsën Raḵ Kumkum

⁴⁵ “Log sën Nyëḡ-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë mehö-nebago-ngaa nesero kumkum nivesa

in bē bago. ⁴⁶ Tōk vu kumkum ti bemalangeri rot beyi monē bōpata rot. Lom ya mevong yi kupek pin balam debago, lob ko monē rak betum yah bago kumkum malangeri sēnē rak betu yi ngaa.”

Gagek Peggirinsēn Rak Lek-gēl-yi

⁴⁷ “Log gagek peggirinsēn ngwē nebē sēnē: Sēn Nyēg-yagek-yi anon jak lo, og yik nebē lek-gēl-yi ti sēn denetē luk ya loo beggērin gēl aggagga lok. ⁴⁸ Lek pup lom dedadii rak yam ronek, bedeggooin gēl nivesa lok ya gabum, gedetē nipaya ya. ⁴⁹ Lob buk sēn yagek los dob nama na lo, og rēk nabē sēnē. Angēr rēk nam degeko alam nij paya vēr dok alam nijvesa vuheng, ⁵⁰ bena degetē sir dok na nengwah, bedengu los degekōo nyēj.”

Gagek Peggirinsēn Rak Mehōti Los Yi Kupek Mewis Los Muğeng

⁵¹ Log Yesu lok tepēk in sir bē, “Maḵ ham rak gagek mewis pin sēnē degwa ni?” Lom deyogek bē, “Ēē-ē!” ⁵² Lob nēr yah vu sir bē, “Mehō-horek-yi sēn nengo gagek rak Nyēg-yagek-yi venuh ggovek lo, saga nebē beggang ala ti. Lok ya yi beggang-kupek-yi ayo beko yi kupek mewis los muğeng lok ti beluk yom.”

*Alam Nasaret Deruu Demij Vu Yesu
(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)*

⁵³ Yesu nēr gagek peggirinsēn saga vu sir ggovek log vuu hir nyēg ya, ⁵⁴ geyah ben menenēr Anutu yi gagek vu yi alam lok hir dub-supinsēn-yi. Lom avij tōk medenēr bē, “Mehō sēnē ko kwa los ngaa bōp bōp sēnē vu tena? ⁵⁵ Yosep sēn mehō nelev beggang lo nalu yi! Gata Maria! Gemak ari lo sēn

Yakobus geYosep geSimon geYudas lo? ⁵⁶ Gavëhnö lo sën denedo ving hil-ë! Log maḵ ḵo ngaa pin sënë vu tena?” ⁵⁷ Denër nebë sënë, log denelë yi paya. Rëḵ Yesu nër vu sir bë, “Alam vu nyëḡ pin deneko mehö-nenër-ḡageḵ-rangahsën arëḡ raḵ, gaḵ yö hir alam, gesir sën losho beggang-bu timu lo, og ma!” ⁵⁸ Lob su vong ngaa böp ngahiseḵë vu nyëḡ saga rë, in su ayoḡ neya timu vu yi rë.

14

Degwa Sën Herot Kuung Bë Jon In Yesu Lo (Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)*

¹ Vu buk saga Herot* tu distrik Galilea ala menedo, bengö Yesu bengö. ² Lob nër vu yi alam sën denengo ḡageḵ ggëp avi lo bë, “Yiḵ Mehö-neripeḵ-alam Jon lo sënë! Kedi raḵ ggöḵin vu bedub, om sën nevong ngaa los niwëëḵ ata nebë agi.”

³ Herot* nër bë saga in jom Mehö-neripeḵ-alam Jon beduu yi ahon wireḵ betung yi ya ḵarabus. Herot* vong raḵ ari Pilip venë Herodias sën ggodeḵ yah tu venë lo. ⁴ In Jon nër vu Herot* bë, “Su ḡeko avëḵ sënë niröp rë!” ⁵ Lom Herot* bë ngis yi menadiiḵ rëḵ ggönengin alam Yuda in kwaj nevo Jon bë yi mehö-nenër-ḡageḵ-rangahsën ti. ⁶ Betum buk sën Herot* kwa vo yi buk sën ata ḵo yi wireḵ lo, lob vong nos böp balam la desupin sir ving yi, geHerodias nalu avëḵ yam nelöö loḵ malaj.

⁷ Lob Herot* lë bahë nivesa rot in yi, lob nër yönon rot vu avëḵ avö sënë getato nema ya vavunë bë, “Bë ḡenanër ngaa ti vu sa, og sëḵ bo nöḵ vu hong yönon!” ⁸ Lob Herodias loḵ nalu avëḵ ahë bemëm nër vu Herot* bë, “Gwetung Mehö-neripeḵ-alam Jon

yu dok gabum ti megebo vu sa pehi sënë!” ⁹ Nër nebë sënë lom mehö-los-bengö Herot* ayo maggin, rëk kwa vo gagek sën nër yönon getato nema ya vavunë lo, in neggönengin alam vatëvek sën deyam in yi nos böp lo dengo. Lob nër bë degevong noh vu saga. ¹⁰ Lom vong mehöti ya beggang karabus ayo meketöv Jon kwa. ¹¹ Lob deko yu loğ gabum ti beyam devo vu avëh avö sënë, beko meyah vo vu ata. ¹² GeJon yi hur maluh yam deko anon meya delev. Delev ggovek, log ya denër vu Yesu.

Yesu Vet Alam 5,000

(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³ Yesu ngo gagek sënë lob vuu nyëg saga gerak yağ meya nyëg-yumeris tahsën ti. Loğ alam dengo lom devuu nyëg böp gedeyoh ronek bedesepa yi medeya. ¹⁴ Lob Yesu ya verup merak yah ronek vu nyëg-yumeris, lob lë alam ngahisekë saga bekwa vongin sir, lob vong behir alam nijraksën nijvesa rak.

¹⁵ Log sehuk luk lob yi hur maluh ya denër vu yi bë, “Nyëg-yumeris tahsën sënë behes mala ya ggovek, om gwevong alam sënë deketëkin sir medena denoh vu beggang-bu ti ti in debago hir nos.” ¹⁶ Rëk Yesu nër vu sir bë, “O, su dena! Gağ ham bet sir!” ¹⁷ Rëk denër yah vu yi bë, “Rëk mu hil hed brët nemadvahi gegël luu mu-o!” ¹⁸ Rëk nër yah bë, “Ham gweko nam vu sa rë!”

¹⁹ Lom nër vu alam bë degeto demedo jak pahup, log ko brët nemadvahi gegël luu lo rak, log varah mala rak yağek gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu. Log mëm dego bevö vu yi hur maluh beya devo ggelek alam saga. ²⁰ Lob sir pin degga

meyoh vu sir, log desupin vahi sën nahën nedo lo loḵ sap nemadluho-bevidek-luu. ²¹ Alam sën degga nos lo sir maluh yoh vu 5,000, gesu detevin avëh los hurmahën ving rë.

*Yesu Vare Neya Raḵ Ngaggee Vavunë
(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)*

²² Ggovek log Yesu vong yi hur maluh bë de-jaḵ na yaḡ bedena ngaggee nenga vahi namugin, gegevong alam bedenah bej rë. ²³ Vong alam deya ggovek, log yö ti ya los kedu in bë najom jaḵ, lob nahën ya nedo kedu gebuk loḵ. ²⁴ Geyaḡ to meya ngaggee vuheng rot, lom sang vë niwëek yam ggëp yaḡ neru, lob ngaggee tëe luḵ ya yaḡ rot. ²⁵ Lob dus raḵ in bë nyëḡ geheng, log Yesu vare neya raḵ ngaggee vavunë betoḵ ya vu sir. ²⁶ Delë bë vare neya raḵ ngaggee vavunë, lom delëk mekenuj verup medenër bë, “Alam diiksën kenuj ti!”, gedeggöneng medengeek. ²⁷ Rëḵ Yesu pevis benër ya vu sir bë, “Ham su newamin jaḵ! Yik sa sënë om ham su göneng.”

²⁸ Lom Pita nër yah vu bë, “Mehöböp! Nabë hong saga, og genanër gesa bare jaḵ ngaggee vavunë benök vu hong!” ²⁹ Lom Yesu nër bë, “Genam!” Lob Pita vuu yaḡ geto meya nare raḵ ngaggee vavunë meya vu Yesu, ³⁰ rëḵ ngo sang dedun, lom ggöneng bevongin bë duk na ngaggee bengaggee jehöö yi. Lob ngeek in Yesu bë, “Mehöböp, genajom sa jaḵ!”

³¹ Lom Yesu pevis bejom Pita raḵ genër vu yi bë, “Su ayom neyam timu vu sa yönon rë! Ayom luu luu in-a?” ³² Lob luho derak yah yaḡ, log sang maya avuti. ³³ Lob alam sën denedo raḵ yaḡ lo

depetev medeneggëp loḵ vaha gedenër bē, “Anutu nalu hong yönon rot!”

*Yesu Vong Alam Niraksën Ngahisekë Vu Gene-
saret* Menijvesa Raḵ*
(Mk 6:53-56)

³⁴ Ggovek, loḵ ya deverup ngaggee vahi beya detök ya Genesaret*, ³⁵ lob alam vu nyëḡ sagu derak ni bē Yesu, lob devong gagek ya nyëḡ dus dus pin bedeko alam nijraksën pin yam vu yi. ³⁶ Gedeketag vu yi bē yik alam nijraksën degebë nemaj jak yi röpröp nyë mu. Lob sir pin sën denebë nemaj rak lo og nijvesa nerak.

15

Anutu Yi Horek Kesuu Hil Kënud Hir Horek
(Mk 7:1-13)

¹ Parisai* la losho alam-horek-yi la vu Yerusalem bedeyam vu Yesu bedenër bē, ² “Tum hong hur maluh denekeyëh alam hib wirek hen hir horek sën devong vu hil agi lo in-a? Su deneripek nemaj mugin rëḵ mëm denegga nos rë!” ³ Rëḵ Yesu nër yah vu sir bē, “Log yik ham nebë saga! Nebë va sën ham ngo nesepa loḵ alam hib wirek hen hir horek geham nekweyëh Anutu yi horek-ë? ⁴ Anutu nër bē, ‘Gegurek amam lu atam babuj’ genër ving bē, ‘Mehöti bē nanër gagek nipaya jak ama ma ata, og ham tengwa yi menadiik’. ⁵ Rëḵ ham nenër bē, ‘Mehöti yi monë lu ngaa neggëp in bē doḵ vu ama ma ata jak, rëḵ mu nanër vu yi nabë, “Sa bē doḵ vu meluu megevong sa ngaa sënë nöḵ vu meluu, rëḵ mu rëḵ nama, in sehooïn rak ggovek in bē natu seriveng vu

Anutu”,⁶ og ggovek, mehö saga su dok vu ama lu ata jak.’ Rêk mu ham nedahun Anutu yi gâgek rak ngaa nebë saga in bê ham ngo sepa dok alam hib wirek hen hir gâgek.⁷ Ham alam kwamin luu! Mehö-nenër-gâgek-rangahsën Yesaya nër gâgek sënë rak ham niröp nebë:

⁸ ‘Alam sënë deneko sarëg rak verup avij, rëk mu ayoj yö neggëp ading in sa.

⁹ Yö denenër mehönon hir horek gedenenër bê, “Anutu yi horek sënë!” lob deneko sa rak meris mu.’ ”

*Ngaa Sën Nevong Mehöhon Benij Paya Nerak
(Mk 7:14-23)*

¹⁰ Lob Yesu supin alam deyam vu yi benër vu sir bê, “Ham gwengo beham jak ni.¹¹ Ngaa sën nelok ya mehönon avij lo, og su nevong benij paya nerak rë. Gaç mëm ngaa sën nedo lok mehönon ayoj berak neverup avij lo mu, sën nevong benij paya nerak.”

¹² Lob yi hur maluh ya denër vu yi bê, “Alam Parisai* dengo hong gâgek saga lob ayoj nipaya. Ma gerak ni?”¹³ Rêk Yesu nër yah bê, “Ngaa pin sën Amag vu yâgek su nevaroh rë lo, og rëk bepul los gëga na.¹⁴ Ham naköök geyö hir ngaa! Alam malaj kenod lob dekuung bê detato aggata vu alam malaj kenod ngwë. Bë mehö mala kenod ngwë tato aggata vu mehö mala kenod ngwë, og rëk luhoho debës lii dok ti.”

¹⁵ Lom Pita nër yah vu Yesu bê, “Om genanër gâgek peggirinsën sënë degwa behe gango rë!”¹⁶ Rêk Yesu nër bê, “Om ham ngo nahën geham su nerak ni rë?”¹⁷ Maç ham su rak ngaa pin sën

hil naha lo ni bë nelok ya hil avid beya nare lok hil ahed kevus, lok tum to nelok ya asoreng rë?
 18 Gaḅ ngaa sën raḅ neverup mehōnon avij beto neyam rangah lo, sën yam ggëp ayoj. Lob ngaa nebë sënë sën nevong bemehōnon nij paya nerak.
 19 In ngaa sën neverup ayoj lo nebë sënë: Kwaj nevo ngaa nipaya, denesis mehōnon medenediik, deneggodeḅ alam venëj ma reggaj, magëm los avö deneggodeḅ sir, deneggodeḅ ngaa, denenër gägek kuungsën, denenër gägek pelësën. 20 Ngaa pin sënë nevong bemehōnon nij paya nerak. Gaḅ bë mehōnon dega nos besu dejipek nemaj namugin rë, og saga su nevong benij paya nerak rë.”

*Kanaan Avëh Vong Ving Yesu Anon Rot
 (Mk 7:24-30)*

21 Lob Yesu kedi raḅ lok nyëḅ saga beya distrik Ture los Sidon. 22 Lob avëh-yu-ngwë ti vu Kanaan nedo sagu beyam tahi bë, “O Mehöböp! Davit* yi Mewis hong! Kwam gevong in sa! Memö nipaya ti gwang ya sa nalug avëh ayo benevasap yi rot!”
 23 Rëḅ Yesu su nër gägek ti lok yah vu yi rë. Lob yi hur maluh deyam vu yi medenër bë, “Avëh sënë tahi megejiin hil rot, om gwevong nah!” 24 Rëḅ Yesu nër yah bë, “Anutu vong sa meseyam in sedok vu sipsip mala-masën vu Israel mu!” 25 Rëḅ avëh yam dus bepetev meneggëp lok vaha genër bë, “Mehöböp gedok vu sa!”

26 Lok Yesu nër raḅ gägek peggirinsën yah vu yi bë, “Su yoh vu bë hil gaḅo hurmahen hir nos vër begetë na vu anöö rë!” 27 Rëḅ avëh nër bë, “Mehöböp, sagak yönon, gaḅ mëm anöö denepatu nos metes sën alaj denevong meneluk ya reek len

lo!” ²⁸ Nër nebë sënë, lom Yesu nër yah vu yi bë, “O avëh! Ayom neyam timu vu sa yönon rot, om ngaa sën genevongin lo rëk anon jaq vu hong.” Lom loq hes mala saga avëh nalu nivesa raq yah ggökin.

Yesu Vong Balam Niraksën Ngahisekë Nijvesa Rak

²⁹ Log Yesu ya raq beya metök ya ngaggee böp Galilea nenga. Besepa meya teka loq mëm raq ya qedu ti beto nedo. ³⁰ Lob alam ngahisekë desupin sir medeyam vu yi. Lob deqo alam vahaj nipaya, sekëj vegguu, malaj kenod, kwaj ngengöleng, geniraksën vahi ving, bedeyam vu yi. Bedebë sir loq Yesu vaha, lob vong benijvesa raq. ³¹ Lob alam saga kenuj ya in denelë alam kwaj ngengöleng denevengwëng, galam sekëj vegguu sekëj nesesor yi, galam vahaj nipaya deneya aggata, galam malaj kenod denelë nyëg. Lob deqo Israel hir Anutu arë raq.

Yesu Vet Alam 4,000 (Mk 8:1-10)

³² Lob Yesu supin yi hur maluh lo benër vu sir bë, “Sa kwag paya in alam sënë, in denedo buk löö ving sa benos main sir. Lob sa su hevongin bë gevong sir na rë, in meyip rëk gevong sir bermalaj pebilin gëp aggata bedebës.” ³³ Loq yi hur maluh denër vu yi bë, “Nyëg-yumeris sënë, om hil rëk gaqo nos vu tena mabet alam yu böpata sënë jaq-a?” ³⁴ Rëk Yesu nër yah vu sir bë, “Ham brët va la neggëp vu ham-a?” Lom denër yah bë, “He hömin brët nemadvahi-bevidek-luu gegël mahen luu.” ³⁵ Lob Yesu nër vu alam beto denedo dob. ³⁶ Log qo brët nemadvahi-bevidek-luu, gegël luu lo raq,

gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu, log dego bevo vu yi hur maluh, beya devo ggelek alam. ³⁷ Degga beyoh vu sir, log vahi nedo bedesupin loḵ jebeng nemadvahi-mevidek-luu. ³⁸ Log alam sën degga nos lo sir yoh vu 4,000, gesu detevin avëh los hurmahen ving rë. ³⁹ Log mëm Yesu vong medeketëkin sir medeya, log rak yag meya los Magadan.

16

Alam Parisai* los Sadukai* Detahi Bë Degelë Ngaa Böp

(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

¹ Alam Parisai* los Sadukai* deyam in bë de-seggi Yesu, lob denër bë gevong ngaa böp yagek yi ti bedegelë. ² Rëḵ nër yah vu sir bë, “Ham nelë bë gerub nevarah sehuksën lob ham nenër bë, ‘Gerub varah sehuksën, om nyëḡ rëḵ gevang neheng.’ ³ Log ham nelë keḵup nekebu monbuk, lom ham nenër bë, ‘Keḵup kebu monbuk genyëḡ malakenu rot, om vongin ayöong los hob nam!’ Ngaa nebë sënë netato vu ham beham ngo neraḵ ni, rëḵ ham su neraḵ ngaa sën neggëp ham malamin gwëbeng-ë ni rë! ⁴ Ham alam nimin paya, ham nebë avëh baggëb, om sën ham kwetaḡ bë ham gwelë ngaa böp. Rëḵ mu sa su rëḵ gevong ngaa böp ti beham gwelë rë. Gaḵ sëḵ tato ngaa böp nabë sën Yona yi ngaa böp lo vu ham mu beggovek.” Log Yesu vuu sir geya.

Gagek Peggirinsën Rak Alam Parisai* Los Sadukai* Hir Yüst* Sën Nevong Brët Menerig Lo
(Mk 8:14-21)

⁵ Yi hur maluh derak yag ving yi medeya ngaggee nenga vahi, rek kwaj virekin nos gesu deko la sepa re. ⁶ Lok Yesu ner vu sir be, “Ham gwegin ham in alam Parisai* los Sadukai* hir yiist*!” ⁷ Lob yo dener vu sir be, “Hil su hako nos la sepa re, om sen nenar aga!” ⁸ Yesu rak ni lob ner be, “Ham su ayomin neyam timu vu sa yonon re! Ma nebe va sen ham nesap ham rak be ham su ko nos la sepa re-e? ⁹ Ma ham nahen geham su rak ni re? Mak ham su kwamin nevo brer nemadvahi sen alam 5,000 degga gesap va la sen ham supin lok lo re? ¹⁰ Log mak ham su kwamin nevo brer nemadvahi-bevidek-luu sen alam 4,000 degga geham supin lok jebeng va la lo re? ¹¹ Ma ham su rak ni re? Sa su naner nos vu ham re! Gak senar vu ham be ham gwegin ham vu Parisai* los Sadukai* hir yiist*!” ¹² Lob mem derak ni be su ner rak yiist* sen brer yi lo re. Gak nenar be degegin sir vu Parisai* los Sadukai* hir gagek.

*Pita Ner Yesu Rangah Be Mehö Sen Anutu Ggooin Rak In Be Geko Hil Nah
(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)*

¹³ Yesu ya los Sisarea vu distrik Pilipi, lob lok tepék in yi hur maluh be, “Alam denenar Mehönon Nalu be yi re?” ¹⁴ Lob denar yah be, “Mehö la denenar be Mehö-neripek-alam Jon. Log la denenar be Elia. Log la denenar be Yeremia, ma mehö-nenar-gagek-rangahsen wirek hen ti.” ¹⁵ Lok Yesu lok tepék yah vu sir be, “Gak hamek nenar be sa re?” ¹⁶ Lok Simon Pita ner yah be, “Hong Kerisi*! Anutu mala-tumsen Nalu hong!”

¹⁷ Lom Yesu nër yah vu yi bë, “Jon* nalu Simon! Kwam vesa anon! Alam dob sënë ti su tatekin gagek sënë vu hong rë. Gağ Amag sën nedo yagek lo yö tatekin vu hong. ¹⁸ Om sa nanër vu hong nabë hong Pita (sënë degwa nebë gelong), lob sëk dev sa dub jağ medo gelong sënë, geNyëg Nipaya su yoh vu bë bare megedu begö jağ dub sënë rë. ¹⁹ Sëk bo kii Nyëg-yagek-yi vu hong. Gengaa sën genanërin vu dob lo, og Anutu rëk nanërin vu yagek geving. Gengaa sën gengogekin vu dob lo, og Anutu rëk bo veyovin gëp yagek geving.” ²⁰ Log Yesu nër niwëek vu yi hur maluh bë su na denanër vu mehö la nabë yi Kerisi*.

Yesu Nër Yi Maggin Rangah Bë Rëk Nadiik Gekedi Jağ Nah

(Mk 8:31-9:1; Lk 8:22-27)

²¹ Log Yesu nër rangah mugin vu yi hur maluh loğ buk saga bë rëk na Yerusalem, lob alam-teta losho alam-deneko-seriveng hir ggev, galam-horek-yi rëk debo vanë ngahisekë vu yi, gedengis yi menadiik, gebuk natu löö rëk mëm kedi jağ nah gökin.

²² Lob Pita ko yi meya nenga bevong gagek rak yi bë, “Mehöböp, su rëk nabë saga rë! Ngaa sënë su rëk natök vu hong rë!” ²³ Loğ Yesu ggërin yah benër vu Pita bë, “Satan! Gebare nah sa demig, in genewërin sa aggata! Su kwam tök rak Anutu kwa rë, gağ kwam nevo ngaa nebë sën mehönon yö kwaj nevo lo!”

²⁴ Log Yesu nër vu yi hur maluh bë, “Mehöti bë natu sa hur, og kwa birek in yi gekerë yi kelepeko* betamuin sa. ²⁵ In mehöti bë kwa bo yi begegin

nivesa, og rëk anon mala nama. Gaḵ mehöti bë kwa birekin yi benadiik in sa, og rëk medo mala-tumsën. ²⁶ Nabë mehöti yö geḵo yi jaḵ in ngaa dob yi pin bemedo loḵ nadiik, og yi ngaa sënë rëk doḵ vu yi nabë va? Ma mehönon rëk debago Anutu jaḵ va in gevong bedemedo malaj-tumsën-a? Ma! ²⁷ Mehönon Nalu rëk nam los Ama yö niwëek geyi vunëḵ vunëḵ yaḡek yi geyi angër lo, lob doḵ buk sënë og rëk bo nyëvewen doḵ nah ngaa pin sën mehönon denevong lo vu sir. ²⁸ Sa nanër vu ham yönon nabë ham sën nare agi vahi su rëk denadiik rë, gaḵ rëk demedo medegelë geMehönon Nalu nom nabë mehö-los-bengö in gëgin hil.”

17

Hur Maluh Löö Delë Bë Yesu Navi Agga Ngwë Rak

(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

¹ Buk nemadvahi-bevidek-ti ya ggovek, log Yesu ḵo Pita geYakobus luho ari Jon bederaḵ ḵedu ading ti, beyö ya denedo. ² Lob delë bë Yesu navi agga ngwë raḵ, bemala netum nebë hes, geyi tob veroo meris nebë davës. ³ Lob delë Moses lu Elia detöḵ yam medenevengwëng ving yi. ⁴ Pita lë lob nër vu Yesu bë, “Mehöböp, he nado mehalë ngaa sënë om mëm nivesa rot. Bë ahëm geving, og sedev numeng löö gëp sënë, ti vu hong, ngwë vu Moses, gengwë vu Elia.”

⁵ Nahën nevengwëng, log beggob veroo ti yam bom Yesu lööho, log gägek ti yam loḵ beggob ayo nebë, “Sa Naluḡ yik sënë, sën sahëḡ neving yi los halë yi nivesa lo. Ham gwebë nengamin vu

yi!” ⁶ Yi hur maluh dengo sënë, lob deggöneng bedepetev beyuj ya dob.

⁷ Loḵ Yesu yam vu sir bebë nema raḵ sir genër bē, “Ham su göneng rē, ham kwedi jaḵ!” ⁸ Lob devër malaj raḵ rēḵ su denelē mehōti ving rē, gaḵ yik Yesu yō timu nare. ⁹ Sir vu ḵedu menahën denelūḵ medeneyah, lob Yesu nēr niwëek vu sir bē, “Ngaa sën ham lē agi, og ham su na nanēr vu mehō la. Rot bemēm Mehōnon Nalu kedi jaḵ nah gökin gēp bedub rē, loḵ mēm.”

¹⁰ Lom yi hur maluh deloḵ tepēḵ in yi bē, “Loḵ nebē va sën alam-horek-yi denenēr bē Elia rēḵ nom namugin lo?” ¹¹ Loḵ mēm tateḵin yah vu sir bē, “Yōnon, Elia rēḵ nom namugin besemu ngaa pin rē. ¹² Rēḵ mu sa nanēr vu ham nabē Elia yam ggovek ya, rēḵ alam su deraḵ ni rē, gedevong paya vu yi yoh vu yō kwaj. Gerēḵ debo vanē vu Mehōnon Nalu nabē saga geving.” ¹³ Yesu nēr nebē sënë, lob yi hur maluh deraḵ ni bē nenēr Mehōneripek-alam Jon vu sir.

Yesu Vong Hurmahen Ti Los Memö Benivesa Rak

(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

¹⁴ Loḵ yah to detōḵ vu alam yu böpata, lob mehōti verup vu Yesu beyun lus vu yi, ¹⁵ genër bē, “Mehöböp! Kwam gevongin sa nalug. Bado nevonḡ yi benavi nipaya raḵ rot. Nevesi yi raḵ nengwah los nevës bël beron ngahiseḵē. ¹⁶ Lob sa haḵo yam vu hong hur maluh lo rēḵ su deyoh vu bē degevong benivesa jaḵ rē.”

¹⁷ Lob Yesu nēr yah vu yi bē, “Oo, ham alam dahis! Ham su vong ving rē! Sēḵ medo buk va

la geving ham-a? Gesëk medo kerë ham maggin noh vu kwev va la geving-a? Maam ham gweko hurmahen nam vu sa rë!”¹⁸ Lob Yesu petupek rak memö, lob lëein hurmahen geto meya, log bado maya in yi pevis.

¹⁹ Lok Yesu losho yi hur maluh meris yö denedo, lob delok tepëk vu yi bë, “Nebë va sën he su ayoh vu bë getii memö sënë geto mena rë-ë?”²⁰ Rëk Yesu nër vu sir bë, “Ham su nevong ving niwëëk rë, om sën ham su yoh vu rë! Kë! Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë ham vongvingsën mahen teka mu nabë mastet* gahis, og ham rëk nanër vu kedu sënë nabë ‘Kwedi jak megena sagu!’, og rëk na. Bë ham gwevong geving yönon, og ham yoh vu bë rëk gwevong ngaa pin.²¹ [Su aggata ngwë neggëp in bë hil getii memö nabë sënë geto dena rë. Gaḱ hil ayed gërin nos gehil najom jak mu og mëm.]”

Yesu Nër Gagek Netu Luu Bë Rëk Nadiik Gekedi Jak Gökin

(Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

²² Yah denedo Galilea lob buk ti lob Yesu nër vu yi hur maluh bë, “Rëk debo Mehönon Nalu dok na mehönon nemaj.²³ Lob rëk dengis yi menadiik, lok buk natu löö lob kedi jak nah gökin.” Lob yi hur maluh ayoj maggin rot.

Yesu Bago Takës-dub-vabuung-yi

²⁴ Lob ya deverup Kapernaum, gamam sën deneko takës-dub-vabuung-böp-yi lo ya deverup vu Pita bedelok tepëk vu yi bë, “Maḱ ham tatovaha netung takës-dub-vabuung-yi ving-a?”²⁵ Lob Pita yogek bë, “Ëë-ë, netung lo!” Log lok ya beggang ayo, lok Yesu tum lok tepëk in yi mugin bë, “Simon!

Kwam nevo bë? Alam-los-bengöj vu dob sënë, deneko takës-kupek-yi los deneko vu mehönon tena? Maḵ yö deneko vu hir alam, ma deneko vu alam-yu-ngwë?”

²⁶ Lob Pita nër yah bë, “Deneko vu alam-yu-ngwë!” Lom Yesu nër bë, “Nebë saga, om hir alam su degetë takës gegëp! ²⁷ Rëḵ mu alu su gevong bahëj sengën. Om gena geseyu gwaak gëp ngaggee nenga, lob gël ti sën rëḵ berup namugin begweko jak lo, og gebasuh avi lob rëḵ genatök vu monë ti dok. Lob mëm gweko monë saga megena gwetë natu alu hed takës.”

18

*Re Böp Vu Anutu-yi-nyëg-a?
(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)*

¹ Vu buk saga Yesu yi hur maluh ya deverup vu yi bedelok tepëḵ in yi bë, “Mehö re tu muginsën vu Nyëg-yagek-yi kesuu alam pin-a?”

² Lob Yesu ḵo hurmahen ti yam bevarah lok malaj, ³ genër vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë ham su gwërin ham gedahun ham nabë hurmahen nebë sënë rë, og ham su yoh vu bë rëḵ dok na Nyëg-yagek-yi rë. ⁴ Mehöti bë dahun yi rot nabë hurmahen sënë, og rëḵ natu muginsën vu Nyëg-yagek-yi kesuu alam pin. ⁵ Log mehöti bë kwa bo sa bedok vu hurmahen nabë sënë ti, og sagak lok vu sa.”

*Ngaa Nipaya Sën Nevong Paya Vu Mehönon Besu
Denevong Ving Rë
(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)*

⁶ “Gaḵ bē mehōti geli sa alam sēn ayoj neya timu vu sa mahen teka mu lo ti, begevongŋŋaa nipaya, og rēḵ geḵo nyēvewen bōpata rot vu tamusēn, gaḵ nabē deseyu gelōngŋ bōpata doḵ kwa gedegetē duk na loo vuheng namuḡin bemala nama, og mēm nivesa, in su kepē mehōnon la. ⁷ Gēp in alam vu dob sēnē in ŋaa nipaya neggēp merēḵ kepē sir. Yōnon! Ŋaa nipaya rēḵ berup, rēḵ mu gēp in alam sēn denekepē mehōnon ngwē raḵ ŋaa nipaya lo.

⁸ Lob nabē nemam ma vaham bē gevongŋ bengaa nipaya kepē hong, og maam kwetōv megwetē na. Geyiḵ nemam vahi timu ma vaham vahi timu, in mēm gemedo malam-tumsēn degwata. In rēḵ nemam luu gevaham luu lob degetē hong doḵ na nengwah sēn netum yoh vu buk los rangah lo.

⁹ Log nabē malam ḡahis vahi bē gevongŋ bengaa nipaya kepē hong, og maam geselupek vēr begwetē na. Geyiḵ malam vahi mu medo in mēm gemedo malam-tumsēn degwata. In rēḵ malam ḡahis luu lom degetē hong doḵ na nengwah sēn neggēp Nyēg-nengwah-yi lo.”

*Gagek Peggirinsēn Raḵ Sipsip Ti Mala Ma
(Lk 15:1-7)*

¹⁰ “Ham gwegin ham! In rēḵ ham gwekuung nabē hurmahen maluh los avēh nebē sēnē sir ŋaa meris. Ma! Sa nanēr vu ham nabē hir angēr vu yageḵ sēn denegin sir lo vare denelē Amag sēn nedo yageḵ lo yoh vu buk. ¹¹ [In Mehōnon Nalu luḵ yam in bē geḵo alam malaj masēn nah gökin.] ¹² Ham kwamin bo rē. Bē mehōti yi sipsip 100, lob bē ti mala nama, og rēḵ na sero ma rēḵ nama? Gaḵ rēḵ gevuu 99 bedebare ḵedu gena sero ti sēn mala

ma lo. ¹³ Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë natök vu sipsip ti saga, og rëk kwa vesa in rot kesuu sën kwa vesa in 99 lo. ¹⁴ Nebë sënë, om ham Amamin vu yagek nilël bë hurmahen nebë sënë ti su mala nama.”

Yesu Nër Gagek Raḱ Sën Hil Gango Arid Hir Ngaa Nipaya Degwa Lo
(Lk 17:3)

¹⁵ “Bë arim gevong ngaa nipaya vu hong, og ngo ti gena genanër yi nipaya tato vu yi rë. Lob nabë gengo ayem, og saga nebë geḱo yi yom vu hong. ¹⁶ Rëk nabë su ngo ayem rë, og gwëko mehöti ma mehö luu geving bemelöö nah doḱ ti in meluu ma melöö nanër gagek rangah, og mëm ham rëk semu. ¹⁷ Rëk nabë su ngo melöö ayemin rë, og genanër vu sa alam pin. Rëk nabë su gengo sa alam ayej geving rë, og ham gwelë yi nabë yi alam-yu-ngwë ti, meyi mehö-neḱo-takës*. ¹⁸ Sa nanër vu ham yönon nabë ngaa sën ham nanërin vu dob lo, og rëk Anutu nanërin gëp yagek geving. Gengaa pin sën ham ngoḱekin vu dob lo, og Anutu rëk ngoḱekin gëp yagek geving.

¹⁹ Log sa nanër vu ham yönon gökin nabë: Bë ham mehö luu ayoj timu in ngaa ti vu dob sënë beluho deketag in vu Amag, og Amag sën nedo yagek lo, rëk gevong banon jaḱ. ²⁰ Kë, log nabë mehö luu ma mehö löö kwaj bo sarëḱ bedengupin sir doḱ ti, og sëḱ nam medo geving sir.”

Gagek Peggirinsën Raḱ Hur Sën Su Nevo Lok Monë Nyëvewen Rë

²¹ Lok buk saga Pita ya verup vu Yesu benër vu yi bë, “Mehöböp, arig gevong nipaya beron va la

vu sa loḵ mēm sa dahun yi ngaa nipaya na? Maḵ noh vu beron nemadvahi-bevidek-luu-a?”

²² Loḵ Yesu nēr yah vu yi bē, “Sa su rēḵ nanēr vu hong nabē beron nemadvahi-bevidek-luu mu rē. Gaḵ sa nanēr vu hong nabē gedahun yi ngaa nipaya na noh vu 70 natu beron nemadvahi-vidék-luu.” (Nēr bē sēnē in bē tato nabē hil dahun mehōnon hir ngaa nipaya sēn denevong vu hil lo pin na.)

²³ Log nēr ving bē, “Sēn Nyēg-yagek-yi anon jaḵ lo, og yiḵ nebē mehō-los-bengō ti vongin bē yi hur debo doḵ nah yi monē. ²⁴ Lob deḵo ti ya verup vu yi, geyi nyēvewen bōpata rot yoh vu 10 milion kina. ²⁵ Rēḵ yi monē su yoh vu bē bo doḵ rē. Lob mehō-los-bengō nēr bē mehō la debago mehō sēnē losho venē lo nalu lo, geyi ngaa pin, bedenatu hur-hukmeris-yi in doḵ nah yi nyēvewen bōpata sēnē. ²⁶ Lob yi hur maluh saga petev meneggēp loḵ vaha gesu bē, ‘Genakōōḵ rē, rēḵ mēm sēḵ bo doḵ nah hong monē!’ ²⁷ Lob ala kwa vongin yi, benēr bē ggovek gesu bo doḵ nah, log vong yi yah.

²⁸ Lob hur maluh sēnē to meya dobnē, lob tōḵ raḵ hur maluh ngwē sēn vo yi monē yiḵ mahen mu vu wirek yoh vu K100 benyēvewen nahēn neggēp vu yi lo. Lob jom yi ahon niwēēk begibek nema loḵ kwa genēr bē, ‘Gebo doḵ nah sa monē!’

²⁹ Lob hur maluh ngwē sēnē petev meneggēp loḵ vaha geketag vu yi bē, ‘Genakōōḵ rē, rēḵ mēm sēḵ bo doḵ nah hong monē!’ ³⁰ Rēḵ su ngo aye rē, getung yi ya ḵarabus in bē mēm bo doḵ yi nyēvewen rē, lob mēm degeḵo yi vēr. ³¹ Hur maluh vahi delē ngaa sēnē, lom ayoj maggin rot, lob ya denēr gagek sēnē pin rangah vu alaj.

³² Lob alaj tahi yi hur maluh saga yah benër vu yi bë, ‘Hong hur nipaya! Muginsën gesu vu sa, lob sa dahun hong nyëvewen böpata saga ya meris. ³³ Sa kwag vongin hong, rëḵ su kwam vongin hur maluh ngwë saga rë in-a?’ ³⁴ Lob ala ahë sengën, lom tung yi loḵ ya ḵarabus in debo maggin vu yi bemedo, bemëm bo dok nah yi nyëvewen böpata saga los dahis lob mëm. ³⁵ Om nabë ham su dahun arimin hir ngaa nipaya na yönon rë, og Amag sën nedo yagek lo rëḵ gevong nabë sënë vu ham.”

19

*Yesu Nër Gagek Raḵ Sën Maluh Los Venëj Den-
evapul Sir Lo*

(Mk 10:1-12; Lk 16:18)

¹ Yesu nër gagek pin sënë ggovek, log vuu distrik Galilea geya los distrik Yudea hir dob sën neggëp bël Yordan vahi yi. ² Lob alam ngahisekë detamuin yi bedeya sagu, lob vong behir niraksën nemaya benijvesa neraḵ.

³ Lob alam Parisai* la deyam vu yi bedeloḵ tepëḵ bedeseggi yi bë, “Yoh vu bë mehöti bepul venë jaḵ gagek meris meris mahen ti ma ma?”

⁴ Lob Yesu nër yah bë, “Maḵ ham su tevin gagek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo rë? Gagek sënë nebë Anutu tung mehönon vu nyëdahis, og tung mehönon maluh los avëh! ⁵ Log nër bë, ‘Nebë saga om maluh rëḵ gevu ama lu ata, log geḵo venë, lob luho denatu anon timu!’ ⁶ Om luho su rëḵ nabë luho luu gökin rë, gaḵ luho detu anon timu. Om ngaa sën Anutu duu ahon ggovek ya lo, og mehönon su debepul.”

⁷ Lob alam Parisai* denër vu yi bē, “Log nebē va sën Moses vo horek vu hil benër bē mehōnon dekevu kapiya-vepulsën-yi bedebo vu venēj gedejuuk sir na-ē?”

⁸ Loḵ Yesu nēr yah vu sir bē, “Ham ayomin nigogoh om sën Moses yogekin bē ham bepul venëmin nah. Rëḵ su nebē saga vu nyëdahis rë. ⁹ Om sa nanër vu ham nabë: Bë mehōti venë su vong baggëb rë, rëḵ regga vuu yi geḵo avëh ngwë, og mehō saga vong baggëb.”

¹⁰ Lob yi hur maluh denër bē, “Bë ngaa nabë sënë gëp vu maluh los venēj, og maam mehōnon su degeḵo sir.”

¹¹ Lob nēr yah vu sir bē, “Alam pin su deyoh vu bē degevong noh vu gageḵ sën denatu timu agi rë, gaḵ alam vahi sën Anutu duu sir niwëëḵ revuh ti lo, og sir saga mu sën deyoh vu bē desepa doḵ. ¹² Alam aggagga su deyoh vu bē rëḵ degeḵo avëh rë. In mehō la og ataj yō ḵo sir nebē saga. Log alam denevong paya vu mehō la besu denëḵo avëh rë. Log alam la kwaj nevo Nyëḡ-yageḵ-yi, lob ayoj ni nelël bē su degeḵo venēj. Mehōti yoh vu bē gevong noh vu gageḵ sënë og gevong.”

*Yesu Jom Raḵ Hurmahen
(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)*

¹³ Lob alam deḵo hurmahen la medeya vu Yesu in bē gebë nema jaḵ sir genajom jaḵ sir. Rëḵ yi hur maluh deruuk loḵo ataj. ¹⁴ Loḵ Yesu nēr bē, “Ham gwevong hurmahen denam vu sa. Ham su gwërin sir, in alam sën ayoj neyam timu vu sa nebë hurmahen, og alam Nyëḡ-yageḵ-yi sir.” ¹⁵ Log bē nema raḵ sir log ya raḵ.

*Mehö Magëm Ti Yi Kupek Ngahisekë
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)*

¹⁶ Lob mehö magëm ti ya verup vu Yesu belok tepëk vu yi bë, “Tatovaha! Mëm sa gevong va ti nivesa in mëm sa medo malağ tumsën degwata los degwata?”

¹⁷ Lob Yesu nër yah vu yi bë, “Gelok tepëk in sa in ngaa nivesa in va? Yik Mehö timu nedo beyi mehö nivesa! Kwam nevo bë gemedo malam-tumsën, og gesepa dok Anutu yi horek pin!” ¹⁸ Rëk loğ tepëk yah ggökin bë, “Horek tena?” Lom Yesu nër yah vu bë, “Horek nebë sënë: Su gengis mehönon medenadiik! Su gwevong baggëb! Su gegodek ngaa! Su genanër gagek kuungsën jak mehö ngwë!” ¹⁹ Gegurek amam lu atam babuj! Log ahëm geving alam sën denedo dus vu hong lo nabë sën ngo ahëm neving hong!”

²⁰ Lob mehö magëm sënë nër yah vu yi bë, “Sa nesepa loğ horek pin sënë ggovek ya. Rëk mu sa gevong va ngwë geving-a?”

²¹ Lob Yesu nër vu bë, “Bë genatu mehö yohvu, og gwevong hong kupek pin balam debago, lob gebo monë sën gwëko jak hong ngaa pin lo vu alam sën denerak vu in ngaa lo, log mëm genam getamuin sa, gemëm hong kupek nivesa rëk gëp vu yagek.” ²² Rëk mehö magëm ngo gagek sënë, lob ya los ayo maggin rot, in yi kupek ngahisekë rot.

²³ Lob Yesu nër vu yi hur maluh bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë mehö-los-bengö-ggoreksën bë dok na Nyëğ-yagek-yi, og rëk bimengin rot. ²⁴ Sa nanër gökin vu ham nabë kamer ti bë gurek na rurek len,

og yik huk böpata rot, rëk mu nabë mehö-los-bengö-ggoreksën gevingin nabë dok na Anutu yi nyëg, og sagak huk böpata rot kesuu.”

²⁵ Lom yi hur maluh dengo gagek sënë lom delëk bedenër bë, “Om mak re yoh vu bë rëk medo malatumsën degwata?”

²⁶ Lob Yesu gët sir genër vu sir bë, “Mehönon su deyoh vu bë degevonëg beyö demedo malajtumsën rë, gak Anutu yö yoh vu bë gevonëg bedemedo malaj-tumsën. In Anutu yoh vu bë gevonëg ngaa pin.”

²⁷ Nër bë sënë lob Pita nër yah vu bë, “Gwelë! He hevuu he ngaa pin ya gehe yam medo nesepa hong, om he rëk gako va nivesa jak sënë?”

²⁸ Lob mëm Yesu nër vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë vu Buk-tumusën gengaa pin pekwë yi natu mewis, geMehönon Nalu jak medo mehö-los-bengö yi sëa malangeri belos arë, og mëm vu buk saga ham sën netamuin sa agi rëk jak medo sëalos-arëj nemadluho-bevidek-luu geving sa. Lob ham rëk gwengo alam Israel degwaj nemadluho-bevidek-luu hir gagek. ²⁹ Log alam pin sën kwaj nevo sarëg bedenevuu hir beggang, ma arij, ma avëhnöj, ma amaj, ma ataj, ma naluj, ma hir dob lo, og rëk degeko nyëvewen mehödahis jak gëp alam nemadvahi dok nah sënë, log demedo malajtumsën degwata los degwata. ³⁰ Rëk mu alam ngahijsekë vu muginsën rëk nom denatu alam tamusën, log alam ngahijsekë vu tamusën rëk nah denatu alam muginsën.”

Gagek Peggirinsën Raḵ Mehö Nebago Yi Hur-huk-yi Lo

¹ “Kë”! Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë mehöti sën kedi raḵ loḵ monbuk anon meya nesero alam in degevong huk in yi wain. ² Lob vengwëng ving hur la, bedeyogekin bë degeḵo kina ti doḵ buk saga og ggovek, log mëm vong sir medeya denevong yi huk wain. ³ Loḵ yah verup lok 9 krök, lob læ alam la gedenare meris mu raḵ telig, in huk main sir. ⁴ Lob nër vu sir bë, ‘Ham na gwevong sa huk wain geving, log sëḵ bago ham nivesa.’ Lob deya huk.

⁵ Log hes vuheng raḵ 12 krök los 3 krök, lob yah to bevong nebë sënë ggökin. ⁶ Log 5 krök sehuksën, lob yah to belë bë alam la denare, lob nër vu sir bë, ‘Ham nare sënë yoh vu hes mala pin in va?’ ⁷ Loḵ denër yah bë, ‘Huk main he!’ Lob nër bë, ‘Om ham na gwevong sa huk wain geving!’

⁸ Lob buk lok, lob huk wain ala nër vu mehö sën negin alam huk yi lo bë, ‘Getahi hur nam begebago sir. Gebago gëp alam sën deyam huk tamusën lo, bena natöḵ na alam sën deyam mugin lo!’

⁹ Lob alam sën deneya huk raḵ 5 krök sehuksën lo denare yam, besir ti ti denëḵo monë kina ti ti. ¹⁰ Galam sën deyam huk muginsën lo denare yam, gekwaj nevo bë rëḵ degeḵo monë ngahiseḵë rot. Rëḵ ma! Yik denëḵo kina ti ti nebë saga ving. ¹¹ Deḵo monë, rëḵ mu devong ayej nipaya vu huk ala medenër bë, ¹² ‘Alam sënë deyam tamusën, bedevong huk sehuksën mu, rëḵ gebago sir nebë he. Gaḵ he nehevong huk böpata hes ading rot, behes negga he rot.’

¹³ Denenër nebë sënë, lob nër yah vu sir ti bë, ‘Sa mehö-e! Sa su hevong nipaya vu ham rë! Hil ajoo gagek mugin bë sək bago hong jak monë kina ti, ¹⁴om gweko hong monë begena. Monë sën sevo vu hong lo, og sa bë gevong vu alam tamusën geving nabë saga. ¹⁵Bë sa gevong ngaa ti jak sengo sa monë sënë, og mak sënë su yoh vu rë? Sa hevong nivesa rək ahëm nevongin sënë in va?’ ¹⁶Om alam vu tamusën rək nah denatu alam muginsën galam vu muginsën rək nom denatu alam tamusën nabë saga.”

Yesu Nër Gagek Netu Beron Löö Bë Rək Nadiik Gekedi Jak Nah Gökin

(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

¹⁷ Lob Yesu neya in bë na Yerusalem, lob yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu desepa yi medeneya ving. Nahën denetetuu aggata medeneya, lob Yesu ko sir yah nenga menër vu sir bë, ¹⁸“Ham ngo? Gwëbeng hil narak menaya Yerusalem, lob rək degetung Mehönon Nalu dok na alam-deneko-seriveng hir ggev lo los alam-horek-yi lo nemaj. Lob rək denanër gagek venuh nabë dengis yi nadiik. ¹⁹Log rək debo yi dok na alam dahis nemaj, in denanër gagek pelësën jak yi los debeek yi gedengis brëm na yi betii kelepeko*. Gebuk natu löö loğ kedi jak nah gökin.”

Sebedi Venë Ko Nalu Luho Beya Vu Yesu

(Mk 10:35-45)

²⁰ Lob Sebedi venë ko nalu luho sepa beya vu Yesu, lom petev meneggëp loğ vaha in bë ketag ngaa ti vu. ²¹Lob Yesu nër vu yi bë, “Geyam in va?” Lob nër yah vu bë, “Genanër nabë sa nalug luho

denatu hong gadu gëp hong Nyëg. Ngwë medo gëp nemam vesa gengwë medo gëp nemam kěj.”

²² Nër bë sënë, loḵ Yesu nër yah vu nalu luho bë, “Melu su raḵ ngaa sën melu nekwetag in vu sa agi ni rë. Ma melu yoh vu bë melu rëḵ nanum doḵ kap* sën sëḵ nanum doḵ lo?” Rëḵ luho denër yah bë, “Alu ayoh vu!”

²³ Lob Yesu nër vu luho bë, “Yönon, melu rëḵ nanum doḵ sa kap! Rëḵ mu mehö sën rëḵ medo gëp sa nemaḡ vesa gemehö sën rëḵ medo gëp sa nemaḡ kěj lo, og su neggëp vu sa rë. Gaḵ alam sën Amaḡ yö ggooin sir raḵ lo, sën rëḵ demedo doḵ.”

²⁴ Lob sir nemadluho denḡo luho hir gägeḵ sënë, lob ahěj sengën vu luho ari. ²⁵ Rëḵ Yesu supin sir yam benër vu sir bë, “Ham raḵ ni! Alam dahis hir alam sën denegin sir lo, og denëḵo sir raḵ vu hir alam. Gehir alam böp denedeginengin hir alam raḵ horeḵ ngahi. ²⁶ Rëḵ mu ham, og ham su gwevong nabë saga! Gaḵ mehöti bë gevongin nabë natu ham mehö böp ti, og gevong ngaa nabë sën tu ham hur in doḵ vu ham. ²⁷ Log bë mehöti gevongin nabë natu ham mehö muginsën ti, og gevong ngaa nabë sën yi mehö meris lo begevong huk nyëmasën vu ham. In Mehönon Nalu yik nebë saga. ²⁸ Su yam in bë alam degevong huk vu yi rë. Gaḵ yam in bë gevong huk vu mehönon genadiik doḵ nah alam ngahiseḵë bej in geḵo sir nah vu Anutu.”

*Yesu Ro Ḳenod Luu Malaj Betum Yah
(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)*

²⁹ Log dekedi vu Yeriko bedeya lob alam ngahiseḵë detamuin Yesu. ³⁰ Lob mehö mala

kenod luu denedo loḵ aggata nenga. Luho denḡo ḡageḡk bē Yesu to neyam, lob luho detahi niwēēk bē, “Mehöböp, Davit* yi Mewis hong! Kwam gevongin aluu!” ³¹ Lob alam saga depetupek raḵ luho bē luho ayej nama, rēḡ ma geluho pasang detahi böpata rot bē, “Mehöböp! Davit* yi Mewis hong! Kwam gevongin aluu!”

³² Lob Yesu nare betahi luho benēr bē, “Melu vongin bē sa gevong va vu meluu-a?” ³³ Lob luho denēr yah vu bē, “Mehöböp, alu hevong in bē gwevong balu malamin nivesa jaḵ nah.”

³⁴ Lob Yesu kwa vongin luho mebē nema rak luho malaj, lob pevis beluho malaj tum medelē nyēḡ ggökin, geluho detamuin yi bedeya.

21

*Yesu Loḵ Ya Yerusalem Nebē Mehö Los Bengö Ti
(Mk 11:1-11; Lk 19:28-38; Jn 12:12-19)*

¹ Ya deverup dus raḵ Yerusalem, lob detöḡ ya Betpage vu Ḳedu Ḳele-oliv. Lob Yesu vong hur maluh luu deya, ² log nēr vu luho bē, “Melu doḡ na beggang-bu ti sēn melu malamin neya agu, lob pevis bemelu rēḡ gwelē dogi ti gedeseyu menare genalu nare ving. Lob melu kwevelekin begweḡo luho nom vu sa. ³ Lob nabē mehöti nanēr ḡageḡk jaḵ meluu, og melu nanēr nabē Mehöböp bē jaḵ mena. Lob rēḡ gevong luho nam pevis.”

⁴ Vong ngaa sēnē in ḡageḡk sēn mehö-nenēr-ḡageḡk-rangahsēn nēr lo anon jaḵ nabē:

⁵ “Ham nanēr vu nyēḡ Sion* yi alam nabē sēnē:

‘Ham gwelē ham mehö-los-bengö neyök vu ham.

Yi mehö mala yes ti, lob raḵ nedo dogi beneyam.

Raḵ nedo dogi-ḵupeḵ-yi nalu ti beneyök.’ ”

⁶ Lob hur maluh luho ya devong yoh vu sën Yesu nër vu luho lo. ⁷ Luho deḵo dogi ata ving nalu, lob delah hir röpröp ayöong yi raḵ ya dogi luho demij, beYesu raḵ nedo. ⁸ Galam ngahiseḵe dekah hir röpröp ayöong yi bedevah neggëp aggata. Log la denesap ḵapah medenebë neggëp aggata ving. ⁹ Lob alam vahi sën denemugin gevahi sën dene-tamuin yi lo denepisekin medenetahi bë:

“Hosana, Oo Davit* Nalu!

Anutu gevong semusemu vu mehö sën neyam los
Mehöböp niwëek!

Hil gaḵo Anutu arë jaḵ na vavunë rot!”

¹⁰ Mëm Yesu loḵ ya Yerusalem, lob alam pin detahi bedevong nyëḡ dedun raḵ log sir vahi deneloḵ tepëḵ vu sir bë, “Mehö re sën?” ¹¹ Lob alam sën deneya ving yi lo denër yah bë, “Mehö-nenër-gageḵ-rangahsën Yesu vu Nasaret ggëp distrik Galilea!”

*Yesu Tii Alam Sën Denebago Ngaa Loḵ Dub Ayo
(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)*

¹² Lob Yesu loḵ ya dub-vabuung-böp ayo betii alam pin sën denedo loḵ medenebago ngaa los alam sën denetung ngaa in mehö ngwë bago lo. Log keyoveḵin tevor pin sën denepekwë* monë raḵ lo ving alam sën denetung nuung lo hir sëa.

¹³ Log nër vu sir bë, “Gageḵ neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë, ‘Sa beggang og rëḵ denanër nabë beggang jom-raksën-yi. Rëḵ ham vong beyah tu alam hodeḵ bej waḵ vunsën raḵ.’ ” ¹⁴ Yesu nedo loḵ dub-vabuung-böp lob vong alam malaj ḵenod

la gevahaj nipaya la, benijvesa rak. ¹⁵ Alam-deneko-seriveng hir ggev los alam-horek-yi ahëj sengën rak in delë bë nevong ngaa böp böp nebë saga, log dengo hurmahen bë denepisekin loḵ dub ayo nebë, “Hosana vu Davit* yi Mewis!” lob denër vu yi bë, ¹⁶ “Maḵ su gengo gagek sën denenër-ë rë?” Loḵ Yesu nër yah vu sir bë, “Ëë-ë, sa hango! Gaḵ ham su tevin gagek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo rë? Nebë:

‘Getahu hurmahen sën nahën denevengwëng paya paya los sën ataj nahën denevo rur vu sir lo,
gedegeḵo arëm jaḵ niröp anon.’ ”

¹⁷ Log vuu sir geto meya beyah Betania beya neggëp sagu.

Yesu Nër Lob Ḵele Pik Meran Ya
(Mk 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Heng to, lob Yesu kedi meyah nyëg böp lob diiḵahë, ¹⁹ lob lë ḵele pik* ti nare loḵ aggata nenga beya in, rëḵ anon ma geris meris. Lob nër vu ḵele pik* sënë bë, “Su gengis anom gökin genama na veröḵ yi!” Lob pevis beḵele pik* lo meran ya.

²⁰ Yi hur maluh delë nebë sënë, lob delëḵ beḵenuj ya gedenër bë, “Nebë va sën ḵele pik* meran ya pevis-ë?”

²¹ Loḵ Yesu nër yah vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë ham gwevong geving anon, geham su kwamin luu luu rë, og rëḵ ham gwevong ngaa nabë sën sa hevong vu ḵele pik* agi. Lob ham su rëḵ gwevong sënë mu rë. Gaḵ bë ham nanër vu ḵedu sagu nabë, ‘Kwedi gwetë hong duk na loo vuheng!’ og rëḵ anon jaḵ. ²² Log bë ham gwevong

geving benajom jaḵ in ngaa ti, og ngaa pin sën ham nekwetag in bë gweko lo, og saga ham rëḵ gweko.”

Alam Yuda Deloḵ Tepëḵin Yesu Bë Re Ggoin Yi Raḵ

(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

²³ Log Yesu loḵ ya dub-vabuung-böp betateḵin gageḵ vu alam. Lob alam-deneḵo-seriveng hir ggev los Israel hir alam teta deverup vu yi bedenër bë, “Re vo niwëëḵ vu hong benër bë gwevong huk nabë sënë? Re ggoin hong raḵ-a?”

²⁴ Loḵ Yesu nër yah vu sir bë, “Kë”, om sa bë doḵ tepëḵ in gageḵ ti nöḵ vu ham rë, loḵ nabë ham nanër nom, og mëm sëḵ nanër mehö sën ggoin sa raḵ in bë sa gevong huk agi nöḵ vu ham. ²⁵ Sën Mehö-neripeḵ-alam Jon neripeḵ alam lo, og maḵ degwa vu tena? Maḵ yam vu yageḵ ma sepa loḵ mehönon vu dob kwaj?” Lob tum yah denesap sir raḵ medenenër bë, “Bë hil nanër nabë yam vu yageḵ, og rëḵ doḵ tepëḵ nom vu hil nabë, ‘Rëḵ nebë va sën ham su vong ving yi rë-ë?’ ²⁶ Log nabë hil nanër nabë sepa loḵ mehönon vu dob kwaj, og hil rëḵ agönengin alam sën denare-ë. In sir pin kwaj nevo Jon bë yi mehö-nenër-gageḵ-rangahsën ti yönon.”

²⁷ Lob denër yah vu Yesu bë, “He duḵin degwa-o!” Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Nebë saga, om sa su rëḵ nanër mehö sën ggoin sa raḵ lo vu ham rë!”

Yesu Tahu Alam Yu Luu Raḵ Hurmahen Luu

²⁸ “Rëḵ ham kwamin vo bë? Mehöti nalu luu denedo, lob ya vu nalu aguü benër vu bë, ‘Naluḵ-e, pehi sënë gena gwevong sa huk wain!’ ²⁹ Loḵ nalu nër yah vu bë, ‘Sa nig lël!’ Loḵ yom ggërin

ayo geya mevong huk wain. ³⁰ Log yik ama ya menër vu nalu amon nebë saga, lob yogek bë ‘Ëë, amag! Sëk na!’ Rëk su ya rë. ³¹ Lom nalu ngwë tena sën ngo ama aye?” Rëk denër yah bë, “Nalu aguu!” Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Om sa nanër vu ham yönon nabë alam-deneko-takës* losho avëh baggëb denevong ving bedenelok ya Anutu yi Nyëg in ham. ³² In Mehö-neripek-alam Jon yam betatekin aggata niröpsën vu ham, rëk ham su vong ving yi rë. Gaç alam-deneko-takës* gavëh baggëb lo yö denevong ving yi. Beham lë sir ggovek ya, rëk ma geham su wërin ham bevong ving yi rë.”

Yesu Nër Gägek Peggirinsën Raç Alam Nij Paya Denegin Huk Wain

(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

³³ “Ham gwengö gägek peggirinsën ngwë agi rë! Mehöti los yi dob böpata bevaroh huk wain bengö ti. Gejegin gelöng netu heek beggërin, gesemu nyëg gelev asoreng ti in denapip wain anon dok, belev beggang ading ti sën debare jak medemalajin huk wain lo ving. Lob vo huk sënë lok ya mehö la nemaj in bë degegin ganon vahi natu yi yi gevahi natu hej, log tah yi ya nyëg ngwë. ³⁴ Gebuk sën wain anon nemonek lo dus raç, lob vong yi hur la deya vu alam sën denegin huk lo in bë degeko yi wain anon vahi. ³⁵ Rëk alam sën denegin huk lo dejom yi hur lo ahon bedeneveek la, gedenesis la medenediik, gedenetengwa la raç gelöng. ³⁶ Lok huk ala vong hur la deyah ggökin. Vong alam ngahisekë kesuu sën vong ya mugin lo, rëk alam sën denegin yi huk lo yik devong nebë

saga vu sir ving. ³⁷ Log vong nalu ya vu sir raḵ neggëp hus. In kwa nevo bē, ‘Rëḵ degurek babu!’ ³⁸ Rëḵ alam sën denegin huk wain lo delē nalu lob yō denēr vu sir bē, ‘Mehō sënë rëḵ doḵ nah ama ben vu tamusën begeḵo yi ngaa pin. Om ham-o! Hil angis yi benadiiḵ log mēm yi huk sënë natu hil ngaa!’ ³⁹ Lob dejom ahon mederot yi yah dobnē, gedesis mediik.” ⁴⁰ Lom Yesu loḵ tepëḵ bē, “Om ham kwamin nevo bē? Nahub rëḵ huk wain ala nam, og rëḵ gevong nabē va vu alam sën denegin yi huk lo?”

⁴¹ Lob denēr yah vu yi bē, “Rëḵ ngis alam nij paya sënë beyuj kataḵ jak. Gerëḵ bo huk wain saga vu alam mewis la bedegegin, rëḵ mēm buk sën dejur anon lo, og mēm debo vahi vu yi!” ⁴² Lob Yesu nēr vu sir bē, “Maḵ ham su tevin gagek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo rē? Nebē:

‘Alam sën denelev beggang lo, nij lëlin gelöng ti sënë.

Rëḵ mu sënë netu gelöng niwëek beggang nyëketu-yi.

Mehöböp vong sënë lob he halē bē nivesa rot.’

⁴³ Om sa nanēr vu ham nabē rëḵ Anutu geḵo yi Nyëg vër in ham, gebo vu alam sën degevong banon jak lo. ⁴⁴ [Lob mehōti bē bës bengis yi jak gelöng sënë, og rëḵ metes jak. Ma bē gelöng sënë geto mejak gëp mehōti, og rëḵ kataḵ jak.]” ⁴⁵ Alam-deneḵo-seriveng hir ggev los alam Parisai* dengo gagek peggirinsën sën Yesu nēr agi, lob derak ni bē nenēr raḵ sir. ⁴⁶ Lob bē denajom yi ahon, rëḵ deneggönengin alam sën yam denare lo in kwaj nevo Yesu bē yi mehō-nenēr-gagek-rangahsën ti.

22

*Gagek Peggirinsën Rak Nos Sën Maluh Ti Lu
Venë Denejom Nemaj Mewis
(Lk 14:15-24)*

¹ Log Yesu nër gagek peggirinsën ngwë ggökin bë: ² “Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë sën mehö-los-bengö ti bë getung avëh na vu nalu, lob vong nos böpata. ³ Wirek vong dik ya in alam la in bë denam dega nos sën nalu lu venë rëk denajom nemaj lo, lob loḵ buk sën bë dega nos lo, lob vong yi hur la yah denër vu sir. Rëk su deyam rë, genij nelël medenedo. ⁴ Lob vong hur la yah ggökin genër vu sir bë, ‘Ham na vu alam sën sa hevong dik ya in sir wirek lo, beham nanër vu sir nabë sa hero nos ggovek menedo. Sa hevong medesis burmakau böp böp los nalu tuvek sën jeji lo ggovek ya. Besa semu ngaa pin ggovek benedo. Ham nam in gwa nos böp sën nalug lu venë denejom nemaj!’

⁵ Yi hur ya denër gagek sënë vu sir, rëk nij tebö besu debë nengaj vu rë, gedeya jeggin jeggin. Ti ya yi huk, gengwë ya nevonḡ yi huk stewa, ⁶ gesir vahi dejom mehö-los-bengö yi hur ahon medenevasap sir, gedenezis sir medenediik. ⁷ Lob mehö-los-bengö ahë sengën rot bevong yi alam-begö-yi ya desis alam sën desis yi hur medediik lo pin bemalaj maya, gedevesi loḵ hir nyëg ving. ⁸ Log mehö-los-bengö nër vu yi hur lo bë, ‘Nos böp sën nalug lu venë denejom nemaj lo nöḵ ggovek ya menedo, rëk alam sën sa hevong dik ya in sir wirek lo, sir mehönon nij paya besu deyoh vu bë dega rë. ⁹ Om ham na menoh vu aggata böp sën

nevasuh yi lo pin, lob alam pin sën ham natök vu gëp sagu, og ham nanër vu sir nabë nam dega nos sën nalug lu venë denejom nemaj agi!’ ¹⁰ Nër nebë sënë, log yi hur deyoh vu aggata pin bedesupin alam pin sën denetök vu sir lo, alam nijvesa losho alam nij paya pin. Beyam denedo beggang sën maluh lu venë denejom nemaj lo bepup. ¹¹ To denedo gemehö-los-bengö loḵ ya in bë gelë sir. Lob lë mehöti gesu röp röpröp nebë sën vo vu yi vatëveḵ pin mederöp lo rë, gema. ¹² Lob mehö-los-bengö nër vu yi bë, ‘Sa mehö-e! Geyoh tena megelok yam sënë gesu geröp röpröp rë?’ Rëḵ mehö sënë su nër gagek ti rë. ¹³ Lom mehö-los-bengö nër vu yi hur lo bë, ‘Ham naduu nema los vaha gegwetë yi geto mena dobnë, bena medo malakenu sagu, bengu megeköo nyë!’ ” ¹⁴ Lom Yesu nër bë, “Kë”, Anutu nevonḡ dik ya vu alam ngahiseḵë, rëḵ neggooin ti ti mu raḵ in dedok na!”

Delok Tepëḵ In Yesu In Takës Sën Denetung Vu Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar*
(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

¹⁵ Lob alam Parisai* yö yah denër vu sir bë, “Hil natök vu gagek ti tena in hil naduu Yesu?” In sir bë denaduu Yesu nabë sën mehönon denesis sok loḵ lek lo. ¹⁶ Lob devonḡ hir hur maluh lo ving Herot* yi alam beya denër vu Yesu bë, “Tatovaha! He narak ni bë hong mehö niröp! Lob genetateḵin Anutu yi aggata vu alam los anon. Su genehönengin alam malaj rë, gaḵ genenër gagek neggëp ti vu alam meris gevu alam los arëḡ ving. ¹⁷ Om genanër vu he rë, nabë yoh vu bë hil getung takës vu alam Rom hir mehö-los-bengö Sisar* ma

nama?” ¹⁸ Rêk Yesu raḵ nij bê sir alam kwaj luu lob nêr bê, “Ham alam kwamin luu! Ham bê seggi sa? ¹⁹ Maam ham tato monë-takës-yi ti vu sa rë!” Lob deḵo monë ḡahis ti yam vu yi, ²⁰ lob loḵ tepëḵ in sir bê, “Re kenu los arë sën rak neggëp aḡi?” ²¹ Lob denêr yah bê, “Sisar*!” Lob nêr yah vu sir bê, “Om ham gwevong Sisar* yi ngaa nah vu Sisar*, log Anutu yi ngaa og ham bo nah vu Anutu!” ²² Dengo gageḵ sënë lob delëḵ beḵenuj ya. Lob devuu yi gedeya.

*Delok Tepëḵ In Yesu In Sën Mehõnon Denadiiḵ
Gedekedi Jaḵ Lo*

(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

²³ Alam Sadukai* denenêr bê alam-diiḵsën og su rëḵ deḵedi jaḵ nah rë. Lob sir la deya vu Yesu yiḵ loḵ buk saga bedeloḵ tepëḵ in yi bê, ²⁴ “Tatovaha! Moses nêr bê, ‘Bê mehõti nalu nama log nadiiḵ, og ari geḵo yi alov beluho degeḵo naluj vu ari.’ ²⁵ Lob mehõti losho ari lo, sir nemadvahi-bevideḵ-luu denedo ving he wireḵ. Lob arij aḡuu ḵo avëḵ lob diiḵ, genalu ma. Lob ari amon ḵo yi alov, ²⁶ loḵ ari amon diiḵ nebë saga, lob gwee nebë saga beya meto arij meggi. ²⁷ Sir pin naluj ma gedediḵ, log avëḵ diiḵ raḵ neggëp hus. ²⁸ Om genanêr nabë najeeng sën mehõnon diiḵsën deḵedi jaḵ nah lo, og avëḵ sënë rëḵ natu arij ti tena venë? In sir pin deḵo avëḵ timu saga netu venëj.”

²⁹ Loḵ Yesu nêr yah vu sir bê, “Ham su raḵ Anutu yi gageḵ sën neggëp loḵ yi ḵapiya lo ni rë! Beham su raḵ Anutu niwëëḵ ni ving rë! Om sën ham neḵu-ung raḵ in ham rot. ³⁰ Vu buk sën mehõnon diiḵsën deḵedi jaḵ nah lo, og maluh su rëḵ degeḵo avëḵ

rë, gavëh su rëk dejak maluh rë, gaḵ rëk nama. Gaḵ rëk demedo nabë angër lo vu yagek. ³¹ Rëk gagek sën mehönnon diiksën bë dekedo jak nah lo! Maḵ ham su tevin gagek sën Anutu nër vu ham meneggëp loḵ yi kapiya lo rë? Sën nër nebë, ³² ‘Sa Abraham yi Anutu sa, gIsaak yi Anutu sa, geYakop yi Anutu sa.’ Nabë mehönnon denadiik bemalaj nama na veröḵ yi, og su yoh vu bë nanër nabë lööho hir Anutu yi rë, gaḵ lööho denedo malaj-tumsën, in Anutu og alam malaj vesa los malaj-tumsën hir Anutu yi.” ³³ Lob alam pin sën dengo gagek agi lo delëk bekenuj ya.

Anutu Yi Horek Ti Sënë Kesuu Vahi Pin
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

³⁴ Loḵ alam Parisai* dengo bë Yesu yi gagek saga vong Sadukai* bededuj ma, lob desupin sir ya vu yi ³⁵ in bë deseggi yi, lob hir mehö-horek-yi ti loḵ tepëḵ in yi bë, ³⁶ “Tatovaha! Horek ti tena kesuu horek vahi pin-a?”

³⁷ Lob Yesu nër vu yi bë, “Ahëm geving Mehöböp hong Anutu los ayom dahis, bekenum los dahis, gekwam los dahis na vu yi timu. ³⁸ Horek dus ti sënë böpata rot bekesuu vahi pin. ³⁹ Lob horek böp ngwë netu luu nebë saga nebë, ‘Ahëm geving alam sën denedo dus vu hong nabë sën ngo ahëm neving hong lo.’ ⁴⁰ In Horek pin los alam-denenër-gagek-rangahsën hir gagek pin lo degwaj neggëp loḵ horek luu sënë.”

Yesu Loḵ Tepëḵ In Kerisi* Vu Alam Parisai*
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

⁴¹ Alam Parisai* desupin sir benahën denedo, lob Yesu loḵ tepëḵ in sir bë, ⁴² “Ham kwamin nevo

Mehö sën Anutu ggooin raḵ in bë geḵo hil nah lo bë maḵ degwa vu re?” Loḵ denër yah vu yi bë, “Degwa vu Davit*.”

⁴³ Lob nër yah vu sir bë, “Rëḵ nebë va sën Anon Vabuung vo kwa vu Davit benër Mehöböp raḵ Kerisi-ë? ⁴⁴ Sën nër bë:

‘Mehöböp nër vu sa Mehöböp nebë:

“Gemedo sa nemaḡ vesa.

Gevu tamusën og sëḵ ḡetung alam sën denelë hong paya lo dedoḵ na vaham ḡebinë.” ’

⁴⁵ Yi degwa vu Davit*, loḵ nebë tena sën Davit nër yi bë yi Mehöböp-ë?”

⁴⁶ Lob mehöti su yoh vu bë nanër ḡageḵ ti doḵ nah vu Yesu rë. Lob degḡönengin yi ḡageḵ loḵ buk sënë, besu deneloḵ tepëḵ vu yi ḡḡökin yah rë.

23

Alam-horek-yi Los Parisai Hir Aggata*

(Lk 11:37)

¹ Lob Yesu nër ḡageḵ vu alam yu böpata saga losho yi hur maluh lo bë, ² “Alam-horek-yi los alam Parisai* deneloḵ yah Moses ben, ³ om ḡageḵ sën devo vu ham lo, og ham gwengo beham sepa doḵ. Rëḵ ngaa sën denevong lo, og saga ham su sepa doḵ. In deneggooin horek ngahiseḵë raḵ rëḵ su denevong yoh vu rë. ⁴ Deneduu ngaa maggin bedenetelë raḵ ya mehönon kwaj, rëḵ sir og nij nelël gesu denevër nemaj in bë dedoḵ vu sir teka rë. ⁵ Ngaa pin sën denevong lo, og sagaḵ denevong in bë alam degelë. Log denekevu Anutu yi horek la loḵ ḵapiya medebom loḵ ḡobeng gedenevaḵu vil dabaj kesuu alam vahi gedenesemu hir röpröp nyë veteveḵ menare soo soo. ⁶ Gahëj neving bë jaḵ na

dega nos namugin gëp nyëg-nos-böp-yi, gedemedo lël mala gëp dub-supinsën-yi. ⁷ Log ahëj neving bë alam debengwëng vu sir bedegeko sir jak dok alam tabaak los denanër sir nabë Tatovaha. ⁸ Rëk mu ham og alam su denanër ham nabë Tatovaha! Gaq yik Mehö timu tu ham tatovaha, gaq ham pin arimin ham mu.

⁹ Log ham su nanër ham mehöti vu dob sënë nabë ham Amamin yi. Gaq yik ham Amamin timu nedo, yik Yi sën nedo yagek. ¹⁰ Log su denanër ham nabë Alaj ham. Gaq yik ham Alamin timu sënë, yik Kerisi*. ¹¹ Rëk mu mehö sën bë kesuu ham benatu ham mehö böp lo, og natu ham hur rë. ¹² Mehöti bë geke yö arë jak, og rëk arë nama. Log mehöti bë dahun arë, og rëk arë böp jak.”

*Yesu Nër Gagek Rak Alam-horek-yi Hir Ngaa Nipaya Sën Denevong Lo
(Mk 12:38-40)*

¹³ “Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*-e! Gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nevehii Nyëg-yagek-yi yi veluung avi in mehönon pin! Log ham ngo su nelok ya rë, geham newërin alam sën denevong in bë dedok na lo ving.

¹⁴ Wöp-o! Ham alam-horek-yi galam Parisai*-e, gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham neko avëh alov hir beggang lu ngaa vër in sir, log ham nejom rak hus adingsekë in bë kebu jak ham ngaa nipaya saga. Om rëk ham gwëko nipaya böpata dok nah nyëvewen.

¹⁵ Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*-e! Gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham

neko loḵ loo los dob pin in bë natök vu mehöti begërin yi natu ham hur. Lob mehö nebë sënë netu ham hur ggovek, lob tum ham nevong yi netu mehö nipaya kesuu ham berëḵ na Nyëg-nengwah-yi geving ham.”

Yesu Nër Alam Parisai* In Deruu Demij Vu Ngaa Vabuung Böp Gedeko Ngaa Mahen Raḵ
(Lk 11:37-52; 20:45-47)

¹⁶ “Wöp-o! Gëpin ham! Ham mehönon malamin ḵenod sën ham bë tato aggata vu mehönon! Ham nenër bë, ‘Bë mehöti nanër dub-vabuung-böp arë genanër yönon vavunë, og sagak ngaa meris. Gaḵ mehöti bë nanër dub-vabuung-böp yi goor, genanër yönon vavunë, og su rëḵ gekuung jaḵ rë, gaḵ rëḵ gevong noh vu sën nër lo.’ ¹⁷ Ham mehönon kwamin ma, gemalamin ḵenod! Ngaa tena kesuu-a? Maḵ goor kesuu-a? Ma! Dub-vabuung-böp sën vong begoor netu vabuung lo, om saga kesuu! ¹⁸ Log ham nenër bë, ‘Bë mehöti nanër jepö gëp dub-vabuung-böp genanër yönon vavune, og sagak ngaa meris. Gaḵ bë nanër seriveng sën raḵ nedo jepö lo, genanër yönon vavunë, og su rëḵ gekuung jaḵ rë, gaḵ rëḵ gevong noh vu sën nër lo.’ ¹⁹ Ham mehönon malamin ḵenod! Ngaa tena kesuu-a? Maḵ seriveng kesuu-a? Ma! Jepö sën nevong beseriveng netu vabuung lo, om saga kesuu! ²⁰ Om mehöti bë nanër jepö genanër yönon vavunë, og nevong niwëëk vu yi gägek raḵ jepö los ngaa pin sën raḵ nedo lo ving. ²¹ Gemehöti bë nanër dub-vabuung-böp genanër yönon vavunë, og nevong niwëëk vu yi gägek raḵ dub-vabuung ving Mehö sën nedo loḵ dub ayo lo. ²² Log mehöti

bë nanër yagek genanër yönön vavunë, og nevong niwëek vu yi rak Anutu yi sëa los Mehö sën rak nedo lo ving.

²³ Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*! Gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nos pin vu huk saga sën ham neko anon ti ti ggëp sën netu nemadluho lo, beham netung netu seriveng vu Anutu. Ham netung nos böp los mahen mahen pin nebë jemejeng los yesek gemajëj ving, rëk ham vuu horek yi gagek böp böp vahi pin ya. Sën nenër bë alam degevong ngaa niröp mu, los kwaj pesivin mehönön mededok vu sir gayoj na timu vu Anutu lo. Horek sën nebë hil abo ngaa sën netu nemadluho natu seriveng vu Anutu lo, og hil su rëk gevuu sënë na rë. Rëk mu mëm hil sepa dok ngaa böp sënë namugin. ²⁴ Ham mehönön malamin kenod sën ham bë tato aggata vu mehönön! Ham nesepa lok horek mahen mahen geham su nesepa lok horek böp böp rë, lob sënë nebë sën ham seruuin ngemek vër in bël kul, geham num kamer los dahis ving bël lok ya ham ayomin.

²⁵ Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham neripek kap los perë navi mu, geham nesupin ngaa hodek nipaya paya los ngaa jeggin jeggin lok ayo peggo. ²⁶ Ham Parisai* malamin kenod! Ham jipek kap ayo namugin rë, lok mëm navi rëk niveseek jak geving.

²⁷ Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nebë bedub avi sën dekevu hevek veroo rak. Hil halë ggëp vavunë bë malangeri, rëk ayo peggo og heljeng sekëj los ngaa ningöhek pin pup beneggëp.

28 Lom ham nebë saga. Alam denelë ham navimin mu, lob denekuung bë ham nimin vesa. Rëk mu gägek kuungsën los ngaa nipaya pup ham ayomin.”

Yesu Nër Alam-horek-yi Bë Rëk Degeko Nipaya Nyëvewen

29 “Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nelev beggang-bedub-yi nivesa vesa rak nedo waak sën denebë alam-denenër-gägek-rangahsën sekëj lok wirek lo, geham nevunek vu alam-yohvu hir bedub. 30 Geham nenër bë, ‘Bë he medo wirek dok he kenumin lo hir buk, og su rëk he dok vu sir bangis alam-denenër-gägek-rangahsën sënë rë.’ 31 Om saga og ham ngo nenër ham degwa rangah bë alam sën denesis alam-denenër-gägek-rangahsën bedenediik lo hir mewis ham. 32 Maam ham ngo tahu dok nah ham kenumin lo vahaj!

33 Ham nyë! Beggëv nalu ham! Ham su yoh vu bë rëk beya in Nyëg-nengwah-yi rë! 34 Om sa nanër vu ham nabë sëk gevong alam-denenër-gägek-rangahsën la, galam los kwaj nivesa la, galam-horek-yi la, benök deberup vu ham, lob ham rëk ngis sir la medenediik, geham ngis la jak na kelepeko*, geham beek la dok ham dub-supinsën-yi. Log ham rëk juuk sir begwetii sir medok vahaj medena nyëg ngwë. 35 Om rëk denanër alam sën denesis sir medenediik vu nyëdahis lo, gesën vu buk agi pin degwa gëp vu ham nabë ham sis sir ving. Kë. Lok mehö-yohvu Abel, beyam verup lok Barakia nalu Sakaria sën desis mediik lok dub-böp ayo vabuung los jepö vuheng atov lo, og ngaa pin

sënë degwa rëk gëp vu ham. ³⁶ Sa nanër vu ham yönon nabë ngaa pin sënë nyëvewen rëk natök vu alam vu buk sënë.”

*Yesu Su Raḵ Nyëḡ Böp Yerusalem
(Lk 13:34-35)*

³⁷ “Yerusalem, Yerusalem! Hong mehö genesis alam-denenër-gägek-rangahsën medenediik, log genetengwa Anutu-yi-alam sën nevonḡ sir yök vu hong lo raḵ gelöng medenediik! Sa nehevong beron beron in bë ngupin nalum lo nabë sën kökrëeh ata nesupin nalu lo loḵ yah babu lo, rëk nim lël. ³⁸ Om ham gwengo rë! Anutu vuu ham ya ggovek ya beham nyëḡ rëk nabumeng na. ³⁹ Om sa nanër vu ham nabë ham su rëk malamin jaḵ sa gökin nah rë, rot bena berup doḵ buk sën ham nanër nabë:
‘Anutu gevong semusemu vu Mehö sën vonḡ yam los niwëek lo!’ ”

24

*Yesu Nër Gagek Raḵ Dub-vabuung-böp Bë Rëḵ
Kevoh Na
(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)*

¹ Yesu vu dub-vabuung-böp ayo beto meya, lob yi hur maluh deya vu yi bedetato dub-vabuung yi beggang pin vu yi. ² Rëḵ nër yah vu sir bë, “Ham lë ngaa pin sënë? Sa nanër vu ham yönon nabë: Su rëḵ degönengin gelöng ti gejaḵ medo ngwë vavunë rë. Gaḵ rëḵ dekevoh pin bedegeteḡ geto jeggin jeggin.”

*Yesu Nër Rangah Bë Maggin Rëḵ Berup
(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)*

³ Yesu ya nedo Kedu Kele-oliv, lob yi hur maluh meris yö deya vu yi bedenër bē, “Genanër vu he nabē gagek sēn genēr lo rēk anon jak doḵ buk tena? Geva rēk tato vu he nabē vongin geduḵ nom dob, log dob los yagek hir buk nama na?”

⁴ Lob Yesu nēr yah vu sir bē, “Ham gwegin ham! ⁵ In rēk mehō la degekuungin ham. Alam ngahisekē rēk denam bedenanēr sarēg jak nah sir nabē, ‘Yiḵ Kerisi* sa sēnē!’ Lob rēk detetuhin alam ngahisekē medenah vu sir. ⁶ Log ham rēk gwengo begō bengō, galam denanēr jeggin jeggin nabē vongin berup, og ham su newamin jak! In ngaa nebē sēnē yö rēk nam, gaḵ Buk-tamusēnek yö rēk nahēn. ⁷ Alam dob ngwē rēk dekedi belosho alam nyēg ngwē dengis sir. Log mehō-los-bengō ngwē losho yi alam rēk dekedi belosho mehō-los-bengō ngwē losho yi alam dengis sir. Log meyip rēk natōḵ vu nyēg vahi, gejemapi gee jak dob la. ⁸ Ngaa pin sēnē og yiḵ nebē nivanē sēn nevong avēh mugin in bē degeḵo naluj lo. ⁹ Doḵ buk sēnē rēk alam degeḵo ham in debo vanē los maggin vu ham, gedengis ham nadiiḵ. Log alam pin rēk degelē ham paya in sa alam ham.

¹⁰ Lob rēk alam ngahisekē nij dēlin sa gedegērin sir nah, bedegelē sir paya, lob degetuṅ hir alam doḵ na alam-begō-yi nemaj. ¹¹ Lob alam-gagekkuungsēn ngahisekē rēk kedi degekuungin alam ngahisekē. ¹² Ngaa nipaya nam mebōpata jak, lob alam ngahisekē su rēk ahēj geving sir rē. ¹³ Gaḵ mehōnon sēn denajom sa ahon medemedo los nij wēek rot menatōḵ na buk sēn denadiiḵ lo, og rēk Anutu geḵo sir nah vu yi. ¹⁴ Lob rēk alam denanēr

Bengö Nivesa jak Anutu-yi-Nyëg na menoh vu dob pin balam pin degengo, log mëm yagek los dob hir buk govek na.”

*Yesu Nër Bë Ngaa Los Maggin Rot Rëk Berup
(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)*

¹⁵ “Lob ham rëk gwelë nabë ngaa vabuung degwa nipaya sën mehö-nenër-gagek-rangahsën Daniel nër wirek lo bare dok nyëg vabuung Yerusalem begevong paya vu-bë mehöti natevin sënë, og kwa bo gagek sënë mejak ni rë- ¹⁶ og mëm dok buk saga alam sën demedo distrik Yudea lo rëk debeya bedena los kedu. ¹⁷ Lob mehöti bë jak na sewah jak yi beggang yu tamangsën vavunë megeko ayööng dok buk saga, og su rëk dok nah geke yi ngaa vu beggang ayo rë, gak rëk beya mena pevis. ¹⁸ Log mehöti bë medo dok huk anon, og su rëk serög benah geke yi röpröp-ayööng-yi gëp beggang rë, gak rëk beya mena pevis. ¹⁹ Gëp in avëh sën naluj nare lok ayoj lo, los sën nahën denevo rur vu naluj lok buk agi. ²⁰ Ham najom jak nabë ngaa sënë su natok vu ham dok kwev-ayööng-nikul-yi, ma dok Buk-sewahsën-yi* rë. ²¹ Yönon, dok buk sënë og rëk maggin böpata rot. Maggin nebë sënë su neggëp wirek vu buk sën Anutu tung dob lo rë rot beberup gwëbeng sënë. Log su rëk maggin nabë sënë berup vu dob sënë gökin nah vu tamusën rë. ²² Lob nabë Mehöböp su kwa bo nabë bepul buk saga dus rë, og mehöti su rëk medo vesa rë. Rëk mu kwa nevo yi alam sën ggooin sir rak lo, om rëk bepul buk los maggin saga dus.

²³ Dok buk sënë bë mehöti nanër vu ham nabë, ‘Ham lé! Yik Kerisi* sënë!’, ma nanër nabë, ‘Yi

sagu!', og ham su gwevong geving hir gagek. ²⁴ Rëk Kerisi-kuungsën la los alam-gagek-kuungsën la rëk dekededi bedegevong huk los niwëek aggagga gedegevong ngaa böp böp. Yönon, lob nabë deyoh vu, og rëk degeko alam sën Anutu ggooin sir rak lo nah vu sir. Rëk mu su deyoh vu rë. ²⁵ Ham ngo? Senër sënë muğin vu ham! ²⁶ Om nabë denanër vu ham nabë, 'Ham gwelë! Nedo nyëg-yumeris saga!', og ham su na sagu. Ma denanër nabë, 'Ham gwelë! Vun yi menedo loğ beggang ayo!', og ham su gwevong geving sir, ²⁷ in Mehönon Nalu rëk nam nabë sën davës nevër ggëp nyëg mala neverup beya netök nyëg mala nemasusek lo, balam pin degelë. ²⁸ Vu nyëg sën heljeng deneggëp lo, og kadanii denesup sir ya in bë dega."

*Yesu Nër Bë Nahub Rëk Mehönon Nalu Nom
(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)*

²⁹ "Maggin buk sënë yi govek na rë, log rëk pevis 'benyëg malakenu dok, gekwev su rëk natum rë, log betuheng rëk geto in yagek. Gengaa los niwëek pin vu yagek rëk desasukin sir.'

³⁰ Lob vu buk saga, mëm ngaa ti rëk berup gëp yagek babu in bër ham kwamin beham jak ni nabë Mehönon Nalu vongin duk nom, lob rëk mehönon pin vu dob dengu medengis sir. Log rëk degelë Mehönon Nalu dok medo beggob yagek yi, benam los niwëek gevunek vunek yagek yi malangeri rot. ³¹ Lob avuuk rëk ngu bededun böpata, log gevong yi angër na dengupin alam sën yö ggooin sir rak tu

yi alam lo noh vu nyëg pin. Vu dob vuheng atov mena menoh vu dob nenga lubeluu.”

Yesu Tatekin Gagek Rak Go*

(Mk 13:28-31; Lk 21:29-33)

³² “Ham kwamin bo jak go* rë. Buk sën bë purpur berup ngu lo, og ham nerak ni bë go* vongin nabung beham dev jak na jök. ³³ Om nabë ham gwelë ngaa pin sënë anon jak, og ham jak ni nabë Mehönon Nalu yam dus rak benare aggata avi. ³⁴ Sa nanër vu ham yönon nabë mehönon pin su rëk malaj nama na verök yi rë, log ngaa pin sën agi rëk anon jak. ³⁵ Yagek los dob rëk nama na, gak sa gagek, og su rëk nama na rë.”

Yesu Nër Bë Mehöti Su Rak Buk Los Ngebek Saga Ni Rë

(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Rëk mehöti su rak buk los hes mala saga ni rë. Angër vu yagek su derak ni rë. GeNalu su rak ni rë. Gak Ama yö timu rak ni. ³⁷ Mehönon Nalu bë nom, og alam rëk medo degevong ngaa nabë sën denevong lok Noa yi buk wirek lo. ³⁸ Wirek sën bël su vuuk rë lo, og mehönon medo denegga los denenum, gemaluh deneko venëj, gavëh denerak reggaj rot, beya verup lok buk sën Noa lok ya yag ayo. ³⁹ Log alam saga su derak ni bë ngaa ti vongin natök vu sir rë, log bël vuuk verup pevis berehöö sir pin. Lob buk sën Mehönon Nalu nom lo rëk nabë saga. ⁴⁰ Lob bë maluh luu demedo huk anon, og Anutu rëk geko ngwë na gegevu ngwë bemedo. ⁴¹ Lob bë avëh luu medo degebil nos, og Anutu rëk geko ngwë na gegevu ngwë bemedo. ⁴² Om ham medo malamin natum, in ham dugin

buk sën ham Mehöböp rëk nom lo. ⁴³ Ham kwamin bo ngaa sënë rë: Bë beggang ala gengo hes mala sën mehö hodek rëk nam dok buk begodek yi ngaa lo, og su yoh vu bë rëk gelë mehö saga mu gedok na yi beggang ayo rë. ⁴⁴ Nebë saga, om ham gwero ham bemedo, in Mehönon Nalu rëk nom dok buk ti, log ham dugin.”

Yesu Nër Gagek Peggirinsën Raḵ Alam-huk-yi Nivesa Los Nipaya
(Lk 12:41-46)

⁴⁵ “Maḵ hur ti tena nedo beyi mehö los kwa benevong yi huk niröp-a? Og mëm ala rëk gooin yi jaḵ in gegin yi hur vahi pin bebo nos gelek sir niröp dok buk sën degeko nos lo. ⁴⁶ Gevu tamusën nabë ala na genom berup, lob gelë nabë yi hur nevong huk yoh vu sën nër lo, og yi hur sënë rëk kwa vesa. ⁴⁷ Log sa nanër vu ham yönon nabë ala rëk gevong yi ngaa pin dok na nema in gegin. ⁴⁸ Gaḵ hur nipaya ti og rëk kwa bo dok ayo nabë, ‘Sa alaḡ su yoh vu bë rëk nom pevis rë!’ ⁴⁹ Lob geveek hur-huk-yi vahi, gega los nanum geving alam sën denenum bël mengëës bedenekeyevin lo. ⁵⁰ Log ala rëk nom dok buk ti sën yi hur su negin yi lok lo rë, gaḵ rëk nom dok hes mala ti sën yi dugin lo. ⁵¹ Lob rëk ala ngis yi rot mebasap yi, log getë na medo geving alam kwaj luu, bedegeko nyëwewen gëp ti. Vu nyëḡ sugu og rëk dengu medegeköö nyëḡ.”

25

Yesu Nër Gagek Peggirinsën Raḵ Avëh Avö Nemaḡluho

¹ Log Yesu tatekin vu sir bë, “Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yik rëk nabë sën avëh avö nemadluho deko hir ram rak beya denebuu maluh sën nahën neko avëh lo ggëp aggata. ² Lob sir nemadvahi kwaj ma, genemadvahi los kwaj. ³ Avëh kwaj masën deko hir ram bedeyam, rëk su deko wël* sepa rë. ⁴ Gak avëh los kwaj deko hir ram rak bedetöo wël* la loḱ buayo ving bedeko sepa. ⁵ Rëk mehö sën ko avëh lo su yam pevis rë, lob avëh pin malaj neggëp, lob deggëp yiing.

⁶ Lob buk vuheng rak loḱ köök ti yam bë, ‘Mehö sën ko avëh lo yam rak. Ham na gwebuu yi vu aggata begweko menam!’ ⁷ Lob avëh avö pin dekedi rak bedesemu loḱ hir ram. ⁸ Lob avëh kwaj masën denër vu avëh los kwaj bë, ‘Ham bo hömin wël* teka vu he rë, in he hömin ram vongin nakul!’ ⁹ Rëk avëh los kwaj denër yah vu sir bë, ‘Ma! Wël* teka sënë su rëk noh vu hil pin rë. Om maam ham ngo na bago hömin vu setuwa!’ ¹⁰ Lob dekedi rak benahën medo deneyök aggata, log mehö sën ko avëh lo to. Lob avëh sën desemu sir ggovek medenedo lo deloḱ ya beggang ayo ving yi in dega nos böp sën maluh lu venë denejom nemaj lo. Log devehii reping yah.

¹¹ Log avëh avö nemadvahi sën kwaj ma lo yom deverup lob denër bë, ‘Mehö böp, mehö böp! Getahinin reping in he!’ ¹² Rëk nër yah vu sir bë, ‘Sa nanër vu ham yönon nabë sa duḡin ham!’

¹³ Om sa nanër vu ham nabë ham medo malamin natum, in ham su rak buk los hes mala ni rë.”

*Yesu Nër Gagek Peggirinsën Raḵ Hur Löö
(Lk 19:12-27)*

¹⁴ “Log sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë mehö ti neya vatëveḵ nyëg ngwë, log supin yi hur bevo yi monë ggelek sir in degegin. ¹⁵ Kwa vo hir huk los nij wëëk ti ti lo, lob vo ggelek loḵ yah sir. Ti ḵo K5000, gengwë ḵo K2000, log ngwë ḵo K1000. Vong nebë sënë log ya rak. ¹⁶ Ya ggovek, log mehö sën ḵo K5000 lo pevis bevong huk bagosën rak, lob ḵo K5000 sevöḵ ya ving. ¹⁷ Log mehö sën ḵo K2000 lo vong huk bagosën rak ving beḵo K2000 sevöḵ ya ving nebë saga. ¹⁸ Gaḵ mehö sën ḵo K1000 lo, og ḵo monë sën ala vo vu yi lo beya melev söv gevun luk ya.

¹⁹ Nahub gebuk sën alaj yom verup lo, lob vongin bë gengö monë sën vo vu sir lo. ²⁰ Lob mehö sën ḵo K5000 lo verup, lob ḵo K5000 ving K5000 sën ala vo vu yi lo, genër bë, ‘Mehö böp! Gwelë! Gevo K5000 sënë vu sa, log sa hevong huk bagosën rak behaḵo K5000 sënë ving.’ ²¹ Lob ala nër vu yi bë, ‘Hong hur nivesa megevong yoh vu. Gevong nivesa rot! Genegin ngaa mahen mahen pin nivesa nebë saga, om mëm sa gevong hong begwegin ngaa ngahiseḵë. Genam balu kwad vesa doḵ ti.’

²² Log mehö sën ḵo K2000 lo verup ving benër bë, ‘Mehö böp! Gevo K2000 vu sa wirek, log sa hevong huk bagosën rak, lob sa haḵo K2000 ving.’ ²³ Lob ala nër vu yi bë, ‘Hong hur nivesa, megevong yoh vu! Genegin ngaa teka teka nivesa nebë saga, om mëm sa gevong hong begwegin ngaa ngahiseḵë. Genam balu kwad vesa doḵ ti.’

²⁴ Log tum mehö sën ko K1000 lo verup benër bē, ‘Mehö böp! Sengo rak nim ggovek ya bē hong mehö los nim wëek. Mehö ngwë denevaroh nos gengo geneko anon. Log mehö ngwë denevong huk, lob ngo geneko hir nyë-sevöksën. ²⁵ Nebë saga om sën sehöneng, lob sevun hong monë K1000 sënë menedo lok dob. Hong ngaa sënë, om gweko nökl’ ²⁶ Rëk ala nër yah vu yi bē, ‘Hong hur nipaya rot! Benim tebö ata! Maḡ yönon, gerak ni bē sa nehaḡ nos sën mehö ngwë denevaroh lo, gesa nehaḡ nyë-sevöksën rak sën mehönon ngwë denevong huk in lo? ²⁷ Bë nabë saga, og gwetung sa monë na beggang-monë-yi, in nabë senom berup nabë sënë, og sa gaḡo sa ngaa los yi sevöksën geving. ²⁸ Om ham bo K1000 sënë vër in mehö sënë geham bo vu mehö sën ko la ving metu K10,000 lo. ²⁹ In alam pin sën hir ngaa neggëp lo, og rëk degeko la geving, gehir ngaa la rëk berup geving mekesuu. Gaḡ mehöti sën yi ngaa su neggëp rë lo, og mahen teka sën neggëp vu yi lo rëk nama na veröḡ yi. ³⁰ Lob ham gwetë hur sehëb sënë dok na nyëḡ malakenu sën alam denesu los deneköö nyëj lo.’ ”

Yesu Nër Bë Rëk Mehönon Nalu Gengo Alam Pin Hir Gagek

³¹ “Nahub rëk Mehönon Nalu nam los niwëek gevunëḡ vunëḡ yagek-yi, gangër pin denam geving yi, og vu buk sënë rëk jak medo yi sëa malangeri los vunëḡ vunëḡ yagek-yi. ³² Log mehönon pin rëk dengupin sir na debare mala. Lob rëk basuh sir na yu luu nabë sën sipsip ala ggooin sipsip rak yu ngwë, gememëk rak yu ngwë. ³³ Rëk gevong sipsip na nema vesa, gememëk na nema këj. ³⁴ Nabë sënë

lob Mehö-los-bengö rëk nanër vu alam sën denare nema vesa lo nabë, ‘Ham nam! Ham sën Amag vong semusemu vu ham lo. Ham doḵ na nyëg sën tongin vu ham wirek loḵ buk sën netung yagek los dob meneggëp lo. ³⁵ In wirek sediikahëg, rëk ham vo nos vu sa. Sayog vev in bël kul, rëk ham vo bël kul mesenum. Sa mehö nyëg ngwë rëk ham ḵo sa ya ham beggang. ³⁶ Ham lë sa navig meris, lob ham vo tob vu sa. Sa nig raḵ, rëk ham gin sa nivesa. Sa nado ḵarabus, rëk ham yök lë sa kesii.’

³⁷ Loḵ tum alam yohvu saga rëk dedoḵ tepëḵ nah vu yi nabë, ‘Mehöböp! He halë loḵ buk tena bë gediikahëm lob he vo nos vu hong-a? Log he halë bë ayom vev in bël loḵ buk tena lob he vo vu hong-a? ³⁸ Log he halë bë hong mehö nyëg ngwë loḵ buk tena, lob he hako hong ya he beggang-a? Log genare navim meris loḵ buk tena lob he vo tob vu hong-a? ³⁹ Gehe halë bë nim raḵ ma genedo ḵarabus loḵ buk tena, lob he yök halë hong kesii-a?’

⁴⁰ Lob Mehö-los-bengö rëk nanër vu sir nabë, ‘Sa nanër vu ham yönon nabë ngaa sën ham nevong vu arig lo nij paya paya sën su los bengöj vu dob rë lo, og ngaa pin sënë ham nevong vu sa.’

⁴¹ Log rëk nanër alam sën demedo nema ḵëj lo nabë, ‘Ham alam nimin paya! Ham su bare sa malag. Ham na medoḵ na nyëg sën devong vu Satan losho yi angër lo. Sën nengwah netum yoh vu buk los buk lo. ⁴² In wirek sediikahëg, rëk ham su vo nos vu sa rë. Sayog vev in bël kul, rëk ham su vo bël kul vu sa rë. ⁴³ Sa mehö nyëg ngwë, rëk ham su ḵo sa ya ham beggang rë. Sa nig raḵ los sa nado ḵarabus, rëk ham su yam lë sa kesii rë.’

⁴⁴ Lob rëk denanër nah vu yi nabë, ‘Mehöböp! Vu buk tena he halë bë gediikahëm, ma ayom vev in bël, ma hong mehö nyëg ngwë, ma navim meris, ma nim raq los genedo qarabus rëk he su halë hong nivesa rë?’

⁴⁵ Loq rëk nanër nah vu sir nabë, ‘Sa nanër vu ham yonon nabë ngaa sën ham nehulin in arig lo nij paya paya vu dob lo, og ham nehulin ngaa pin sënë in sa ving.’ ⁴⁶ Lob alam sënë rëk denatök vu nipaya nyëvewen dok nah degwata los degwata. Gaq alam yohvu rëk demedo malaj-tumsën degwata los degwata.”

26

Alam Ggev Devengwëng Raq Yesu Bë Dengis Yi Nadiik

(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

¹ Yesu nër gagek pin sënë ggevek ya, log mëm nër vu yi hur maluh bë, ² “Ham raq ni bë buk luu mu nahën lob Buk-ggöksën-yi* berup, lob mëm rëk denanër Mehönon Nalu rangah bedengis yi jak kelepeko*.”

³ Vu buk sënë alam-deneko-seriveng hir ggev los alam teta desupin sir raq alam-deneko-seriveng hir ggev böp Kayapas yi beggang, ⁴ bedejoo gagek bë denadëgek bedenajom Yesu ahon gedengis yi menadiik. ⁵ Rëk denër bë, “Hil su gevong dok buk nos yi sënë in alam rëk degevang dedun.”

Avëh Keseh Ngaa Reggu Nivesa Raq Yesu Yu

(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶ Yesu nedo loq mehö sevuuknyë Simon yi beggang vu Betania. ⁷ Medo negga nos, lob avëh ti

ko ngaa reggu nivesa loḵ buayo gelöng veroo sën denenër arë nebë alabasta* lo ti, beya keseh raḵ Yesu yu. Alam Yuda debago ngaa reggu nivesa sënë raḵ monë böpata bedenerikin raḵ heljeng. ⁸ Rëḵ yi hur maluh delë ngaa sënë, lob ahëj sengën gedenër bë, “Nevasap ngaa reggu nivesa sënë in va? ⁹ Bë hil gevong balam debago, og hil rëḵ gaḵo monë böpata jak, lob hil adok vu alam-ḵupeḵ-masën jak.” ¹⁰ Rëḵ Yesu raḵ hir gagek sënë ni, lob nër vu sir bë, “Ham nër avëh in va? Yö semu sa raḵ ngaa nivesa! ¹¹ Alam-ḵupeḵ-masën rëḵ demedo geving ham gesu rëḵ nama na rë. Gaḵ saḵ su rëḵ medo hus ading geving ham rë. ¹² Avëh keseh ngaa reggu nivesa sënë raḵ sa vorot in gero sa navig namugin in sëḵ nadiik mededev sa. ¹³ Sa nanër vu ham yonon nabë rëḵ denanër Bengö Nivesa rangah na menoh vu dob pin bedenanër ngaa sën avëh vong vu sa agi geving, in alam pin degengo bekwaj bo.”

*Yudas Yogek Bë Rëḵ Nanër Yesu Rangah
(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)*

¹⁴ Lob yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu ti sën arë nebë Yudas Iskariot lo ya vu alam-deneḵo-seriveng hir ggev, ¹⁵ belok tepëḵ in sir bë, “Ham rëḵ bo va vu sa log mëm sa gevong Yesu dok na ham nemamin-a?” Lom devo monë seriva mehödahis ti benemadluho vu yi. ¹⁶ Lob vu buk saga Yudas medo mekwa nesero buk los aggata in bë gevong Yesu dok na nemaj.

*Yesu Gga Nos-ggöksën-yi Ving Yi Hur Maluh
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)*

17 Lob buk vabuung sën alam Yuda denegga brët sën yiist* nema in lo yi buk muginsën verup, lob yi hur maluh deya vu yi bedenër bē, “He na gero nyëg vu tena in gegwa nos los reggu ggöksën-yi dok-a?” 18 Lob nër vu sir bē, “Ham na nyëg böp Yerusalem beham na vu mehö sën lo, beham nanër vu yi nabë, “Tatovaha nër bē, “Sa buk dus rak, om sa bē ga nos los reggu ggöksën-yi geving sa hur maluh jak hong beggang.” ’ ’” 19 Lob yi hur maluh devong yoh vu sën Yesu nër vu sir lo, bedesemu nos los reggu ggöksën-yi loḵ.

20 Loḵ sehuksën lob medo negga nos los reggu ving yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu. 21 Medo denegga, lob nër vu sir bē, “Sa nanër vu ham yönon nabë: Ham sënë ti rëḵ gevong sa dok na alam Yuda nemaj.” 22 Lob ayoj maggin rot, gesir ti ti deloḵ tepëḵ in yi bē, “Mehöböp, maḵ sa?” 23 Rëḵ nër yah vu sir bē, “Mehö sën nema loḵ ya gabum in nos ving sa lo rëḵ gevong sa dok na alam sën denelë sa paya lo nemaj. 24 Kë’! Mehönon Nalu rëḵ nadiik nabë sën dekevu meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo. Rëḵ mu gëpin mehö sën rëḵ nanër Mehönon Nalu rangah vu alam bedengis yi lo, ko nabë ata su geḵo yi!” 25 Log Yudas mehö sën rëḵ nanër yi rangah lo, nër ving bē, “Tatovaha, maḵ sa?” Rëḵ Yesu nër yah vu yi bē, “Yiḵ ngo genër yoh vu!”

*Yesu Vo Pasa Vu Yi Hur Maluh
(Mk 14:22-26; Lk 22:15-20; 1 Kr 11:23-25)*

26 Medo denegga nos los reggu, lob Yesu ḵo brët gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu, log debu mevo ggelek yoh vu yi hur maluh pin genër bē,

“Ham gweko nök begwa! Sa reggos sënë!” ²⁷ Log ko wain kap ti rak, gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu gevo vu sir genër bë, “Ham pin nanum dok sënë! ²⁸ Sa kök sënë in tato sa gagek mewis sën sejoo in dok vu ham lo nabë rëk anon jak! Sa kesh in alam ngahisekë in bë dahun hir ngaa nipaya na. ²⁹ Sa nanër vu ham nabë sa su rëk nanum wain nabë sënë gökin nah rë. Rot bena berup dok buk sën hil nanum wain agga ngwë dok ti dok Amag yi Nyëg.”

³⁰ Log devong raro ti beggovek, log to deyah dobnë bedeya Kedu Kele-oliv.

*Yesu Nër Bë Pita Rëk Geruu Demi Vu Yi
(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)*

³¹ Lob Yesu nër vu sir bë, “Ham pin rëk gwevuu sa geham beya mena in sa pehi buk sënë. In dekevu wirek meneggëp lo Anutu-yi-kapiya nebë:

‘Sa Anutu sëk ngis sipsip alaj,
log sipsip lo degevuu talë medena jeggin jeggin.’

³² Om rëk nabë saga, lok sëk kedi jak nah gökin, lob sëk namugin mena distrik Galilea, geham tamuin sa.” ³³ Lob Pita nër yah vu yi bë, “Sir pin sënë og mak rëk degevuu hong bedebeya medena, gak sak su rëk gevong nabë sënë rë!” ³⁴ Lom Yesu nër yah vu yi bë, “Sa nanër vu hong yonon nabë: Pehi sënë og kökrëeh su rëk ngu rë, log rëk gedah sa vun natu beron löö!” ³⁵ Rëk Pita nër yah vu yi bë, “Seyoh vu bë sëk nadiik geving hong, gak sa su rëk dah hong vun rë, gerëk nama verök yi!” Lob yi hur maluh pin denër nebë saga.

*Yesu Jom Raḵ Ggëp Getsemane
(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)*

³⁶ Lob Yesu ya nyëḡ sën denenër arë nebë Getsemane lo, ving yi hur maluh lo, lob nër vu sir bë, “Ham medo sënë gesena najom jaḵ vu sagu!”

³⁷ Lob ḵo Pita ving Sebedi nalu luho. Lob ayo maggin rot gekwa ketuin yi. ³⁸ Lob nër vu sir bë, “Sayoḡ maggin rot bevongin bë sa nadiik. Om melöö naḵööḵ medo sënë bemedo malamin natum begadu sa. ³⁹ Log tah ya teka, lob petev meneggëp dob, log jom raḵ meketag bë, “O Amag! Bë yoh vu og gwëḵo ngaa maggin sënë bër in sa! Rëḵ mu su gesepa doḵ sa gageḵ, gaḵ ngo kwam!”

⁴⁰ Log yah to vu lööho, rëḵ lë gedeneḡḡëp yiing. Lob loḵ tepëḵ vu Pita bë, “Nebë va? Melöö su yoh vu bë rëḵ medo malamin natum dus ti geving sa rë? ⁴¹ Melöö malamin medo natum bemelöö najom jaḵ, in ngaa ti su kepë ham! Eë-ë yönon! Ham ayomin niyes rëḵ mu navimin ni tebö!”

⁴² Lob yah nejom raḵ beron netu luu bë, “Oo Amag! Bë ngaa maggin sënë natoḵ vu sa gesu yoh vu bë noh nenga in sa rë, og ggoveḵ, sa gevong noh vu kwam.” ⁴³ Loḵ yom to ggökin, rëḵ lë bë deneggëp yiing yah, in malaj neggëp lo.

⁴⁴ Lob denedo geyah meya nejom raḵ netu beron löö, lob yiḵ nër gageḵ lo ggökin yah.

⁴⁵ Log yah to vu yi hur maluh benër vu sir bë, “Ham sewah bengo nahën newëp-a? Ham lë! Buk sën Anutu tung in debo Mehönon Nalu doḵ na alam nij paya nemaj lo verup ggoveḵ ya, ⁴⁶ om ham kwedi jaḵ behil ana. Ham lë? Mehö sën gevong sa doḵ na nemaj lo yam dus raḵ!”

*Yudas Vo Yesu Lok Ya Alam-begö-yi Nemaj
(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)*

⁴⁷ Yesu nahën medo nenër bē saga, log Yudas verup. Yi sën hur maluh nemadluho-mevidek-luu lo ti, lob ko alam yu böpata ti medeyam los paëp yu anil gebegö. Alam-deneko-seriveng hir ggev los Israel hir alam-teta devong sir yam. ⁴⁸ Lob mehö sën bē tato Yesu rangah vu sir lo, nër vu sir vorot bē, “Sëk tato Yesu vu ham nabë sënë, nabë sa gemul* mehöti, og ham najom yi ahon.”

⁴⁹ Lob Yudas ya verup sesor meya vu Yesu pevis benër bē, “Buk Tatovaha!” Log mul* yi. ⁵⁰ Rëk Yesu nër yah vu yi bē, “Sa mehö! Ngaa sën geyam in bē gwevong lo, og gwevong pevis!” Lob deyam dus bedejom Yesu ahon. ⁵¹ Rëk alam sën denare ving Yesu lo ti nema lok yah dadii yi paëp-yu-anil vër in newis, besap alam-deneko-seriveng hir ggev böp yi hur ti nenga ris vahi ya. ⁵² Rëk Yesu nër vu bē, “Gejöp hong paëp dok nah newis. In alam sën denevong begö lo, og mehö ngwë rëk dengis sir dok nah nyëvewen medenadiik. ⁵³ Bë sa ketag na vu Amağ nabë gevong yi angër ngahisekë rot denam pevis mededok vu sa, og gekuung bē su rëk gevong nam rë? ⁵⁴ Rëk bē sa gevong nabë sënë, og su rëk Anutu yi gagek anon jak rë. Sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya bē ngaa nabë sënë rëk natök vu sa lo.”

⁵⁵ Log Yesu nër vu alam sënë bē, “Ham yam in bē sero mehö-begö-hodek-yi om sën ham ko paëp-yu-anil los begö meyam in bē najom ahon-a? Sa netatekin gagek vu ham lok dub-vabuung-böp yoh vu buk, rëk ham su nejom sa ahon rë? ⁵⁶ Rëk

mu ngaa pin sënë netök vu sa in gagek sën alam-denenër-gagek-rangahsën dekevu meneggöp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo anon jaḵ.” Nebë saga lob yi hur maluh pin devuu yi gedeveya medeya.

Devong Gagek Vu Yesu Benare Kayapas Mala
(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Dejom Yesu ahon bedeko ya alam-deneko-seriveng hir ggev böp Kayapas yi beggang. Galam-horek-yi los alam-teta desupin sir bedenedo ggovek ya. ⁵⁸ Lom Pita tamuin sir beneya, rëḵ nevuin yi geneyam ggöp ading. Lob ya belok ya alam-deneko-seriveng hir ggev böp yi beggang tete ayo, beya nare telig ving ahëvavu sën denare medenemalajin nyëḡ lo, in bë jaḵ gagek lo degwa ni.

⁵⁹ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev los kaunsor pin denesero mehö la in bë denanër gagek kuungsën jaḵ Yesu in lob dengis yi menadiik. ⁶⁰ Lob alam ngahiseḵë denër gagek kuungsën rak yi, rëḵ su detök vu degwa ti in bë dengis yi menadiik rë. Loḵ mëm mehö luu deverup, ⁶¹ lob luho denër bë, “Mehö sënë nër bë, ‘Seyoh vu bë sa ḵevoh Anutu yi dub-vabuung-böp na gesedev nah buk löö mu!’ ”

⁶² Lob alam-deneko-seriveng hir ggev böp kedi nare gelok tepëḵ vu Yesu bë, “Su genenër gagek ti yom rë? Denenër gagek va sën rak hong-ë?”

⁶³ Rëḵ Yesu su nër gagek ti yah rë. Loḵ alam-deneko-seriveng hir ggev böp loḵ tepëḵ vu yi ggökin bë, “Selok tepëḵ in hong yönon rak Anutu mala-tumsën arë, om genanër vu he nabë hong Kerisi*, Anutu nalu hong ma ma?”

⁶⁴ Loḵ Yesu nēr yah bē, “Genēr yoh vu! Rēḵ mu sa nanēr vu ham nabē: Nahub rēḵ ham gwelē Mehōnon Nalu gemedo gēp Mehō Niwēēk nema vesa, gerēḵ jaḵ medo beggob vu yagek benom!”

⁶⁵ Lob alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp kweek yi röpröp ading getahi bē, “Ko yi raḵ besevōk Anutu! Ma hil medo nesero mehōnon sēn denanēr gagek jaḵ yi lo in va? Ham ngo bē ḵo yi raḵ besevōk Anutu! ⁶⁶ Om ham kwamin nevo bē?” Lob denēr yah niwēēk vu yi bē, “Vong paya om nadiiḵ!”

⁶⁷ Log depesuv nyēj ḵos raḵ mala gedepēēng yi, gela depetap nenga, ⁶⁸ gedenēr bē, “Hong Kerisi*? Om genanēr rangah vu he nabē re sis hong-a?”

Pita Lah Yesu Vun

(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Log Pita nedo raḵ telig, lob Kayapas yi hur avēh ti yam dus vu yi benēr bē, “Hong sēnēḵ melu Yesu sēn vu Galilea lo nesepa ham.” ⁷⁰ Rēḵ Pita lah yi vun raḵ alam pin malaj bē, “Sa dugin gagek sēn genēr aga!” ⁷¹ Log to meya nare ya tete avi, lob hur avēh ngwē lē yi ggökin, lob nēr vu alam sēn denedo lo bē, “Mehō sēnē nedo ving Yesu Nasaret!” ⁷² Rēḵ Pita lah yi vun ggökin bē, “Yōnon vavunē, sa dugin mehō sēnē!” ⁷³ Lob nedo teka, loḵ alam sēn denare dus vu yi yam denēr vu bē, “Yōnon rot, alam sagu hir ti sēn hong agi. In ayem yō tato hong rangah bē hong Galilea ti!” ⁷⁴ Lob Pita du gagek in yi benēr niwēēk rot neggēp Anutu mala bē, “Yōnon vavunē, sa dugin mehō sēnē! Bē sa gekuung jaḵ og Anutu ngis sa mesa nadiiḵ!” Nēr ggovek log kökrēeh su. ⁷⁵ Lob Pita kwa vo yah gagek sēn Yesu nēr lo bē, “Kökrēeh su rēḵ ngu rē, log rēḵ gedah sa vun natu

beron löö.” Lob Pita to meyah dobnë beya mesu böpata rot.

27

Alam-deneḱo-seriveng Hir Ggev Deḱo Yesu Ya Vu Pilatus

(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

¹ Monbuk anon lob Israel hir alam-deneḱo-seriveng hir ggev los alam-teta lo pin devengwëng rak Yesu ggevek bë dengis yi menadiik. ² Log deduu yi gedēḱo meya devong loḱ ya kiap böp Pilatus nema.

Yudas Vaḱu Kwa

(Sn 1:18-19)

³ Lob Yudas, mehö sën nër Yesu rangah lo, lë bë dejoo gagek bë Yesu nadiik, lob yom ayo maggin vu yi, lom ḱo monë seriva mehödahis benemadluho sën lo yah vu alam-deneḱo-seriveng hir ggev los alam-teta, ⁴ genër bë, “Sa hevong ngaa nipaya! Senër mehö sën nipaya su neggëp vu yi rë lo rangah, bevongin dengis yi menadiik.” Rëḱ denër yah bë, “Su he ngaa rë, gaḱ ngo hong ngaa!” ⁵ Lob Yudas pengah monë sënë ya dub-vabuung-böp ayo, log to meya vaḱu kwa bediik.

⁶ Lob alam-deneḱo-seriveng hir ggev depatu monë seriva sënë rak, rëḱ denër bë, “Monë hel ḱök sënë, om hil su ayoh vu bë ḱetung na geving Anutu yi monë seriveng rë!” ⁷ Lob denër gagek ti venuh, lob debago dob len ti vu mehö sën nesemu dëḱ lu ngaa rak ngagek lo rak monë sënë, in bë dedev alam-yu-ngwë hir heljëng doḱ. ⁸ Om sën denër dob len ti sënë arë nebë Dob-hel-ḱök, meneggëp

nebë saga begwëbeng. ⁹ Lob gagek sën Anutu vong verup mehö-nenër-gagek-rangahsën Yerima avi wirek lo anon rak. Sën nër bë, “Alam Israel denër vorot bë rëk degevong monë seriva mehödahis ti benemadluho in mehö los arë sënë, lob deko monë sën deggoin rak in bë debago yi jak agi, ¹⁰ bedebago mehö sën nesemu dëg lu ngaa rak ngagek lo yi dob len ti rak, yoh vu gagek sën Anutu nër vu sa lo.”

Rom Ti Sën Tu Kiap Böp Lo Pilatus Lok Tepëk In Yesu

(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Devarah Yesu ya kiap böp mala, lob lok tepëk in yi bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hong-a?” Lok Yesu nër yah bë, “Genër ya meyoh vu!” ¹² Lob alam-deneko-seriveng hir ggev los alam-teta denër gagek rak yi, rëk su nër gagek ti lok yah rë. ¹³ Nebë saga lom Pilatus nër vu yi bë, “Maq su gengo gagek pin sën denër rak hong-ë rë?” ¹⁴ Rëk Yesu su nër gagek ti lok yah rë, lom kiap böp kwa ya ngahi.

Kiap Böp Pilatus Nër Bë Dengis Yesu Jak Kelepeko

(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

¹⁵ Alam Yuda hir Buk-ggöksën-yi* lob hir ag-gata neggëp nebë sënë: Neyoh vu ngebek pin, og kiap böp nevong alam karabus ti ti vër. Bë alam detahi mehöti arë, og Pilatus nelëëin mehö timu saga neyah vu sir. ¹⁶ Vu buk saga mehöti nedo karabus, arë nebë Barabas, galam pin dengo bengö bë mehö nevun alam kwaj. ¹⁷ Lob alam ngahisekë yam desupin sir, lob Pilatus lok tepëk

in sir bë, “Ham vongin mehö ngwë tena bë sa gako yi bër nök vu ham-a? Barabas, ma Yesu sën denenër arë nebë Kerisi* lo?” ¹⁸ In yö rak ni rot bë alam-deneko-seriveng ahëj nevong medenelë Yesu paya, besën devo yi loḵ ya nema.

¹⁹ Lob Pilatus rak nedo yi sëa-gagek-yi in bë gengo yi gagek, rëḵ venë vong gagek ya vu yi bë, “Su gwevong ngaa ti vu mehö niröp saga, in sa halë pesepsën rak yi gwëbeng, lob sa newaḡ rak rot.”

²⁰ Lok alam-deneko-seriveng hir ggev los alam-teta deloḵ alam ahëj bedetahi ya vu Pilatus bë dëëin Barabas bër vu sir gengis Yesu menadiik.

²¹ Rëḵ kiap böp Pilatus loḵ tepëḵ yah vu sir bë, “Ham vongin mehö luu sënë ngwë tena bë sa gako bër nök vu ham-a?” Lok denër yah bë, “Barabas!”

²² Rëḵ Pilatus loḵ tepëḵ yah vu sir ggökin bë, “Om sëḵ gevong nabë va vu Yesu, mehö sën denenër yi nebë Kerisi* lo?” Lom detahi yah bë, “Gengis yi jaḵ na kelepeko*!” ²³ Lok Pilatus loḵ tepëḵ bë, “In va? Mehö sënë vong va paya?” Rëḵ detahi niwëëḵ rot bë, “Gengis yi jaḵ na kelepeko*!”

²⁴ Lom Pilatus rak ni bë su debë nengaj vu yi gagek rë, gaḵ newaj rak gebegö böpata vongin berup. Om ḵo bël beripek nema rak alam pin malaj genër bë, “Bë ham ngis mehö niröp sënë menadiik, og su degwa neggëp vu sa rë! Gaḵ ham ngo ham ngaa!”

²⁵ Lob alam pin detahi yah bë, “Degwa yö gëp vu he los he mewis!” ²⁶ Lob Pilatus lëëin Barabas yah vu sir. Log nër balam-begö-yi deveek Yesu gedeko medeya in dengis yi jaḵ na kelepeko*.

*Alam-begö-yi Denër Pelësën Raḵ Yesu
(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)*

²⁷ Kiap böp yi alam-begö-yi deḵo Yesu loḵ ya kiap böp yi beggang sën denenër arë nebë Prëtoryam lo, log desupin alam-begö-yi yu böpata pin ya detetup yi. ²⁸ Lob dekah yi tob vër, gederöp röpröp köḵ ti loḵ yah yi medetahu mehö-los-bengö raḵ yi. ²⁹ Debuu aggis niggin ggin tahu alam-los-bengöj hir madub gedetung rak yu, gedevo ngesing loḵ nema vesa, log deneyun lusej vu yi gedepelë yi bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hong, mehö böp los gayeheng!” ³⁰ Gedepesuv nyëj ḵos raḵ yi, gedevo ngesing vër bedesis yu raḵ. ³¹ Depelë yi ggovek, log dekah tob sënë vër in yi, gederöp yö yi tob loḵ yah yi, gedeko yi bedeya in dengis yi jaḵ na ḵelepeḵo*.

*Desis Yesu Raḵ Ya Ḵelepeḵo
(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)*

³² Deya lob detök vu alam Kurene ti, arë nebë Simon. Lob denër niwëek bë, “Kwerë ḵelepeḵo*!” ³³ Lob ya deverup ḵedu ti arë nebë Golgota. Arë sën degwa nebë ‘Nyëg-yuseḵë’. ³⁴ Lob desarömin marasin nimengëes ving wain bedevo vu Yesu in bë nanum. Lob tep beseggi rëḵ nilëlin gesu num rë. ³⁵ Desis yi raḵ ya ḵelepeḵo* ggovek, log yom detë gelöng mahen teka la in bë gooin sir ti ti jaḵ bedegeḵo yi tob. ³⁶ Ggovek log medo denemalajin yi. ³⁷ Lob dekevu yi gägeḵ sën mehönon denër raḵ yi lo raḵ neggëp ḵelepeḵo* yu nebë:

ALAM YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ YESU SËNË.

³⁸ Log desis alam-begö-hodeḵ luu raḵ ḵelepeḵo* ving. Ngwë nare ggëp nema vesa gengwë nare ggëp nema ḵëj. ³⁹ Lob alam sën deneyah

gedeneyom lo denenër pelë raḵ yi gedenevarah nemaj vu yi ⁴⁰gedenenër bē, “Hongeḵ-o! Genër bē kwevoh Anutu yi dub-vabuung-böp na, geḡedev nah buk löö mu lo, om ngo ḡedok vu hong! Bē Anutu Nalu hong, og ngo ḡeduk vu kelepeḵo* meḡenam!” ⁴¹Log alam deneko-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi ving alam-teta denenër pelë raḵ yi nebë saga ving. ⁴²Denenër bē, “Nelok vu alam, gaḵ su yoh vu bē yö dok vu yi rē! Alam Israel hir mehō-los-bengö! Nabë dēein kelepeḵo* ḡeduk menam, og mēm rēḵ hil ḡevong ḡeving yi. ⁴³Nevong ving Anutu? Om nabë Anutu ahë ving yi yönon, og nam dok vu yi! In nēr bē Anutu Nalu yi.” ⁴⁴Lob alam-begö-hodeḵ luu sēn desis luho nare Yesu vahi vahi lo denër pelë raḵ Yesu ving nebë saga.

Yesu Diik Ya

(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵Log hes vuheng raḵ, log malakenu loḵ beyoh vu dob pin beya meto 3 krök sehuksēn.

⁴⁶Lob dus raḵ in bē 3 krök lob Yesu ngeeḵ böpata bē, “*Eli, Eli, lama sabaktani?*” Sēnē degwa nebë, “O sa Anutu, sa Anutu, nebë va sēn gwevuu sa ya-ē?” ⁴⁷Lob alam sēn denare dus vu yi lo vahi denḡo lob denër bē, “Mehō sēnē netahi Elia!” ⁴⁸Log pevis besir ti serög beya meḵo ngāa ayo sovinsēn sēn nedo loḵ loo lo ti, bedaḡoo luḵ wain ahēḡḡin sēn arē nebë vineḡḡa lo geduu ya vetii nḡesinḡ, gevo ya verup loḵ Yesu avi in bē sesuvin. ⁴⁹Rēḵ sir vahi denër bē, “Genaköök ḡehil ḡalē rē, nabë Elia rēḵ nam dok vu yi ma rēḵ nama?” ⁵⁰Rēḵ Yesu ngeeḵ böpata ḡḡökin log lēein anon ya.

⁵¹ Lob pevis betob böp sën neruu dub-vabuung-böp ayo vabuung lo kweek rak luu ggöp vavu beya metök ahu. Log dob ggee gegelöng böp böp dego. ⁵² Gebedub avi tatekin yi gAnutu-yi-alam sën dediik ggovek lo ngahisekë vesaj loḵ, bedekedi rak los navij dahis. ⁵³ Dekedi rak loḵ mëm Yesu kedi rak yah ggökin, log mëm to deyam medelok ya nyëg vabuung Yerusalem. Balam ngahisekë delë sir. ⁵⁴ Log mehö negin alam-begö-yi ving yi alam-begö-yi sën medo denegin Yesu lo dengo gejemapi ggee, gedelë ngaa vahi nebë saga, lob kenuj verup, gedenër bë, “Yönon rot! Mehö sënëḵ Anutu nalu yi!”

⁵⁵ Lob avëh sën denetamuin Yesu vu Galilea bedeyam in bë dedok vu yi lo ngahisekë denare ading teka bevare denelë. ⁵⁶ Sir ti arë nebë Maria vu Magdala. Log Maria ngwë sën Yakobus lu Yosep ataj. Log avëh ti sën Sebedi nalu luho ataj.

Debë Yesu Navi Loḵ Gelöng Len

(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Log sehuk luk lob mehö-los-bengö-ggoreksën ti vu Arimatea beberup. Arë nebë Yosep. Yiḵ Yesu yi hur maluh ti yi ving, bemedo nesepa loḵ Yesu yi gagek. ⁵⁸ Ya verup beloḵ tepëḵ vu Pilatus bë geḵo Yesu nihil. Lob Pilatus nër bedevo vu yi. ⁵⁹ Lob Yosep ḵo nihil bebom loḵ tob veroo mewis ti. ⁶⁰ Log ya mebë loḵ ya yö yi bedub mewis sën nahën denesap loḵ gelöng meris lo. Log tetolin gelöng böpata ti ggërin avi. Vong ggovek log ya. ⁶¹ Lob Maria vu Magdala luho arë ngwë denedo bemedo malaj neya waak bedub saga.

Alam-begö-yi Ggöp Denegin Bedub

62 Buk sën alam Yuda denero sir in bë dega nos Buk-ggöksën-yi* lo ggovek ya geheng to, loḵ mëm alam-deneḵo-seriveng los alam Parisai* yah denër vu Pilatus bë, 63 “Mehö böp! He kwamin nevo gägek sën mehö gägek kuungsën saga nedo mala vesa genër lo bë, ‘Buk löö na govek rë, loḵ sèḵ kedi jaḵ nah!’ 64 Om ḡenanër bedegegin bedub avi noh vu buk löö. In rëḵ yi hur maluh degodeḵ yi na gedenanër vu alam nabë kedi raḵ ggökin vu bedub. Lob gägek kuungsën vu tamusën rëḵ kesuu sën muginsën.” 65 Lom Pilatus nër vu sir bë, “Ham gwëḵo alam-begö-yi la in degegin, beham behii bedub avi niwëëk ata!” 66 Lob ya dekepa bedub avi niwëëk gedejegwi ḵele niḵegwi* teka raḵ gelöng nenga ya vetii waḵ avi ving, gedetung alam-begö-yi medo denegin.

28

Yesu Kedi Rak Ggökin

(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

1 Lob Buk-sewahsën-yi* ggovek ya, geheng to loḵ Soda monbuk, lob Maria vu Magdala luho Maria ngwë kedi deya in bë degelë bedub. 2 Lob pevis bejemapi ggee böpata, in Mehöböḵ yi angër ti vu yaḡek meluḵ yam tetolin gelöng vër in waḵ avi gerak nedo. 3 Mala netum nebë davës, geyi tob veroo meris nebë beggob. 4 Alam-begö-yi sën denegin bedub lo delë, lom ḵenuj verup in yi, benij loḵ ti nebë alam-diiḵsën. 5 Rëḵ angër nër vu avëh luho bë, “Melu su göneng! Seraḵ ni bë melu yam nesero Yesu, mehö sën desis yi raḵ ḵelepeḵo* lo. 6 Rëḵ mu su neggëḵ sënë rë! Gaḵ kedi raḵ yoh

vu sën nër wirek lo! Om melu nam gwelë nyëg sën neggëp loḵ veseveng lo. ⁷ Log melu nah mena pevis, bena nanër vu yi hur maluh lo nabë kedi raḵ ggökin vu bedub bemugin meya distrik Galilea, geham rëḵ na gwelë yi vu sagu. Yik senër vu meluu ggovek saga!”

⁸ Lob avëh luho deggöneng rot, rëḵ kwaj vesa böpata, lob pevis beluho deserög bedeneyah in bë denanër vu yi hur maluh lo. ⁹ Loḵ Yesu töḵ vu luho vu aggata benër bë, “Monbuk!” Lob luho deya dus vu bedepetev medeneggëp gededom loḵ vaha medeḵo arë raḵ. ¹⁰ Lob Yesu nër vu luho bë, “Melu su göneng! Melu nah mena nanër vu arig lo nabë dena distrik Galilea, lob rëḵ degelë sa gëp sagu.”

Gagek Raḵ Alam Sën Denegin Bedub Avi

¹¹ Avëh luho nahën deneyök aggata galam-begö-yi sën denegin bedub lo deyah medeya nyëg böp Yerusalem pevis bedenër ngaa pin sën töḵ vu sir ggëp bedub lo vu alam-deneḵo-seriveng hir ggev.

¹² Lob alam-deneḵo-seriveng hir ggev ving alam-teta bedevengwëng raḵ gagek ti, lob devo monë ngahiseḵë vu alam-begö-yi saga, ¹³ gedevu ḵoo vu sir bë, “Ham na nanër nabë sënë, ‘Yi hur maluh deyam buk, gehe hëp yiing, log deggodeḵ ya.’

¹⁴ Lob nabë kiap böp gengo gagek sënë, og he rëḵ semu gagek vu yi, lob su rëḵ gevong gagek vu ham rë.” ¹⁵ Nebë saga lob alam-begö-yi deḵo monë geya devong yoh vu gagek sën alam Yuda hir ggev denër vu sir lo. Lob gagek sënë ya meyoh vu alam Yuda pin, lob nahën denesepa loḵ hir gagek sënë bedenener nebë sënë rot begwëbeng.

Yesu Vo Huk Vu Yi Hur Maluh
(*Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Sn 1:6-8*)

¹⁶ Log hur maluh nemadluho-bevidek-ti lo detuu aggata medeya Galilea, beya deverup kedu sën Yesu nër tato vu sir lo. ¹⁷ Lob delë Yesu, lob depetev medeneggëp loḵ vaha gedeko arë raḵ, rëḵ sir vahi kwaj luu luu. ¹⁸ Lob Yesu yam dus benër gagek vu sir bë, “Anutu vo niwëek pin vu sa bë sa gëgin yagek los dob. ¹⁹ Om ham na gwevong mehõnon pin denatu sa hur maluh los avëh. Lob ham jipek sir jaḵ Ama arë, geNalu arë, bAnon Vabuung arë. ²⁰ Log ham tahu sir doḵ gagek pin sën sa netatekin vu ham lo in desepa doḵ. Ham gwengo rë! Serëḵ medo geving ham noh vu buk pin rot bedob los yagek hir buk govek na.”

Gagek Mewis
The New Testament in the Central/Mapos dialect of the
Buang language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Buang Mapos long
Niugini

Copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Buang, Central/Mapos (Buang)

Dialect: Central/Mapos

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

18a972db-abcc-5dc3-9031-f1d4455b33c3